

Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien tilinpäätös ja toimintakertomus 2015

Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien tilinpäätös ja toimintakertomus 2015

METSÄHALLITUS

Översättning: Pimma Åhman.

Jorgalan: Pentti Pieski.

Kansikuva: Puolustusvoimien käytössä ollut Öron saari liitettiin osaksi Metsähallituksen hoitamaa Saaristomeren kansallispuistoa. Saarelle ryhdyttiin yhdessä luontomatkailuyrittäjien kanssa luomaan palveluita ja Öro avattiin yleisölle kesällä 2015. Vuoden loppuun mennessä vieraita kävi 24 000 ja saari työllistää ympäri vuoden 20–30 henkeä. Kuva: Metsähallitus / Jouko Högmänder.

ISO 14001

© Metsähallitus, Vantaa 2016.

ISSN-L 1235-8983
ISSN (painettu) 1235-8983
ISSN (verkkajulkaisu) 1799-5388
ISBN 978-952-295-154-0 (painettu)
ISBN 978-952-295-155-7 (pdf)

Edita Prima Oy, Helsinki, 2016
300 kpl

KUVAILULEHTI

JULKAISIJA	Metsähallitus	JULKAISUAIKA	7.4.2016
TOIMEKSIANTAJA		HYVÄKSYMISPÄIVÄMÄÄRÄ	
LUOTTAMUKSELLISUUS	Julkinen	DIAARINUMERO	MH 1260/2016/00.02.00

TEKIJÄ(T)	Metsähallitus
JULKAISUN NIMI	Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien tilinpäätös ja toimintakertomus 2015

TIIVISTELMÄ	<p>Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien hoidosta vastaa luontopalvelut-yksikkö. Se vastaa luonnonsuojelusta sekä retkeily- ja eräpalveluista valtionmailla. Luontopalvelut vahvistaa toiminnallaan saamelaiskulttuurin harjoittamisen edellytyksiä. Luontopalvelujen hoidossa ovat mm. kansallispuistot, luonnonpuistot ja valtion retkeilyalueet, Lapin erämaa-alueet ja suurin osa yleisistä vesialueista. Luontopalvelujen rahoituksesta ja tavoitteista sovitaan Metsähallituksen ja julkisia hallintotehtäviä ohjaavien ympäristöministeriön sekä maa- ja metsätalousministeriön välisessä tulossopimuksessa. Vuodelle 2015 asetetut tavoitteet saavutettiin pääosin hyvin.</p> <p>Luonnonsuojelutehtävien osalta tavoitteet ylitettiin ennallistamisessa ja hoidossa, lajiesiintymätietojen tarkistuksissa ja Natura-alueiden tila-arviointien lukumäärissä. Ennallistamisen ja hoidon pääpaino oli metsien poltossa ja arvokkaiden elinympäristöjen sekä puustoisten perinnebiotooppien hoidossa. Perinnebiotooppien kunnostusta ja hoitoa varten uusittiin lähes 200 laidunsopimusta.</p> <p>Museovirastolta siirtyneet valtion strategiset kulttuurihistorialliset kohteet otettiin haltuun ja niihin liittyvät velvoitteet selvitettiin. Saaristomerellä oleva Öron linnakesaari avattiin yleisölle ja Helsingin edustalla olevien Vallisaaren ja Kuninkaansaaren avaamista valmisteltiin.</p> <p>Metsähallituksen uusi myyntijärjestelmä otettiin käyttöön kesäkuussa. Metsähallitukselle siirtyi kalastuksenhoitomaksujen kerääminen ja sen myötä eräluvut.fi-verkkopalvelua uudistettiin ja ”lupa on sijoitus luontoon” -brändiä vahvistettiin. Luontoon.fi- ja Retkikartta.fi-verkkopalvelujen suosio kasvoi merkittävästi mobiilikäyttöä tukevien uudistusten myötä.</p> <p>Kansallispuistojen käyntimäärät kasvoivat edelliseen vuoteen nähden merkittävästi (15,5 %) ja kävijöiden rahankäytön kokonaistulo- ja työllisyysvaikutukset olivat yhteensä 140,5 milj. euroa ja 1 400 henkilötyövuotta. Valtion seitsemällä retkeilyalueella vastaavat vaikutukset olivat 12,2 milj. euroa ja 131 henkilötyövuotta. Lupa-asiakkaiden rahankäytön aluetaloudellisten vaikutusten arvioitiin olevan kaikkiaan 28,4 miljoonaa euroa ja 240 henkilötyövuotta.</p> <p>Luontopalveluissa tehtiin vuonna 2015 kaikkiaan 520 henkilötyövuotta, mikä on 17 % vähemmän kuin edellisvuotena. Kokonaismenot olivat 59,6 miljoonaa euroa (9 % vähennys edellisvuodesta). Ympäristöministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön kautta tuleva rahoitus kattoi menoista 73 prosenttia. Hankerahoituksessa oli EU:n rahoituskausien vaihtumisesta johtuen notkahdus rahoitus-tasossa.</p> <p>Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien tilinpäätös ja toimintakertomus on laadittu valtion liikelaitoksen muun toiminnan erillisestä kirjanpidosta ja erillisestä tilipäätöksestä annetun asetuksen (1402/2004) mukaisesti.</p>
-------------	---

AVAINSANAT	tilinpäätös, toimintakertomus, tulossopimus		
MUUT TIEDOT			
SARJAN NIMI JA NUMERO	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 218		
ISSN-L	1235-8983	ISBN (PAINETTU)	978-952-295-154-0
ISSN (PAINETTU)	1235-8983	ISBN (PDF)	978-952-295-155-7
ISSN (VERKKOJULKAISU)	1799-5388		
SIVUMÄÄRÄ	53 + 16 s.	KIELI	suomi
KUSTANTAJA	Metsähallitus	PAINOPAIKKA	Edita Prima
JAKAJA	Metsähallitus, luontopalvelut	HINTA	

PRESENTATIONSBLAD

UTGIVARE	Forststyrelsen	UTGIVNINGSDATUM	7.4.2016
UPPDRAGSGIVARE		DATUM FÖR GODKÄNNANDE	
SEKRETESSGRAD	Offentlig	DIARIENUMMER	MH 1260/2016/00.02.00
FÖRFATTARE	Forststyrelsen		
PUBLIKATION	Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifters bokslut och verksamhetsberättelse för år 2015		
SAMMANDRAG	<p>Forststyrelsens enhet för naturtjänster har hand om Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter. Naturtjänsterna ansvarar för naturskydd, friluftstjänster samt jakt- och fisketjänster på statens marker. Naturtjänsterna stöder genom sin verksamhet förutsättningarna för utövandet av samekulturen. Naturtjänsterna ansvarar för skötseln av bland annat nationalparkerna, naturreservaten och statens strövområden samt ödemarksområdena i Lappland och en stor del av de allmänna vattenområdena. Man kommer överens om naturtjänsternas finansiering och målsättningar i resultatavtalen mellan Forststyrelsen och miljöministeriet och jord- och skogsbruksministeriet, vilka styr de offentliga förvaltningsuppgifterna. Målsättningarna för år 2015 uppnåddes i huvudsak väl.</p> <p>När det gäller naturskyddet överträffade man målen inom restaurering och vård, revidering av artförekomstdata och antal bedömningar av Naturaområdets tillstånd. Huvudvikten inom restaurering och vård låg på bränning av skogar och skötsel av värdefulla livsmiljöer och trädbevuxna vårdbiotoper. Nästan 200 betesavtal förnyades för istandsättning och skötsel av vårdbiotoper.</p> <p>De statens kulturhistoriskt strategiska objekt som övergick från Museiverket till naturtjänsterna togs i besittning och förpliktelse i anslutning till dem klarades. Öro kustfort i Skärgårdshavet öppnades för allmänheten, och man fortsatte att förbereda öppnandet av Skanslandet och Kungsholmen utanför Helsingfors fortsatte.</p> <p>Forststyrelsens nya försäljningssystem togs i bruk i juni. Forststyrelsen övertog insamlingen av fiskevårdsavgifter, och i samband med detta förnyades webbtjänsten erälvat.fi och befästes varumärket ”tillstånden är en investering i naturen”. Populariteten för webbtjänsterna utinaturen.fi och utflyktskarta.fi ökade betydligt i och med de nya systemen för mobiltelefoner.</p> <p>Besökarantalet i nationalparkerna ökade betydligt (15,5 %) jämfört med år 2014, och effekterna av besökarnas användning av pengar i nationalparkerna på totalinkomsterna och sysselsättningen var sammanlagt 140,5 miljoner euro och 1 400 årsverken. Motsvarande siffror för statens sju strövområden var 12,2 miljoner euro och 131 årsverken. Effekten av tillståndskundernas användning av pengar på den lokala ekonomin uppskattades uppgå till totalt 28,4 miljoner euro och 240 årsverken.</p> <p>Inom naturtjänsterna var antalet årsverken år 2015 sammanlagt 520, vilket är 17 % mindre än föregående år. De totala utgifterna var ca 59,6 miljoner euro (9 % mindre än föregående år). Finansieringen från miljöministeriet och jord- och skogsbruksministeriet täckte 73 procent av utgifterna. I projektfinansieringen förekom en tydlig svacka, som berodde på förnyandet av EU:s finansieringsperioder.</p> <p>Bokslutet och verksamhetsberättelsen för Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter har uppgjorts i enlighet med statsrådets förordning om särskild bokföring och särskilt bokslut för statliga affärsverks övriga verksamhet (1402/2004).</p>		
NYCKELORD	bokslut, verksamhetsberättelse, resultatavtal		
ÖVRIGA UPPGIFTER			
SERIENS NAMN OCH NUMMER	Forststyrelsens naturskyddspublikationer. Serie B 218		
ISSN-L	1235-8983	ISBN (PRINT)	978-952-295-154-0
ISSN (PRINT)	1235-8983	ISBN (PDF)	978-952-295-155-7
ISSN (ONLINE)	1799-5388		
SIDANTAL	53 + 16 s.	SPRÅK	finska
FÖRLAG	Forststyrelsen	TRYCKERI	Edita Prima
DISTRIBUTION	Forststyrelsen, naturtjänster	PRIS	

GOVVIDANSIIDU

ALMMUSTUHTTI	Meahciráddehus	ALMMUSTUHTTINÁIGI	7.4.2016
DOAIMANADDI		DOHKKEHANBEAIVEMEARRI	
LUHTOLAŠVUOHTA	Almmolaš	DIÁRANUMMIR	MH 1260/2016/00.02.00
DAHKKI(T)	Meahciráddehus		
ALMMUSTUHTTIMA NAMMA	Meahciráddehusa almmolaš hálddahušdoaimmaid rehketdoallohaheapmi ja doaibmamuitalus 2015		
ČOAHKKÁIGEASSU	<p>Meahciráddehusa almmolaš hálddahušdoaimmaid dikšuma ovddasvástádus lea luonddubálvalusat-ovttadagas. Dat vástida vánddardan- ja fuođđobálvalusain stáhta eatnamiin. Luonddubálvalusat nanne doaimmaidisguin sámekultuvrra hárbjeheami gáibádusaid. Luonddubálvalusat dikšu ee. álbmotmehciid, luonddumehciid ja stáhta vánddardanguovlluid, Lappi meahcceguovlluid ja stuorra oasi čáhceguovlluin. Luonddubálvalusaid ruhtadeamis ja mihttomeriin sohppojuvvo Meahciráddehusa ja almmolaš hálddahušdoaimmaid stivrejeaddji birasministeriija ja eana- ja meahccedoalloministeriija gaskasaš boadussoahpamušas. Jahkái 2015 ášahuvvon mihttomearit fáhtejuvvojedje eanaš osiin bures.</p> <p>Luonddusuodjalandoaimmaid dáfus mihttomeriin manne badjel ovddežiin divvumis ja dikšumis, šládjadihttondieđuid dárkkisteamis ja Naturaguovlluid dilleárvoštallamiid logus. Ovddežiin divvuma ja dikšuma váldodeaddu lei vuvddiid boaldimis ja árvolaš eallinbirrašiid ja dakkár árbebiotohpaid, main leat muorat, dikšumis. Árbebiotohpaid divvuma ja dikšuma várás ođasmahtte measta 200 guohtunsoahpamuša.</p> <p>Musealágadusas sirdašuvvan stáhta strategalaš kulturhistorjjálaš čuožahagat váldojuvvojedje háldui ja daidda gullelaš geatnegasvuodát čielggaduvvojedje. Suolomeara Öró soahtesuodjebáikesuolu rahppojuvvui olbmuid ja Helssega ovddabeale Vallisaari ja Kuninkaansaari rahpamat válmmaštallojuvvojedje.</p> <p>Meahciráddehusa ođđa vuovdinuogádat váldojuvvui atnui geassemánus. Guolástandikšunmávssuid čoaggin sirdašuvai Meahciráddehussii ja dan mielde eráluvat.fi-fierbmebálvalus ođasmahttui ja “lohpi lea investeren lundui” -brandi nanosmahttui. Luontoo.fi- ja Retkikartta.fi-fierbmebálvalusaid bivnutvuolta stuorui čielgasit ođđa ođastusaid mielde, mat dorjot mobiilageavaheami.</p> <p>Álbmotmehciid guossemearit sturro ovddit jagi ektui čielgasit (15,5 %) ja gussiid ruhtageavaheami oppalašsisaboahto- ja bargolašvuodaváikkukhusat ledje oktiibuot 140,5 milj. euro ja 1400 olmmošbargojagi. Stáhta čieža vánddardanguovllus dávisteaddji váikkukhusat ledje 12,2 milj. euro ja 131 olmmošbargojagi. Lohpeáššehasaid ruhtageavaheami guovlluekonomalaš váikkukhusaid árvoštalle leat buohkanassii 28,4 miljon euro ja 240 olmmošbargojagi.</p> <p>Luonddubálvalusain dahke jagi 2015 buohkanassii 520 olmmošbargojagi, mii lea 17 % unnit go ovddit jagi. Oppalašgolut ledje 59,6 miljon euro (9 % geahpádus ovddit jahkái). Birasministeriija ja eana- ja meahccedoalloministeriija bokte boahtán ruhtadeapmi govččai goluin 73 proseantta. Fidnoruhtadeamis lei EU:a ruhtadanáigodagaid molsašuvvamis šaddan njiedjan ruhtadandásis.</p> <p>Meahciráddehusa almmolaš hálddahušdoaimmaid ruhtadoallohaheapmi ja doaibmamuitalus lea gárvvistuvvon stáhta fidnolágádusa eará doaimma sierra rehketdoalus ja sierra rehketdoallohaheamis addojuvvon ášahusa (1402/2004) mielde.</p>		
ČOAVDDASÁNI	rehketdoallohaheapmi, doaibmamuitalus, sisaboahtoahpamuš		
EARÁ DIEDUT			
RÁIDDU NAMMA JA NUMMIR	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 218		
ISSN-L	1235-8983	ISBN (PRENTEJUUVON)	978-952-295-154-0
ISSN (PRENTEJUUVON)	1235-8983	ISBN (PDF)	978-952-295-155-7
ISSN (INTERNETPREANTTUS)	1799-5388		
SIIDOLOHKU	53 + 16 s.	GIELLA	suomagiella
GOASTTIDEADDJI	Meahciráddehus	PRENTENBÁIKI	Edita Prima
JUOHKKI	Meahciráddehus, luonddubálvalusat	HADDI	

Sisällys

TOIMINTAKERTOMUS	9
1 JOHDANTO.....	9
2 JOHDON KATSAUS.....	10
2.1 Toimintaympäristön muutokset.....	10
2.2 Toiminnan painopisteet	11
3 VAIKUTTAVUUS	13
3.1 Vuoden 2015 talousarviossa asetetut tavoitteet ja niiden toteutuminen.....	13
3.2 Vuoden 2015 tulossopimuksessa asetetut vaikuttavuustavoitteet ja niiden toteutuminen.....	15
4 TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA.....	19
4.1 Eduskunnan asettamien tavoitteiden toteutuminen	19
4.2 Tulossopimuksen mukaisten tavoitteiden toteutuminen.....	20
4.2.1 Suoritteet ja julkishyödykkeet	20
4.2.2 Palvelukyky ja laatu.....	21
4.2.3 Toiminnalliset tavoitteet	23
4.3 Ydintoimintoja tukeva toiminta.....	32
4.3.1 Kansainvälinen toiminta	32
4.3.2 Kehittäminen	33
4.3.3 Viestintä ja verkkopalvelut	34
4.3.4 Metsäpuuiden siemenhuolto	35
4.3.5 Hallinto	35
5 TOIMINNAN TEHOKKUUS	37
5.1 Taloudellisuus.....	37
5.2 Tuottavuus	40
5.3 Kannattavuus	41
6 HENKISTEN VOIMAVAROJEN HALLINTA JA KEHITTÄMINEN.....	43
6.1 Henkilöstön määrän kehitys	43
6.2 Työpanoksen jakautuminen tehtävittäin ja yksiköittäin	44
6.3 Työhyvinvointi	45
6.4 Tulospalkkio.....	46
7 TOIMINNAN ARVIOINNIT	47
7.1 Ympäristöjärjestelmä.....	47
7.2 Sisäinen tarkastus	47
7.3 Palkinnot ja tunnustukset.....	48
8 TILINPÄÄTÖSANALYYSI.....	49
8.1 Valtion talousarviosta saatujen määrärahojen käyttö	50
8.2 Muun rahoituksen käyttö	51
9 MÄÄRÄLLISET TAVOITTEET JA NIIDEN TOTEUTUMINEN	52

TILINPÄÄTÖS 2015 – METSÄHALLITUKSEN JULKISET HALLINTOTEHTÄVÄT	1
10 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT JA LIITETIEDOT	1
10.1 Tuloslaskelma.....	1
10.2 Tase.....	2
10.3 Rahoituslaskelma.....	4
10.4 Liitetiedot	5
10.4.1 Tuloslaskelmaa täydentävät liitetiedot	5
10.4.2 Tasetta täydentävät liitetiedot	7
10.4.3 Vastuositoumukset, henkilöstö ja kiinteän omaisuuden muutokset	11
10.4.4 Julkisiin hallintotehtäviin osoitettu rahoitus valtion talousarviosta.....	12
10.4.5 Valtion talousarvion ulkopuolinen rahoitus.....	13
10.4.6 Kustannusvastaavuuslaskelmat.....	13
ALLEKIRJOITUS.....	16

TOIMINTAKERTOMUS

1 Johdanto

Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien hoidosta vastaa luontopalvelut-yksikkö ympäristöministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön ohjauksessa. Luontopalvelut vastaa Suomen luonnonsuojelualueverkoston hoidosta ja käytöstä hallinnassaan olevilla valtion maa- ja vesialueilla sekä yksityisillä luonnonsuojelualueilla yhteistyössä niiden omistajien ja ELY-keskusten kanssa. Luontopalvelut vastaa metsästys-, kalastus- ja maastoliikenneasioista sekä valtion kalastuksenhoitomaksujen keräämisestä, tuottaa yhteiskunnallisia luonto- ja retkeilypalveluja ja hoitaa lajisuojelun tehtäviä kaikilla valtion mailla ja vesillä. Luontopalvelut vahvistaa toiminnallaan saamelaiskulttuurin harjoittamisen edellytyksiä.

Luontopalvelujen hallinnassa ja hoidossa on noin neljä miljoonaa hehtaaria valtion maita ja kolme miljoonaa hehtaaria valtion vesiä. Luontopalvelut sovittaa yhteen alueidensa tarjoamia ekosysteemipalveluja ja niihin liittyviä tarpeita ja tavoitteita yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa ja tukeutuu toiminnassaan parhaaseen käytettävissä olevaan tietoon ja asiantuntemukseen.

Luontopalvelujen toimintatavat ja päätökset ovat läpinäkyviä ja avoimia ja perustuvat hyvään hallintoon. Luontopalvelujen aktiivinen viestintä on keskeinen osa luontopalvelujen asiakaspalveluja. Lisäksi sillä edistetään kansalaisten tietoisuutta luonnon monimuotoisuuden suojelusta ja sen merkityksestä, perinteisestä eräkkäiskulttuurista ja luonnon kestävästä käytöstä. Luontopalvelut osallistuu toimialansa kansainväliseen yhteistyöhön ja vahvistaa Suomen luonnon ja siihen liittyvien ekosysteemipalvelujen kansainvälistä tunnettuutta ja Suomen maabrändiä.

Metsähallituksen toiminta-ajatuksena on ”Rikkautta luonnossa ja luonnosta”. Luontopalvelujen toiminnan sisältöä on kuvattu seuraavasti: ”Vaalimme Suomen arvokkainta luontoa. Tarjoamme laadukkaita ja monipuolisia hyvinvointipalveluja ulkoiluun ja eräntyöntiin sekä lisäämme ympäristötietoisuutta. Olemme matkailun aktiivinen, julkinen toimija yhdessä yritysten kanssa”.

2 Johdon katsaus

2.1 Toimintaympäristön muutokset

Valtioneuvosto päätti kehysriihessään 25.3.2014 ohjata luontopalveluille yhteensä kymmenen miljoonaa euroa kansallispuistojen perustamiseen, palveluiden ja palveluvarustuksen (infran) parantamiseen sekä luonto- ja kulttuurikohteiden investointeihin. Määrärahan toinen erä, viisi miljoonaa euroa, myönnettiin vuoden 2015 talousarviossa. Sen käyttöä koskevat tavoitteet oli kirjattu tulossopimuksiin. Määrärahalla tehdyt investoinnit lisäävät paikallistaloudellisia vaikutuksia ja parantavat luonnossa virkistäytymisen palveluita lisäten siten myös hyvinvointi- ja terveysvaikutuksia.

Pääministeri Juha Sipilän hallitus aloitti toimintansa keväällä 2015. Hallitusohjelmaan ja erityisesti sen tavoitteisiin ”luontopolitiikkaa luottamuksella ja reiluin keinoin” sekä ”sinisen biotalouden edistäminen” on kirjattu useita luontopalvelujen toimintaan liittyviä tavoitteita. Hallitus päätti perustaa uuden kansallispuiston (Hossa) Suomen 100-vuotisjuhlavuoden kunniaksi vuonna 2017. Hallituksen välttämättömiin julkisen talouden sopeutustoimiin sisältyi päätös viedä kahdeksan miljoonan kertarahoituksella luonnonsuojelualueiksi jo varattujen alueiden suojelutoimet (maanmittaustoimitukset, hoito- ja käyttösuunnitelmat) loppuun.

Hallitus jatkaa myös valtioneuvostossa aiemmin hyväksytyjen kansallisen biodiversiteettistrategian ja toimintaohjelman toimeenpanoa, joiden keskeisenä tavoitteena on pysäyttää Suomen luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen vuoteen 2020 mennessä sekä varmistaa luonnon monimuotoisuuden suotuista tila ja ekosysteemipalvelut vuoteen 2050 mennessä. Euroopan komission EU:n biodiversiteettistrategian 2020 tuoreen väliarvioinnin keskeinen viesti oli, että luonnon monimuotoisuuden katoa ei ole toistaiseksi saatu pysäytettyä EU:n alueella. Joulukuussa valtioneuvosto hyväksyi merenhoidon toimenpidesuunnitelman, joka sisältää tehostettuja toimia meriluonnon suojelemiseksi. YK:n kestävä kehityksen kokouksessa syyskuussa 2015 puolestaan hyväksyttiin globaali toimintaohjelma ”Agenda 2030”. Ohjelman tavoitteet 14 ja 15 liittyvät luonnon monimuotoisuuteen ja tukevat biodiversiteettityötä. Kansallinen toimintasuunnitelma laaditaan vuonna 2016.

Metsähallituksen uudistamisesta on kirjattu hallitusohjelmaan ”Metsähallituksen lainsäädäntö uudistetaan vastaamaan EU:n vaatimuksia ja selkeytetään sen johtamisjärjestelmä”. Metsähallituslain uudistamista on valmistelu maa- ja metsätalousministeriössä. Lakiesitys (HE 132/2015) annettiin eduskunnalle joulukuun alussa tavoitteena saattaa se voimaan alkuvuoden 2016 aikana.

Suojelualueiden matkailijamäärät ja paikallistaloudelliset vaikutukset kasvoivat selvästi. Kansainvälisten matkailijoiden suhteellisissa osuuksissa tapahtui muutoksia. Venäläisten matkailijoiden määrä oli huippuvuosiin nähden pieni, kun taas aasialaisten matkailijoiden määrät olivat voimakkaassa kasvussa. Osin tähän liittyen luontopalvelut tiivistivät aiempaa yhteistyötään Kiinan Hunanin maakunnan metsähallituksen ja Etelä-Korean kansallispuistoviraston kanssa. Luontopalvelut käynnisti yhteistyön Visit Finlandin kanssa Stopover-, Merellinen saaristo- ja Hyvinvointimatkailukärkiohjelmissa.

Hanketoiminnassa painotukset muuttuivat Euroopan unionin uuden rahoituskauden (2014–2020) tavoitteiden mukaisiksi. Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston tuella voidaan toteuttaa palveluvarustuksen kunnostushankkeita ja Euroopan aluekehitysrahaston tuella yhdessä yritysten ja alueellisten matkailun markkinointiorganisaatioiden kanssa markkinointi- ja viestintähankkeita. Euroopan sosiaalirahasto tukee hyvinvointiin ja maahanmuuttoon liittyviä hankeideoita. Luontopalvelujen monipuolinen valtakunnallinen ja maakunnallinen sidosryhmätyö luo hyvän pohjan hankevalmistelulle. Hanketoiminnan volyyymi putosi merkittävästi edellisestä vuodesta,

mutta uuden rahoituskauden ensimmäisillä hakukierroksilla saatiin käynnistettyä lähes 20 uutta projektia.

Vuoden 2015 aikana Suomeen saapuneiden turvapaikanhakijoiden määrä moninkertaistui aiempiin vuosiin verrattuna. Luontopalvelut pyrki yhdessä sidosryhmien kanssa ideoimaan hankkeita, joiden avulla voitaisiin tarjota työtä turvapaikanhakijoille ja edistää maahanmuuttajien kotoutumista.

2.2 Toiminnan painopisteet

Vuonna 2015 luontopalvelut saavutti eduskunnan ja ministeriöiden asettamat tavoitteet lähes kokonaisuudessaan ja monin osin ylitti ne, vaikka henkilöstön määrä pieneni merkittävästi. Ministeriöt muuttivat joidenkin tehtävien painopisteitä vuoden aikana. Luontopalvelujen toiminnan yleisenä tavoitteena on luonto- ja kulttuuriarvojen säilyttäminen, luonnon ja luonnon varojen käytön kestävyys turvaaminen sekä monipuolisten eräharrastusten mahdollistaminen. Tarjoamalla kansalaisille luonnon virkistyskäyttämömahdollisuuksia luontopalvelut vaikuttaa kansanterveyteen ja ihmisten hyvinvointiin. Luomalla edellytyksiä matkailuelinkeinolle luontopalvelut tuottaa paikallistaloudellisia ja työllisyysyhyötyjä. Seuraavaan on koottu isoja yksittäisiä työkohteita ja tuloksia:

- Kansallispuistojen kävijämäärät kasvoivat edellisvuoteen nähden merkittävästi (15,5 %), samoin niiden aluetaloudelliset vaikutukset (12,5 %). Tuntuva kasvua oli mm. Kolilla, Repovedellä, Kurjenrahkalla ja Nuuksiossa. Retkeilypalveluja parannettiin mm. Teijon, Etelä-Konneveden, Selkämeren, Sipoonkorven, Perämeren, Pyhä-Luoston, Urho Kekkosen ja Pallas-Yllästunturin kansallispuistoissa. Asiakastytyväisyys säilyi hyvänä.
- Puolustusvoimien käytössä olleiden Saaristomeren Örön saaren ja Helsingin edustalla sijaitsevien Vallisaaren ja Kuninkaansaaren yleisöpalvelujen kehittämistä jatkettiin. Örön vierasvenesatama, kahvila, ravintola ja hotelli saatiin kuntoon ja saari avattiin yleisölle kesällä. Se sai myönteistä palautetta: vuoden matkailukohde (Mondo-lehti), vuoden veneilyteko ja vuoden vierasvenesatama -kunniamaininta. Vallisaari avataan kesällä 2016.
- Museovirastolta siirtyneet valtion strategiset kulttuurihistorialliset kohteet otettiin haltuun ja niihin liittyvät velvoitteet selvitettiin. Kohteiden kunnostamista jatkettiin mm. Raaseporin linnassa, Langinkosken keisarillisen kalamajan ympäristössä Kotkassa ja Välimaan saamelaisilalla Utsjoella. Auttikönkään kulttuurihistoriallisesti arvokkaan uittopadon kunnostustyöt valmistuivat Rovaniemellä. Kajaanin linnassa ja sen ympäristössä järjestettiin elokuussa yleisötapahtuma ”Linnan Virta 15”. Keskustelut majakoiden ja pookien sekä Kyminlinnan linnoituksen mahdollisesta siirrosta Metsähallitukselle jatkuivat.
- Metsähallituksen uusi lupamyyntijärjestelmä otettiin käyttöön kesäkuussa. Sen kautta välitetään vuosittain noin 150 000 erälupaa sekä varaukset suojelualueiden varaustupiin ja luontokeskusten vuokratiloihin. Valtion yleisvesien kala-asiat siirrettiin onnistuneesti Metsähallituksen hoidettaviksi. Vuoden alusta luontopalvelujen eräluvut.fi otti vastuulleen valtion kalastuksenhoitomaksujen keräämisen ja markkinoinnin, ja kehitystyö jatkuu vuonna 2016.
- Myös muiden sähköisten palvelujen käyttö kasvoi selvästi. Retkikartta.fi-verkkopalvelujen käyntimäärä kasvoi vuodessa peräti 70 %. Retkikartta.fin istuntojen määrä oli 3,2 miljoonaa ja käyttäjien määrä 1,4 miljoonaa. Kasvu selittyy osin mobiilioptimoidun version käyttöönotolla ja sillä, että järjestelmään on lisätty tietoa kuntien liikuntapaikoista.

- Luonnonsuojelutehtävien osalta tuotosten tavoitemäärät ylitettiin ennallistamisessa ja luonnon hoidossa, lajiesiintymätietojen tarkistuksissa ja Natura-alueiden tila-arviointien lukumäärissä. Ennallistamisen ja luonnon hoidon pääpaino oli metsien poltossa ja arvokkaiden elinympäristöjen ja puustoisten perinnebiotooppien hoidossa. Perinnebiotooppien kunnostusta ja hoitoa varten uusittiin lähes 200 laidunsopimusta.
- Itämeren vedenalaisten luontotyyppien inventointia jatkettiin ja kehitettiin menetelmiä merenhoidon suunnitteluun liittyen.
- Paikkatietojärjestelmien kokonaisuuden kehittäminen eteni merkittävästi. Suojelualueiden suunnittelun ja seurannan tietojärjestelmän (SASS) ja Suojelualueiden kuviotietojärjestelmän (SAKTI) tuotantokäyttö alkoi ja Lajistotietojärjestelmä saatiin lähes tuotantokäyttökuuntoon. Lisäksi on edistetty Palveluvarustuksen tietojärjestelmän (PAVE) toteutusprojektiä, kuviotietojen maastotiedonkeruuta sekä tehty parannuksia ja laajennuksia Suojelualue-tietojärjestelmään (SATJ). Järjestelmien ylläpito ja kehittäminen vaatii edelleen huomattavasti voimavaroja.
- Hanketoiminnassa oli EU:n rahoituskausien vaihtumisesta johtuen notkahdus rahoitustasossa. Uusia hankkeita valmisteltiin kuitenkin paljon. Luontopalvelujen vetämä FRESHABIT-hanke hyväksyttiin rahoitettavaksi yhtenä kuudesta EU:n ympäristöalan Integrated LIFE-megahankkeesta.

3 Vaikuttavuus

3.1 Vuoden 2015 talousarviossa asetetut tavoitteet ja niiden toteutuminen

Metsähallituksen luontopalveluille on vuoden 2015 talousarviossa asetettu seuraavat toiminnalliset tavoitteet.

Metsähallitus toteuttaa Natura 2000- ja muilla suojelualueilla hoito-, ennallistamis- ja muita suojelutoimia tavoitteena alueiden tilan ja kytkeytyneisyyden sekä ekosysteemipalveluiden toiminnan parantaminen. Metsähallitus myös seuraa tehtyjen toimenpiteiden vaikuttavuutta sekä vastaa koko suojelualueverkon tilan seurannasta.

Metsien poltto, arvokkaiden elinympäristöjen hoito ja perinnebiotooppien peruskunnostus on vahvasti sidoksissa käynnissä oleviin LIFE+-hankkeisiin. Perinnebiotooppien jatkuvaa hoitoa tehtiin pääasiassa yhteistyössä yksityisten karjanomistajien kanssa, jolloin Metsähallitukselle aiheutuu kuluja ainoastaan toiminnan koordinoinnista ja ohjauksesta. Natura-alueiden tilan arvioinnit (NATA) ovat keskeisessä roolissa Natura-/luonnonsuojelualueiden tilan säännöllisessä ja jatkuvaluonteisessa arvioinnissa. Tilan arviointia tehdään myös hoito- ja käyttösuunnitelmien laatimisen ja seurannan yhteydessä.

Metsähallitus parantaa uhanalaisten ja luontodirektiivin lajien ja luontotyyppien sekä lintudirektiivin lajien suojelutasoa täydentämällä niitä koskevaa tietopohjaa ja kohdentamalla sen perusteella suojelutoimet mahdollisimman tehokkaasti.

Lajisuojelun toimia priorisoitiin edelleen ja elinympäristöjen ennallistaminen ja luonnonhoito kohdennettiin pääosin sinne, missä samanaikaisesti voitiin edistää sekä lajien että luontotyyppien suojelun tavoitteita. Lajisuojelun toimia toteutettiin kuten aiemminkin LIFE-hankkeissa. Paahde-LIFE-hankkeessa kartoitettiin arvokkaiden paahdeympäristöjen lajistoa ja hoidettiin niiden elinympäristöjä mm. polttamalla. ESCAPE-LIFE-hankkeessa jatkettiin uhanalaisten kasvilajien ex situ -suojelua. Useimpiin toimiin liittyi myös elinympäristöjen hoitoa tai ennallistamista. Ensimmäiset seurantatulokset kertovat mm. Lapissa vuonna 2014 siirtoistutettujen lettohernesarojen olevan hyvissä voimissa. Saimaannorppa-LIFE-hankkeen toteutusta jatkettiin.

VELMU-ohjelman täydentäviä inventointeja tehtiin 2015 kaikilla rannikkoalueilla Saaristomerta lukuun ottamatta. MeriHOTT-hankkeessa täydennettiin merisuojelualueiden tietopohjaa ja selvitettiin VELMU-inventointitietojen luotettavuutta mm. tulevia NATA-arviointeja ja hoito- ja käyttösuunnitelmien laadintaa varten.

Metsähallitus luo edellytyksiä luontomatkoille ja luonnon virkistyskäytölle parantamalla käytön kannalta keskeisten luonnonsuojelualueiden palveluita kohdentamalla kehittämistoimia mm. Örön saaren, Vallisaaren–Kuninkaansaaren ja uusien Teijon ja Etelä-Konneveden kansallispuistojen palveluihin.

Sekä valtion talousarviossa osoitetulla määrärahalta että luontopalvelujen hakemalla hankerahoituksella on parannettu kansallispuistojen ja muiden käytön kannalta keskeisten alueiden palveluja kunnostamalla niiden palveluvarustusta ja kestäväimillä reitteillä. Örön saari avattiin yleisölle kesän alussa ja Vallisaaren–Kuninkaansaaren aluetta on valmisteltu niiden avaamiseksi keväällä 2016. Teijon, Etelä-Konneveden, Selkämeren, Sipoonkorven, Perämeren, Pyhä-Luoston, Urho Kekkosen ja Pallas–Yllästunturin kansallispuistojen palveluja on parannettu. Matkailuyritysten kanssa on voimassa 512 kestävän luontomatkoilun periaatteiden mukaista yhteistyösopimusta.

Metsähallitus viestii luonnon monimuotoisuuden suojelusta ja käyttömahdollisuuksista edistäen luonnossa virkistäytymisestä koituvia myönteisiä vaikutuksia.

Luonnon monimuotoisuuden suojelusta viestittiin mm. Paahde-LIFE-, Saimaannorppa-LIFE- ja Luonnonhoito-LIFE-hankkeiden yhteydessä. Erityisesti panostettiin viestintään metsien ennallistamispoltojen monimuotoisuusvaikutuksista sekä perinnemaisemien monimuotoisuudesta. Niistä uutisointiin lähes kaikissa päämedioissa. Luontoon.fi- ja Retkikartta.fi-verkkopalvelujen uudistaminen on lisännyt huomattavasti palvelujen käyttöä. Myös mobiilikäyttöön tehdyt parannukset madaltavat luontoon lähtemisen kynnyksiä, samoin aktiivinen some-viestintä. Uutena kanavana vuonna 2015 käyttöön otettu Instagram saavutti suuren suosion kävijöiden keskuudessa. Medialle on viestitty erityisesti luonnon hyvinvointivaikutuksista sekä paikallistaloudellisista ja kansanterveydellisistä hyödyistä.

Metsähallitus tarjoaa mahdollisimman laajalti kansalaisille metsästys- ja kalastusmahdollisuuksia ekologisesti ja sosiaalisesti kestäväällä tavalla ja seuraa toiminnan vaikuttavuutta.

Asiakasviestinnässä on nostettu esiin ns. vähän kysytyjen lupa-alueiden eränkäyntimahdollisuuksia ja uudistettu kohdekuvauksia. Kalastuksen osalta on jätetty rahoitushakemus kalastusmahdollisuuksien parantamiseen liittyvään hankkeeseen. Käynnistetyn eräkulttuurihankkeen yhtenä tavoitteena on lisätä eränkäyntikohteiden kiinnostavuutta. Asiakkaille suunnattujen sähköisten palveluiden kehitystyöhön on panostettu, ja ensimmäisenä osana uudistettu myyntijärjestelmä otettiin käyttöön kesällä 2015. Verkkosivujen kehittämistyössä on tehty mm. matkapuhelimiin skaalautuvat sivut, jolloin tiedon löytäminen helpottuu. Verkostoitumalla muiden palvelutuottajien kanssa pyritään luomaan asiakkaille paremmat edellytykset löytää paikallisia palveluja. Valtionmaiden erätalouden aluetalous- ja hyvinvointivaikutusten seurannan menetelmien perustyö on tehty ja työtä jatketaan kehittämällä vaikuttavuuden seuranta ja lisäämällä viestintää.

Metsähallitus viestii tehokkaasti riista- ja kalakantojen hoidosta sekä valtion retkeilyalueiden ja muiden valtion alueiden käyttömahdollisuuksista edistäen luonnossa virkistäytymisestä koituvia myönteisiä vaikutuksia.

Kalastuksenhoitomaksujen keräämisvastuun seurauksena Eräluvut.fi-verkkopalvelun ”lupa on sijoitus luontoon” -brändiä vahvistettiin monipuolisella mediaviestinnällä. Keskiöön otettiin luvalinen eränkävijä, jolla asiat ovat kunnossa ja joka maksaessaan lupamaksut auttaa riista- ja kalakantojen hoitoa. Myös eräkulttuurikohteiden viestinnällä on haluttu nostaa esille eränkävynnin jatkuvuutta ja hoitotyön merkitystä. Eränkävynnin merkitys virkistäytymisessä ja hyvinvoinnissa sai hyvän näkyvyyden eri medioissa, ja sitä korostettiin myös messutapahtumissa.

Luontoon.fi- ja Retkikartta.fi-verkkopalvelujen vuoden vaihteessa valmistunut, mobiilikäyttöä tukeva uudistus on lisännyt palvelujen suosiota. Mediaviestinnässä korostettiin luonnon hyvinvointivaikutuksia sekä paikallistaloudellisena että kansanterveydellisenä hyötynä.

Metsähallitus varmistaa, että asiakastytyväisyys säilyy hyvänä.

Luontokeskusten, maastopalvelujen ja lupa-asiakkaiden asiakastytyväisyys oli erittäin hyvä, 4,09 (asteikko 1–5). Luonnon virkistyskäytön palvelujen asiakastytyväisyys oli 4,32 perustuen 5 957 vastaukseen. Eräasiakkaiden asiakastytyväisyys oli 3,8 perustuen 7 726 vastaukseen.

Metsähallitus kehittää erävalvonnan viranomaisten yhteistyöverkoston toimintaa sekä uusia yhteistyömalleja riistakonsernin ja kalatalouskentän toimijoiden kanssa.

Viranomaisten alueelliset yhteistoimintaryhmät ovat jatkaneet yhteistyötä, ja uusien perustamista on selvitetty. Kainuun, Pohjois-Savon ja Pohjois-Pohjanmaan alueella on toiminut useamman

vuoden ns. rajaseuturyhmä eri viranomaisten aluerajojen yli. Vastaava toimintamalli on käynnistymässä Keski- ja Etelä-Pohjanmaan alueilla. Valvontayhteistyö kalastusalueiden ja riistanhoitoyhdistysten kanssa Pohjois-Pohjanmaalla ja Kainuussa on vakiintunut. Yhdessä Suomen Riistakeskuksen kanssa on selvitetty keinoja saada valvottavat lupatiedot digitaalisesti valvontaviranomaisten käyttöön joko eri toimijoiden järjestelmistä tai suoraan valvonnan kohteena olevalta asiakkaalta. Riistakonsernin ja kalataloustoimijoiden välisessä yhteistyössä on keskeisenä ollut sähköisen asiakaspalvelujen kehittäminen. Yhteiset suuntaviivat ja tahtotila alkavat selvitä, mutta aikataulutus ja resurssointi vaativat edelleen yhteistyötä ja yhteistä suunnittelua.

Metsähallitus luo edellytyksiä luontomatkailulle ja luonnon virkistyskäytölle parantamalla käytön kannalta keskeisten retkeilyalueiden palveluvarustusta, opastusta ja kulutuskestävyyttä sekä seuraavien alueiden taloudellista merkitystä ja muita hyötyjä.

Evon ja Napapiirin retkeilyalueilla sekä Pallas–Yllästunturin kansallispuiston ympäristössä on parannettu reittejä ja palveluvarustusta. Kävijätutkimukset tehtiin Kylmäluoman ja Iso-Syötteen retkeilyalueilla ja Syötteen virkistysmetsässä. Suomen kuudella valtion retkeilyalueella vierailtiin kaikkiaan 275 400 kertaa. Kävijöiden rahankäytön kokonaistulo- ja työllisyysvaikutukset olivat yhteensä 12,2 miljoonaa euroa ja 131 henkilötyövuotta. Luvut laskivat edellisvuodesta pääosin siksi, että Teijon retkeilyalueesta perustettiin kansallispuisto.

3.2 Vuoden 2015 tulossopimuksessa asetetut vaikuttavuustavoitteet ja niiden toteutuminen

Luontopalveluilla on kuusi Eduskunnan asettamiin tavoitteisiin (luku 3.1) perustuvaa vaikuttavuustavoitetta, jotka on kirjattu strategiseen tulossopimukseen. Vaikuttavuustavoitteita tarkentavat ministeriöiden asettamat toiminnalliset tavoitteet. Seuraavassa on arvioitu tavoitteiden toteutumista nimenomaan vaikuttavuusnäkökulmasta.

Lajien ja luontotyyppien suojelutaso paranee.

Saimaannorpan uhanalaisuusluokkaa voitiin vuoden 2015 uhanalaisuusarvioinnissa alentaa äärimmäisen uhanalaisesta erittäin uhanalaiseen. Metsähallituksen vastuuselkärankaisista myös valkoselkätikan uhanalaisuusluokkaa voitiin alentaa. Muiden Metsähallituksen vastuuselkärankaisten arvioinnit pysyivät ennallaan.

Pitkäjänteisen kehittämistyön pohjalta valittiin Natura-maaluontotyypeistä 23 sellaista, joiden tilan edistämiseen erityisesti panostetaan suojelualueilla tulevina vuosina. Tilan edistymistä seurataan kehitetyn vaikuttavuusindeksin avulla kokonaisuuden lisäksi luontotyyppi- ja elinympäristökohtaisesti.

Natura 2000- ja luonnonsuojelualueverkoston tila paranee.

Natura 2000- ja luonnonsuojelualueverkoston tilan parantamiseen liittyvänä toimenpiteenä on valmisteltu ympäristöministeriön johdolla mm. Pohjois-Pohjanmaan maakunnan eteläosien ja Itä-Lapin luonnonsuojelualueiden perustamista. Pohjois-Pohjanmaan alueelle tullaan alkuvuodesta 2016 perustamaan 40 luonnonsuojelualueita (n. 22 000 ha) ja Itä-Lappiin 42 luonnonsuojelualueita (n. 198 000 ha).

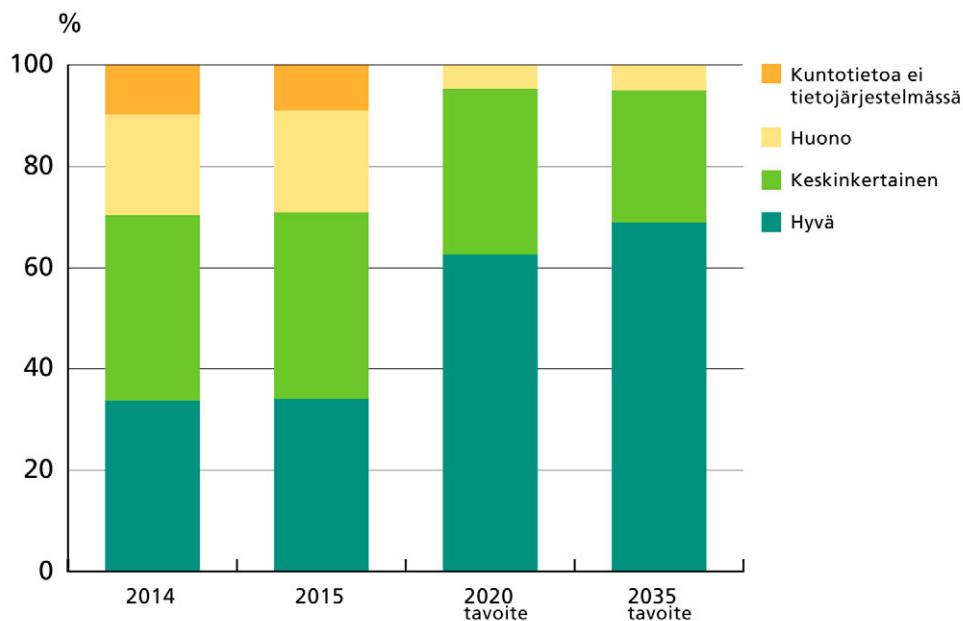
Vaikuttavuustavoitteen toteutumista kuvaavan mittarin, ”hoito- ja käyttösuunnittelun kattavuus” (% tavoitteesta), tavoitearvojen asettaminen olisi mahdollista vasta vuoden 2016 jälkipuoliskolla, jolloin Natura-alueiden suunnittelutarpeet on määritelty osana yleissuunnittelua. Tämä mittari on

kuitenkin päätetty korvata vastaavankaltaisella Natura-alueiden tilan arvioinnin kattavuutta (NATA) kuvaavalla mittarilla.

Kulttuurihistoriallisen kiinteistövarallisuuden arvot säilyvät ja tila paranee.

Luontopalvelut vaalii ja hoitaa kulttuurihistoriallisesti arvokkaita rakennuksia, kulttuurimaisemia ja arkeologista kulttuuriperintöä niin, että ne välittävät tietoa vastuullisesta ja suunnitelmallisesta omistajuudesta. Nämä periaatteet toteuttavat kulttuurihistoriallisen kiinteistövarallisuuden kunnossu-
tuksessa ja hoidossa sekä valtion kiinteistöstrategiaa (2010) että valtioneuvoston hyväksymää kulttuuriympäristöstrategiaa (2014).

Luontopalvelujen hallinnassa on merkittävä osa (66 kohdetta) valtion kiinteistöstrategian tarkoit-
tamia arvokohteita (ns. vakuki-kohdetta). Vaikuttavuustavoitteena on saada näiden kohteiden hoi-
to paranemaan siten, että niistä 96 %:n kunto on hyvä tai keskinkertainen vuonna 2020. Kohteiden
hoidon laadun varmistamiseksi aloitettiin kuntokatselmoinnit, jotka noudattavat eurooppalaista
standardia (SFS-EN 16096 Kulttuuriperinnön vaaliminen – rakennuskohteen selvitys ja raportti).
Osa kohteista oli oletettua huonommassa kunnossa. Kohteiden saavutettavuutta heikensi myös
palveluvarustuksen heikko kunto: Raaseporin rauniolinnan kulkusilta ja Hossan retkeilyalueen
Värikallion kalliomaalausten huonokuntoinen katselulava jouduttiin sulkemaan kävijäturvallisuus-
den takia.

**Strategisen kulttuurihistoriallisen kiinteistövarallisuuden jakautuminen kuntoluok-
kiin 2014–2015 ja tavoitteet vuosille 2020 ja 2035.**

Strategisen kulttuurihistoriallisen kiinteistövarallisuuden lisäksi luontopalvelujen hallinnassa on
myös paljon suojeltuja rakennusryhmiä eri puolilla maata. Pääosin kohteet ovat vaatimattomia
hirsirakennuksia, jotka kertovat valtion maiden ja vesien nautinnasta. Vanhimmat ovat 1800-luvun
alkupuolelta. Suojeltuja rakennusryhmiä on 75 kappaletta, joissa on liki 350 rakennusta ja raken-
netta. Lain suojaamia muinaisjäännöksiä suojelualueilta tunnetaan runsaat kaksituhatta kappaletta.
Näiden lisäksi alueilla on tuhansia muita arkeologisia kohteita. Kohteiden hoidossa on tunnistettu
myös kymmenkunta erilaisissa suojeluprosesseissa olevaa rakennusryhmää, joissa on liki 50 ra-
kennusta tai rakennelmaa. Näitä kohteita on kunnostettu mm. Öron linnakesaarella ja Perämeren
kansallispuistossa.

Riista- ja kalakannat säilyvät elinvoimaisina ja metsästys ja kalastus on eettistä ja vastuullista.

Kanalintukannat taantuivat selvästi riistakolmiolaskentojen perusteella arvioituna. Kannat säilyivät kuitenkin ennallaan suurimmassa osassa Pohjois-Suomea. Ylä-Lapin riekkokannat kasvoivat jopa merkittävästi. Maa- ja metsätalousministeriö lyhensi metsästysaikoja useilla alueilla. Lupamyynti säilyi kokonaisuudessaan lähes entisellä tasolla, koska metsästyspainetta on voitu suunnata vahvemman kannan alueille. Kalakantojen hoidossa on vähennetty kalaistutuksia ja siirretty kohti luontaisten kalakantojen hoitoa. Erävalvonnan vaikuttavuutta vahvistettiin jo edellisvuonna käynnistyneellä ns. nettierävalvonnalla. Vuonna 2015 tavoiteltiin entistä laajempaa erävalvonnan näkymistä sosiaalisessa mediassa ja somea vahvistettiin erätarkastajien yhtenä opastus- ja vaikuttamiskanavana. Laillisuus- ja luvallisuusrikkeiden osuus suhteessa erävalvontatapahtumiin kasvoi edellisestä vuodesta ja oli korkein 2000-luvulla todettu. Eniten tähän vaikutti se, että luontopalvelut tiukensi puuttumista jo vuoden 2012 kalastuslain uudistuksen myötä voimaan tulleisiin pyydysten merkinnän säännöksiin.

Eräpalveluja tarjotaan kattavasti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävästi ja sillä luodaan hyvinvointia.

Metsästys- ja kalastuslupa-asiakkaiden rahankäytön synnyttämän aluetaloudellisen vaikutuksen arvioitiin olevan kaikkiaan 39,3 miljoonaa euroa. Summa koostuu matkan kohteena olevilla alueilla tapahtuneen rahan käytön mallinnuksen tuloksesta (28,4 milj. €) sekä matkan varrella ja lähialueella käytetystä rahasta (10,9 milj. €). Kohdealueilla tapahtunut rahan käyttö tuotti yhteensä 240 henkilötyövuoden työllisyysvaikutuksen. Rahan käytön vaikutus mallinnetaan vastaavalla menetelmällä, joka on käytössä suojelu- ja retkeilyalueiden paikallistaloudellisen vaikutuksen seurannassa.

Eräpalvelujen vaikuttavuustavoitteeksi on kehitetty eräpäivien lukumäärä -mittari, joka kuvaa Metsähallituksen myymillä metsästys- ja kalastusluvilla käytettyjen lupavuorokausien määrää kalenterivuoden aikana. Luku ei sisällä metsästys- tai kalastusvuokrasopimusten perusteella käytettyjä eräpäiviä, suurpetojen tai hirvenmetsästyksen aluelupien perusteella käytettyjä eräpäiviä eikä pyydyskalastukseen, ammattikalastukseen tai ravustukseen käytettyjä eräpäiviä. Uudistettu lupamyyntijärjestelmä mahdollistaa seurannan, ja tämä mittari on otettu mukaan uudistettuun tulossopimukseen. Kertomusvuonna eräpäiviä rekisteröitiin kaikkiaan 350 000 kpl.

Luonnossa virkistäytyminen luo hyvinvointia ja luonnon arvostusta, jota tuetaan aktiivisella viestinnällä.

Kansallispuistojen käyntimäärät kasvoivat vuonna 2015 peräti 15 % verrattuna edellisvuoteen, ja kävijät toivat puistojen lähiseudulle yli 12 % edellisvuotta enemmän rahaa. Kaikkiaan Suomen 39 kansallispuistossa vierailtiin 2 634 600 kertaa. Kävijöiden rahankäytön kokonaistulo- ja työllisyysvaikutukset olivat yhteensä 141,1 miljoonaa euroa ja 1 400 henkilötyövuotta. Kokonaistulovaikutus kasvoi 12,5 % eli 15,7 miljoonaa euroa. Valtion kuudella retkeilyalueella vastaavat vaikutukset olivat 12,2 miljoonaa euroa ja 131 henkilötyövuotta. Eniten rahaa paikallistalouteen tuottivat Pallas–Yllästunturin kansallispuisto (36,5 milj. euroa) ja Urho Kekkosen kansallispuisto (21,2 milj. euroa). Kolmantena oli Oulangan kansallispuisto, jossa paikallistulovaikutus nousi 14,4 miljoonasta 19 miljoonaan euroon ja neljäntenä Koli 17,7 miljoonalla eurolla. Kaikki nämä puistot sijaitsevat matkailualueilla, joissa kävijät käyttivät monipuolisesti alueella olevia palveluja. Teijon retkeilyalueesta tuli kansallispuisto vuonna 2015, mikä vähensi edellisvuoteen nähden valtion retkeilyalueiden käyntimääriä ja talousvaikutuksia ja toisaalta lisäsi kansallispuistojen käyntimäärien ja talousvaikutusten kasvua.

Luontoon.fi- ja Retkikartta.fi-verkkopalvelujen vuoden vaihteessa valmistunut, mobiilikäyttöä tukeva uudistus on lisännyt palvelujen suosiota, Retkikartta.fin peräti 70 %. Luontoon.fin mobiilikäyttö ylitti ensi kertaa ns. desktop-käytön. Mobiilikäyttöön tehdyt parannukset madaltavat luontoon lähtemisen kynnyksiä. Mediaviestinnässä korostuivat luonnon hyvinvointivaikutukset sekä paikallistaloudellisena että kansanterveydellisenä hyötynä. Luontoilun terveys- ja hyvinvointivaikutukset valtavirtaistuvat mediassa selvästi vuoden 2015 aikana. Teijon uuden kansallispuiston avajaisjuhlien viestintä lujitti uuden kansallispuiston merkitystä Salon alueen paikallistaloudessa ja osana Saaristomeren matkailualueetta. Örön linnakesaaren avaamiseen liittyvä viestintä tuki saaren kävijätavoitteiden saavuttamista ja teki Saaristomeren kansallispuistoa laajemminkin tunnetuksi.

Vaikuttavuustavoitteiden toteutuminen 2013–2015.

Vaikuttavuustavoite / mittari	2015 toteuma	2015 tavoite	2014 toteuma	2013 toteuma
1. Lajien ja luontotyyppien suojelutaso paranee				
Luonto- ja lintudirektiivin ja erityisesti suojeltavien lajien suojelutaso ”liikennevaloina”	Indeksin arvo: 52,5 % osatekijöistä suotuisalla tasolla	–	Menetelmä valmis luontodirektiivin osalta	–
Natura-luontotyyppien edustavuus ja luonnontilaisuus ”liikennevaloina”	Indeksin arvo 3,89	–	Menetelmä valmis maaluontotyyppien osalta. Indeksin arvo 3,88	–
2. Natura 2000- ja luonnonsuojelualueverkoston tila paranee				
HKS-suunnittelun kattavuus, %:a tavoitteesta	Mittari asetettavissa vuodelle 2016	–	Tavoite asetettavissa vuodelle 2016	–
3. Kulttuurihistoriallisen kiinteistövarallisuuden arvot säilyvät ja tila paranee				
Kulttuurihistoriallisen kiinteistövarallisuuden tila ”liikennevaloina”	71,4 % kohteista hyvässä tai keskinertaisessa kunnossa	–	Menetelmä valmis	–
4. Riista- ja kalakannat säilyvät elinvoimaisina ja metsästys ja kalastus on eettistä ja vastuullista				
Laillisuusrikkeiden määrän suhde erävalvontatapahtumiin, %	11,3	7,5	10,1	6,2
5. Eräpalveluja tarjotaan kattavasti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävästi ja sillä luodaan hyvinvointia				
Metsästys ja kalastusasiakkaiden eräpäivien lukumäärä	350 000	–	Tavoite asetettavissa vuodelle 2016	–
6. Luonnossa virkistäytyminen lisää hyvinvointia ja luonnon arvostusta, jota tuetaan aktiivisella viestinnällä				
Suojelu- ja retkeilyalueiden kävijöiden rahan käytön tuottamat eurot paikallistaloudessa, milj €. Huom. luvut eivät sisällä erätalouden paikallistaloudusvaikutuksia	153,7	141	140,5	130,9

4 Tuotokset ja laadunhallinta

4.1 Eduskunnan asettamien tavoitteiden toteutuminen

Eduskunta asettaa Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien palvelu- ja toimintatavoitteet valtion talousarviossa (ks. kohta luku 3.1). Talousarviossa todetaan lisäksi ministeriöiden asettamat alustavat tulostavoitteet, joita on tarkennettu ja täydennetty Metsähallituksen ja ohjaavien ministeriöiden allekirjoittamassa tulossopimuksen liitteessä. Näistä toiminnallisista tavoitteista raportoidaan luvussa 4.2.

Eduskunta antoi seuraavat määrälliset tavoitteet vuodelle 2015. Niiden toteuma ilmenee oheisesta taulukosta.

Eduskunnan asettamien määrällisten tavoitteiden toteuma 2013–2015.

YM	2015 toteuma	2015 tavoite	2014 toteuma	2013 toteuma
Ennallistaminen ja hoito (ha)	5 670	5 560	6 250	6 647
Kiireellisesti suojeltavien, erityisesti suojeltavien ja direktiivilajien esiintymätarkastukset	936	250	141	
NATA-arvioitujen Natura-alueiden lukumäärä	42	40	30	37
Käyntimäärät: kansallispuistot, valtion retkeilyalueet, luontokeskukset	3 942 700	3 745 000	3 649 300	3 642 600
Luontokeskusten, maastopalveluiden ja lupa-asiakkaiden asiakastytyväisyys (asteikko 1–5)	4,09	4,05	4,04	4,04
MMM	2015 toteuma	2015 tavoite	2014 toteuma	2013 toteuma
Käyntimäärät: kansallispuistot, valtion retkeilyalueet, luontokeskukset	3 942 700	3 745 000	3649300	3 642 600
Luontokeskusten, maastopalveluiden ja lupa-asiakkaiden asiakastytyväisyys (asteikko 1–5)	4,09	4,05	4,04	4,04
Metsästysluvut (kpl)	56 489	50 000	50 100	56 389
Kalastusluvut (kpl)	68 695	70 000	70 151	71 267
Erävalvontatapahtumien määrä	10 287	9 500	10 611	8 094

4.2 Tulossopimuksen mukaisten tavoitteiden toteutuminen

4.2.1 Suoritteet ja julkishyödykkeet

Suoritteiden ja julkishyödykkeet (tuotokset) 2013–2015.

Tuotokset ja niiden kehitys Vaikuttavuustavoite / mittari	2015 toteuma	2015 tavoite	2014 toteuma	2013 toteuma
1. Lajien ja luontotyyppien suojelutaso paranee				
Ennallistaminen ja hoito, ha	5 670	5 560	6 250	6 647
Lajiesiintymätarkastukset (kpl)	2 755	1 800	1 800	
2. Natura 2000- ja luonnonsuojelualueverkoston tila paranee				
NATA-arvioitujen Natura-alueiden lukumäärä / vuosi	42	40	30	37
3. Kulttuurihistoriallisen kiinteistövarallisuuden arvot säilyvät ja tila paranee				
Hoitoluokituksen mukaisten suunnitelmien määrä	24	–	mittari valmis	tavoite asettavissa vuodelle 2015
4. Riista- ja kalakannat säilyvät elinvoimaisina ja metsästys ja kalastus on eettistä ja vastuullista				
Erävalvontatapahtumien määrä	10 287	9 500	10 611	8 094
5. Eräpalveluja tarjotaan kattavasti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävästi ja sillä luodaan hyvinvointia.				
Myytyjen lupien määrä	125 184	120 000	120 251	127 656
Metsästysluvat	56 489	50 000	50 100	56 389
Kalastusluvat	68 695	70 000	70 151	71 267
6. Luonnossa virkistäytyminen lisää hyvinvointia ja luonnon arvostusta, jota tuetaan aktiivisella viestinnällä				
Käyntimäärä: kansallispuistot, valtion retkeilyalueet, luontokeskukset	3 942 700	3 745 000	3 649 300	3 642 600
Luontoon.fi-, Eräluvut.fi- ja Suurpedot.fi-käyttäjät	1 986 001	1 550 000	1 551 047	1 511 734
Retkikartta.fi-käynnit	3 196 033	1 900 000	1 876 520	1 648 422

Perinnebiotooppeja kunnostettiin ja hoidettiin yli 4 200 hehtaarin alalla ja arvokkaita luontotyypppejä yli 400 ha:n alalla. Ennallistamista ja luonnonhoitoa tehtiin pääosin Luonnonhoito- ja Paahde-LIFE-hankkeissa. Kaikkiaan kunnostusta, ennallistamista ja hoitoa tehtiin yhteensä yli 5 600 ha:n alalla. Lajiesiintymätarkastuksia, joita tehtiin yli 2 700 kpl, painotettiin luontodirektiivin lajeihin ja valtakunnallisesti uhanalaisimpiin lajeihin. Näiden lajien havaintopaikkatietoja päivitettiin Hertta Eliölajit -tietojärjestelmään yli 900 kpl.

Etelä-Suomessa ja Pohjanmaalla tehtiin lajistokartoituksia erityisesti paahdeympäristöissä, joissa kartoitettiin monipuolisesti selkärangattomien eri lajiryhmiä osana Paahde-LIFE-hanketta. Lapissa suojelualueiden lajistotieto karttui sammalissa, putkilokasveissa ja kaksisiipisissä.

VELMU-inventointiohjelmaa jatkettiin 2015 varmentamalla mallinnettujen vedenalaisten luontotyyppien ja lajien (avainlajien, harvinaisten ja uhanalaisten lajien) esiintymiä Perämeren, Merenkurkun, Selkämeren sekä Läntisen ja Itäisen Suomenlahden alueilla.

NATA-arviointeja valmistui tavoiteltu määrä. Arvioinnit tehtiin keväällä käyttöön otetulla SASS-järjestelmällä. Vuoden aikana SASS-järjestelmään vietiin perustiedot aiempina vuosina laadituista noin 200 NATA-arvioinnista (lisäksi kaikista aiemmin laadituista hoito- ja käyttösuunnitelmista).

Metsähallituksen hallinnassa olevan kulttuurihistoriallisen kiinteistövarallisuuden hoidolle on laadittu laatutavoitteet vuoteen 2020. Tässä laatuluokituksessa on 14 tekijää, joiden avulla seurataan kohteiden hoitoa ja ylläpitoa. Yksittäisiä toimia voidaan muuttaa, esimerkiksi silloin kun halutaan seurata lainsäädännön muutosten toteutumista kulttuurihistoriallisessa kiinteistövarallisuuden hoidossa. Vuoden 2015 suoritteena seurattiin strategiselle kiinteistövarallisuudelle tehtyjen erilaisten suunnitelmien määrää. Suunnitelmia valmistui kaikkiaan 24 kpl. Mittari muuttuu vuoden 2016 alussa, jolloin ruvetaan seuraamaan vuosittain valmistuvien huoltokirjojen määrää.

Erävalvontatapahtumien määrä säilyi edellisen vuoden tasolla, ja se oli noin 1 150 tapahtumaa/erävalvoja. Metsästys- ja kalastuslupia valtion alueille myytiin runsaat 120 000 kpl. Tämän lisäksi merkittävän lisän lupamyyntiin toivat valtion kalastusmaksut, joita välitettiin kaikkiaan 60 458 kpl.

Kansallispuistojen kokonaiskäyntimäärä kasvoi peräti yli 300 000 käynnillä. Uusi Teijon kansallispuisto ylsi lähes 80 000 käyntiin. Suurin määrällinen kasvu oli Nuuksiossa, Kolilla ja Repovedellä. Valtion retkeilyalueiden käyntimäärät ovat laskeneet lukuun ottamatta Hossaa ja Iso-Syötettä. Retkeilyalueiden käyntimäärä jäi tavoitteesta pääosin siksi, että Teijon retkeilyalueesta perustettiin kansallispuisto. Luontokeskusten kokonaiskäyntimäärä on hivenen kasvanut. Kasvua oli erityisesti Oulangalla (ENPI-ohjelman tuella tehty uusi näyttely ja Karhunkierroksen 60-vuotisjuhla), Kolilla (ENPI-ohjelman tuella uusi näyttely ja kansallispuiston käyntimäärien kasvu) ja Siidassa (Inarin matkailun kasvu). Joidenkin luontokeskusten käyntimäärissä oli laskua johtuen supistetuista aukioloajoista. Kalajoella kävijöitä verotti huono sää. Linnansaaren luontokeskus ja Lemmenjoen luontotupa eivät olleet enää toiminnassa.

4.2.2 Palvelukyky ja laatu

Palvelukykyä ja laatua koskevat toteumat vuosina 2013–2015.

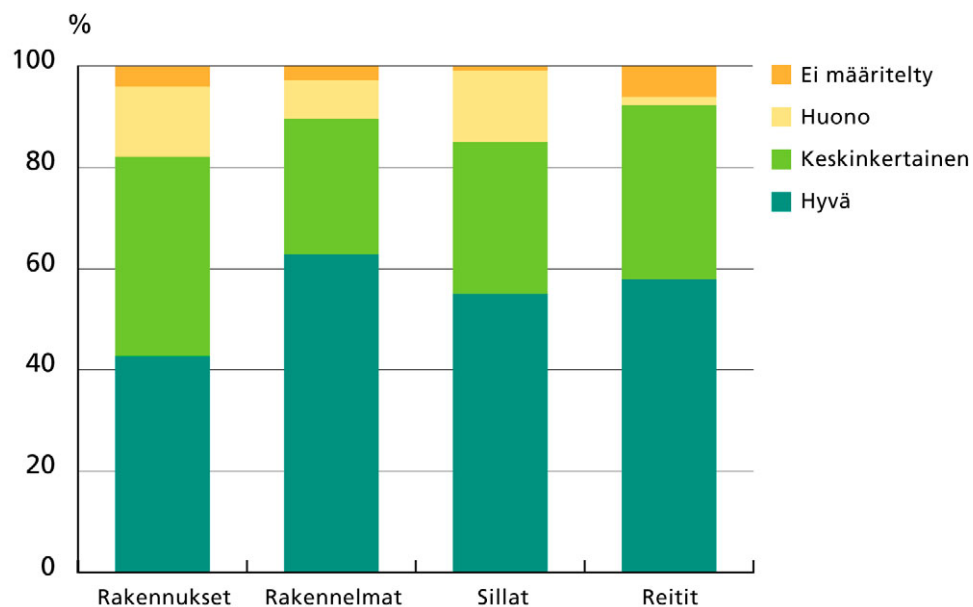
Palvelukyky ja laatu Vaikuttavuustavoite / mittari	2015 toteuma	2015 tavoite	2014 toteuma	2013 toteuma
1. Lajien ja luontotyyppien suojelutaso paranee, 2. Natura 2000- ja luonnonsuojelualueverkoston tila paranee ja 3. Kulttuurihistoriallisen kiinteistövarallisuuden arvot säilyvät ja tila paranee				
Laji-, meri-, sisävesi- ja maaluontotyyppi- sekä kulttuuriperintökohdetietojen ajantasaisuus	87,7 % Hertta-järjestelmässä olevasta lajitiedosta on ajantasaista	–	Menetelmä valmis testausta varten maaluontotyyppien ja lajien osalta	
5. Eräpalveluja tarjotaan kattavasti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävästi ja sillä luodaan hyvinvointia. 6. Luonnossa virkistäytyminen lisää hyvinvointia ja luonnon arvostusta, jota tuetaan aktiivisella viestinnällä				
Luontokeskusten, maastopalveluiden ja lupa-asiakkaiden asiakastytyväisyys (asteikko 1–5)	4,09	4,05	4,04	4,04
Yhteistyökumppaneiden antama palaute luontopalvelujen toiminnasta.	välivuosi	välivuosi	80 % tyytyväisiä tai erittäin tyytyväisiä	

”Lajitiedon ajantasaisen tiedon osuus” on palvelukyvyyn ja laadun mittari, joka saatiin valmiiksi ja sen mukaiset tavoitteet asetettiin strategiseen tulossopimukseen 2016–2020.

Kulttuuriperintötiedon laadun varmistamisessa tarkastetaan kohteiden arvo ja niiden tila. Vuonna 2015 päätettiin koota seurantatietoa eräiden perinnebiotooppien arkeologisilta kohteilta. Samalla voidaan parantaa näiden kohteiden hoitoa.

Luontokeskusten, maastopalveluiden ja lupa-asiakkaiden asiakastyytyväisyys oli 4,09/5 ja ylitti tavoitteen, joka oli 4,05. Luonnon virkistyskäyttöpalvelujen (kansallispuistot, muut suojelualueet, valtion retkeilyalueet, luontokeskukset) asiakkaiden tyytyväisyys on säilynyt hyvänä (4,32). Metsästys- ja kalastuslupa-asiakkaiden asiakastyytyväisyys (3,75) oli edellisvuotta korkeampi.

Luonnon virkistyskäytön palveluvarustuksen kunto oli vuoden lopussa valtaosin hyvä tai keskin-kertainen. Tieto perustuu palveluvarustuksen paikkatietojärjestelmän (REISKA) neliportaiseen luokitteluun.

Luonnon virkistyskäytön palveluvarustuksen kunto vuoden 2015 lopussa.

4.2.3 Toiminnalliset tavoitteet

Metsähallituksen luontopalveluille asetetut toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2015 on sovittu strategisen tulossopimuksen liitteessä. Tavoitteet on ryhmitelty kuuden vaikuttavuustavoitteen alle.

Vaikuttavuustavoite 1: Lajien ja luontotyyppien suojelutaso paranee

Metsähallitus

<p>Ottaa käyttöön lajien ja maaluontotyyppien hoidon 5-vuotisen toimintasuunnitelman luonto- ja lintudirektiivien raportoinnin ja Zonationin tulosten pohjalta niille lajeille ja maaluontotyypeille, joihin luontopalvelut voi toimillaan merkittävästi tai kohtalaisesti vaikuttaa. Toteuttaa lajisuojelun alueellisissa priorisointineuvotteluissa tehtäviä päätöksiä ja osallistuu lajisuojelun toimintaohjelman valmisteluun.</p>	<p>Luontotyyppien sekä lajien elinympäristöjen ennallistamisen ja hoidon toimenpiteitä kohdennettiin erityisesti sellaisille kohteille, joissa voidaan samalla edistää sekä priorisoitujen luontotyyppien että lajien suojelua. Kehittämistyön tuloksena maaluontotyyppien edustavuuden perusteella valittiin 23 Natura 2000 -luontotyyppiä, joihin ennallistamista ja hoitoa tullaan erityisesti kohdentamaan vuosina 2016–2020.</p>
<p>Käynnistää Ahma-LIFE-hankkeen lokakuussa 2015, mikäli hanke saa myönteisen rahoituspäätöksen.</p>	<p>Hanke ei saanut rahoitusta. Metsähallitus valmisteli pitkälle uutta hakemusta LIFE-rahastoon, mutta lopulta kävi selväksi, että toimijakentässä ei ole riittävää yksituumaisuutta hakemuksen uudistamiseksi.</p>
<p>Toteuttaa METSO-ohjelman luontotyyppijä ja lajeja koskevat inventointi- ja hoitotoimet, jatkaa perinnebiotooppien hoito-ohjelman valmistelua sekä käynnistää maaluontotyyppikohdetietojen ajantasaisuuteen liittyvän kehittämisprojektin.</p>	<p>METSO-ohjelman tavoitteita toteutettiin polttamalla kangasmetsiä, hoitamalla arvokkaita puustoisia elinympäristöjä ja kunnostamalla puustoisia perinnebiotooppeja osana luontopalvelujen perustoimintaa ja LIFE-hankkeiden toteutusta. Perinnebiotooppien hoito-ohjelmaa edistettiin suunnitelmien mukaisesti. METSO-ohjelman toteutusta jatkettiin valtion ja yksityisten mailla tekemällä lajistokartoituksia noin 800 hehtaarin alalla sekä METSO-ohjelman ulkopuolisia kartoituksia noin 1 100 hehtaarin alalla. Paahde-LIFEn kartoitukset esim. merenrannikoilla olivat syynä METSO-kartoitusten suhteellisesti pienemmän osuuteen kartoituksista. Linnuston linjalaskentoja tehtiin kaikkiaan 18 alueella, joista SPA-alueita 12 kpl. Laskennoissa tehtiin lähes 180 havaintoa Naturan suojeluperustelajeista. Erityisesti Paahde-LIFEn myötä ennallistamista ja luonnonhoitoa kohdennettiin lajiston kannalta arvokkaimmille kohteille. Maaluontotyyppitietojen ajantasaisuus otettiin osaksi luonnonsuojelun kaikkien paikkatietojen ajantasaisuuden kehittämisprojektia.</p>
<p>Jatkaa Itämeren vedenalaisten luontotyyppien (VELMU) inventointia ja osallistuu tulosten julkaisemiseen sekä kehittää menetelmiä merenhoidon suunnitteluun liittyen pohjien seurantaan (PoSe-ohjelma). Selvittää MeriHOTT-hankkeessa meriluonnonsuojelualueiden hallintaan, käyttöön ja suojeluun tarvittavia tilan arviointimenetelmiä ja kehittää niihin liittyvää tietopohjaa.</p>	<p>VELMU-inventointeja ja Metsähallituksen omia meriluonnon inventointeja jatkettiin kohdistuen nämä mallinnettujen laji- ja luontotyyppitietojen varmentamiseen sekä harvinaisten ja uhanalaisten lajien inventointiin. Niissä löydettiin mm. seuraavien lajien esiintymiä: <i>Nitellois obtusa</i>, <i>Hippuris tetraphylla</i>, <i>Potamogeton friesii</i>, <i>Chara braunii</i>, <i>Chara horrida</i>, <i>Aglaothamnion roseum</i>. Kaikkiaan inventoitiin 3 641 vedenalaista inventointipistettä, 157 levälinjaa ja 3 kovan pohjan näytettä. MeriHOTT-hankkeessa selvitettiin Metsähallituksen inventointien ja videotulkinnan luotettavuutta sekä kerättiin tietoja meriluonnonsuojelualueilta (ensisijaisesti Natura-alueilta). Pohjien seuranta (PoSe) varten perustettiin pysyviä seurantalinhoja.</p>

Edistää sisävesien ja kosteikkojen luonnon monimuotoisuuden suojelua mm. toteuttamalla Ramsar-sopimuksen kansallista toimeenpano-ohjelmaa ja aloittamalla integroidun LIFE-hankkeen toteutuksen, jos hanke saa myönteisen rahoituspäätöksen EU-komissiosta.	Ramsarin kosteikkosopimuksen kansallista toimenpideohjelmaa ei vahvistettu vuoden 2015 loppuun mennessä. Sisävesien hoitoon kohdistettu FRESHABIT LIFE IP -hanke hyväksyttiin rahoitettavaksi loppuvuodesta 2015. Sen toteutus alkaa 1.1.2016. Muilta osin sisävesien ja kosteikkojen monimuotoisuuden suojelua edistettiin lähinnä edunvalvonnan ja sidostyhmätyöskentelyn keinoin.
---	--

Vaikuttavuustavoite 2: Natura 2000- ja luonnonsuojelualueverkoston tila paranee.

Metsähallitus

Huolehtii Metsähallituksessa ja ympäristöhallinnossa suojelualueiden suunnittelun ja seurannan tietojärjestelmän (SASS) ja suojelualueiden kuviotietojärjestelmän (SAKTI) käyttöönotosta sekä toteuttaa suojelualueiden paikkatietojärjestelmiin liittyvät kiireellisimmät jatkokehityshankkeet.	SASS-järjestelmän tuotantokäyttö alkoi huhtikuussa ja SAKTI-järjestelmän kesäkuussa. Myöhemmin käyttöön otetut uudet tuotantoversiot laajensivat järjestelmien toiminnallisuuksia merkittävästi. LajiGIS-järjestelmän laajempi tuotantokäyttö alkaa vasta helmikuusta 2016 alkaen. Suojelualuetietojärjestelmän (SATJ) toiminnallisuuksia parannettiin, ja vuoden lopussa toteutettu, helmikuussa 2016 käyttöön otettava tuotantoversio sisältää myös ympäristöministeriön kiinteistöjen hallintaan liittyviä toiminnallisuuksia.
Täydentää yksityismaiden suojelukohteiden tietoja Suojelualuetietojärjestelmään (SATJ) ympäristöministeriön johdolla ja yhteistyössä ELY-keskusten kanssa.	Työ ei alkanut vuoden 2015 aikana, joten se asia on kirjattu vuoden 2016 tavoitteisiin. Käytännön ongelmana olivat toisaalta ELY-keskusten niukat henkilöresurssit ja toisaalta se, että asian edistämiseen ei ole ollut ministeriössä ja Metsähallituksessa muiden kiireiden takia aikaa.
Osallistuu ympäristöministeriön johdolla ja ELY-keskusvetoisesti tehtävien Natura-/suojelualueiden yleissuunnitelmien laadintaan	Ympäristöministeriön johdolla pidettiin kaksi yleissuunnittelua koskevaa työpajapäivää (23.3. ja 1.10.). Ministeriö lähetti yleissuunnittelua koskevan ohjekirjeen ELY-keskuskille ja Metsähallitukselle 16.11. Yleissuunnittelu alkaa kevättalvella 2016. Tavoitteena on saada suunnitelmat valmiiksi vuoden loppuun mennessä. Suunnittelu tehdään SASS-sovelluksella, jonka yleissuunnittelutoiminnallisuudet toteutettiin vuoden 2015 aikana.
Vastaa valtakunnallisen Suojelualueiden tila 2015 -yhteenvedon ja -raportin tuottamisesta (raportti valmistuu 2016).	Tähän liittyvää työtä ei ole vielä juurikaan tehty vuoden 2015 aikana johtuen yleissuunnittelun siirtymisestä vuodelle 2016. Yleissuunnittelun viivästymisen takia sen tulokset eivät olleet käytettävissä raportin laatimisessa kuten oli ajateltu. Tämän takia raportin tietosisältöä joudutaan pohjimaan ainakin osittain uudelta pohjalta.

Vaikuttavuustavoite 3: Kulttuurihistoriallisen kiinteistövarallisuuden arvot säilyvät ja tila paranee.

Metsähallitus

<p>Kunnostaa kulttuurihistoriallista kiinteistövarallisuutta ja parantaa palveluita erityisesti historiakohteilla, mm. kunnostamalla uittohistoriasta kertovat Auttikönkään uittopadon ja Akanlahden tukinsiirtolaitoksen matkailun nähtävyysskohteiksi.</p>	<p>Auttikönkään uittopadon kunnostustyö otettiin vastaan huhtikuussa ja ympäristötyöt valmistuivat elokuussa. Kunnostustyössä todettiin padon olleen arvioitua heikommassa kunnossa. Huonokuntoinen uittoränni jätettiin kunnostamatta kustannusten vuoksi. Uusi pato kesti Auttijoien kesäisen suurtulvan. Auttikönkään vetovoima perustuu sen nähtävyyssarvoon, saavutettavuuteen ja kulttuurihistoriaan. Kunnostettu pato keräsi aiempaa enemmän kävijöitä. Kohteen kunnostukseen saatiin varoja vuoden 2014 ensimmäisestä lisätalousarviosta ja ELY-keskukselta TTO-rahoituksena. Kunnostustyö maksoi runsaat 400 000 euroa. Akanlahden tukinsiirtolaitoksen rakennusosa kunnostettiin huonokuntoista uittoränniä lukuun ottamatta.</p>
<p>Parantaa palveluita ja korjaa turvallisuuteen ja saavutettavuuteen liittyviä puutteita mm. Raaseporin rauniolinnassa ja Svartholman linnakkeella.</p>	<p>Raaseporin linnan kulkusilta jouduttiin sulkemaan huonokuntoisena, ja kesällä rakennettiin väliaikainen kulku linnan tutustumista varten. Uusi linnansilta valmistui loppuvuodesta. Svartholman ravintolan terassirakenteet kunnostettiin ja kasemattien korjaussuunnitelma valmistui. Raaseporin, Kuusiston ja Kajaanin rauniolinnojen, Svartholman merilinnoituksen ja Langinkosken luonnonsuojelualueen saavutettavuutta paransi niitä koskevien Luontoon.fi-verkkosivujen avaaminen. Kävijätutkimusten tuloksia käytettiin kohteiden palvelujen ja matkailun kehittämiseksi. Raasepori ja Langinkoski ovat käyntimääriltään sekä kävijöiden rahankäytön ja paikallistaloudellisten vaikutusten perusteella arvioituina verrattavissa keskisuuriin kansallispuistoihin. ABC-huoltoasemaketjun kanssa kehitettiin yhteistyötä Raaseporin rauniolinnan hyväksi. Langinkosken palveluja ja reittejä kehitettiin isossa työllisyystyöohjelmahankkeessa (2014–2016). Loppuvuonna varmistui rahoitus ”Lights on!” -Interreg-hankkeelle (2015–2018), jonka avulla parannetaan historiakohteiden palveluja. Linna Kajaanin kaupungissa (EAKR) -hanke toi linnan esiin kaupunkilaisille: ”Linnanvirta 2015” -tapahtuma oli menestys.</p>

Vaikuttavuustavoite 4: Riista- ja kalakannat säilyvät elinvoimaisina ja metsästys ja kalastus on eettistä ja vastuullista.

Metsähallitus

<p>Syventää yhteistyötä Riistakeskuksen, Metsäkeskuksen ja ELY-keskusten kanssa metsästyksen, kalastuksen ja luonnon virkistyskäyttöön liittyvissä tehtävissä.</p>	<p>Asiantuntijayhteistyönä riistakonsernin kanssa tuotetun ”Oma riista” -sovelluksen kehittämistä on jatkettu. Tavoitteena on riistakonsernin yhteinen saalistiedon keruujärjestelmä. Saman sovelluksen käyttöönottoa selvitettiin myös vapaa-ajan kalastuksen saalistiedon keräämistä varten. ”Oma riista” -tunnuksilla voi kirjautua myös eräluvien myyntijärjestelmään.</p>
<p>Selkiyttää riistakonsernin ja kalataloushallinnon tietojärjestelmäyhteistyön suuntaviivat ja kehittämistavoitteet.</p>	<p>Kalataloushallinnon yhteiset sovellukset otettiin käyttöön Kaveri-sovelluksessa. Uuteen kalastuskieltoaluekarttapalveluun (käyttöönotto 2016) tuotettiin tietoa ja valmistauduttiin kalastuskieltoaluetietojen siirtämiseen myös Retkikartta.fi-palveluun.</p>
<p>Suunnittelee yhdessä kalatalouden muiden toimijoiden kanssa kalastajilta kerättävän saalistietojärjestelmän kehittämistavoitteet.</p>	<p>Yhteistyöryhmän toiminta jatkui maa- ja metsätalousministeriön johdolla. Lisäksi selvitettiin mahdollisuutta kalastuksen saalistiedon valtakunnalliseen keräämiseen ”Oma riista” -palvelun kautta. Yhteistyöryhmän vetovastuu siirtyi LUKE:lle osana kalastuslain toimeenpanoa.</p>
<p>Tiivistää ja parantaa rajaseutujen valvontayhteistyötä ja tiedonvaihtoa viranomaisten kesken sekä jatkaa 2014 aloitettua Norppa-LIFE-hankerahoitteista erävalvontaa Saimaalla.</p>	<p>Mahdollisuutta parantaa erävalvonnan viranomaisten tiedonsaantia digitaalisesti eri toimijoiden rekistereistä ja suoraan asiakkaalta on selvitetty. Norppa-alueen valvonnassa tarkastettiin satoja pyydyksiä ja annettiin neuvontaa kalastusrajoituksista. Pyydysten merkitseminen on parantunut selvästi ja katiskojen nielujen turvallisuus norpan kannalta on lisääntynyt aivan olennaisesti.</p>
<p>Valmistele metsäpeuran palautusitutushankkeen.</p>	<p>Hankkeen valmistelussa päädyttiin laajapohjaisen yhteistyöhankkeen perustamiseen ja LIFE-rahoituksen hakemiseen. Hanke-esitys valmistui syksyllä.</p>

Vaikuttavuustavoite 5: Eräpalveluja tarjotaan kattavasti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävästi ja sillä luodaan hyvinvointia.

Metsähallitus

Ottaa käyttöön uudistetun lupien myyntijärjestelmän.	Uusi käyttöjärjestelmä otettiin käyttöön kesäkuussa onnistuneesti. Alun tekniset ongelmat korjattiin. Lupamyynti on siirtymässä yhä enemmän verkkokaupan puolelle.
Hoitaa valtion kalastusmaksujen keräämisen ja parantaa palvelun saatavuutta.	Tehtävä otettiin vastaan vuoden alussa, jolloin organisoitiin myyntikanavat ja viestintä. Verkkomyynti keskitettiin uuteen myyntijärjestelmään ja eräluvut.fi-brändille. Sopimukset myyjien kanssa on tehty.
Metsähallitus osallistuu Pohjois-Pohjanmaan liiton koordinoimaan Iijoen vesistövision laadintaan.	Luontopalvelujen edustajat osallistuivat vesistövision neuvottelukunnan työhön. Vesistövision esiselvitys valmistui elokuussa. Esiselvitys johti ELY-keskuksen myönteiseen rahoituspäätökseen ja kolmivuotinen Pohjois-Pohjanmaan liiton hanke käynnistyy maaliskuussa 2016 nimellä ”Iijoen otva”.
Kehittää kestävä metsästyksen suunnittelua laatimalla analyysin lupavalikoimista, myyntiajoista, myyntikanavista ja saaliskiintiöistä.	Tilannekartoitusta ja muutossuunnitelmaa tehtäessä kuultiin laajasti sidosryhmiä. Merkittävin uudistus koskee pienriistalupia. Lupavalikoiman ja saaliskiintiön muutokset huomioidaan maksuasetuksessa vuoden 2016 alusta. Tavoitteena on asiakaspalvelun parantaminen ja myös kestävyuden turvaaminen.
Seuraa erätalouden aluetaloudellista vaikuttavuutta.	Seurantamenetelmät on luotu ja tulokset viestitty. Seurantamenetelmäksi valittiin sama menetelmä (MGM2), jolla seurataan kansallispuistojen ja valtion retkeilyalueiden paikallistaloudellisia vaikutuksia.
Aktivoi nuoria eräharrastuksiin mm. aloittamalla Eräpassi-hankkeen.	Hankkeessa valmisteltiin koululaisille (1–12 luokat) sopivaa koulutusmateriaalia ja se julkaistiin eräpassi.fi-verkkosivuilla. Eräpassia koekäytettiin kouluissa ja markkinoitiin koulujen käyttöön. Lisäksi aloitettiin eräkummihanke, jonka tavoitteena on rakentaa koko maan kattava vapaaehtoisten eräkummien verkosto. Eräkummit käyvät kouluissa, vetävät iltapäivä- ja iltakerhoja sekä eräleirejä. Hanke on pilottivaiheessa.

Vaikuttavuustavoite 6: Luonnossa virkistäytyminen lisää hyvinvointia ja luonnon arvostusta, jota tuetaan aktiivisella viestinnällä.

Metsähallitus

<p>Parantaa kansallispuistojen ja muiden yleisökohteiden palveluita erityisesti Selkämeren, Sipoonkorven, Pyhä-Luoston ja Perämeren kansallispuistoissa sekä Korouoman luonnonsuojelualueella.</p>	<p>Selkämeren kansallispuistossa kunnostettiin palveluvarustusta mm. Katanpäässä (septityhjennyslaituri ja uusi polku), Isokarilla (uusi polku, saunan, laiturin ja käymälän korjaus), Säpissä (majakkamiljöön rakennusten kunnostukset, uusi polku, opasteet), Munakarissa (uusi laituri, näyttely kalastuskulttuurista), Sälttöössä (polkujen kunnostukset, opasteet), Iso-Enskerissä (laiturin kunnostus, uusi luontopolun linjaus, opasteet) ja Meri-Porin kohteilla (Enäjärven reitit, Riitsaran silta). Talvi 2014–2015 rikkoi Seliskerin laitureita, jotka kunnostettiin. Selkämeren virtuaaliopasta täydennettiin. Vähä-Haurusen kalamajan kunnostustyöt aloitettiin.</p> <p>Sipoonkorven pysäköintialueiden laajennukset toteutettiin ja maantieopasteet pystytettiin. Pohjoinen luontopolku kunnostettiin ja Kalkkiruukin polun kunnostus on käynnissä. Polkuviitoitus uusittiin osittain. Kansallispuiston rajoja avattiin ja merkittiin maastoon.</p> <p>Pyhä-Luoston kansallispuiston maastopyöräilyreittiä kunnostettiin ja Kuukkelin tuvan katto korjattiin. Talviretkelyn monipuolistamiseksi maastoon merkittiin kolme lumikenkäreittiä ja kaksi talvipyöräilyreittiä. Maasto-opasteita ja palveluvarustusta kunnostettiin ja osin uusittiin. Maasto-opastuksessa otettiin käyttöön mobiilisovellus, jonka avulla retkeilijä saa tietoa kansallispuistosta ja sen palveluista.</p> <p>Perämeren Selkäsarvessa kunnostettiin sataman palveluvarustusta ja luontopolku kestävästi paikan päältä saadulla katajahakkeella. Pensaskariin avattiin uusi mielenkiintoinen käyntikohde. Saarella on kunnostettu neljä kulttuuriperinnön kannalta tärkeää rakennusta, asennettu teräsponttonilaituri ja tehty rantautumispaikka palveluvarustuksineen.</p> <p>Korouoman luonnonsuojelualueella rakennettiin Koronjään päiväreitti, joka keskittyy geologisiin muodostumiin.</p> <p>Pallas-Yllästunturin kansallispuistossa ja sen ympäristössä valmistui mittava reittiviitoituksen uudistus (360 tolppaa ja 1 400 viittaa). Kansallispuiston tuotteistamista kestävä luontomatkailemisen kohteena jatkettiin julkistamalla Tunturi-Lapin taival (reitti- ja palvelukokomaisuus Ylläs-Hetta- ja Levi-Olos-reiteillä), parantamalla reittien kulutuskestävyyttä, avaamalla maastopyöräilyreitti (60 km), jossa on mukana Ylläs-Levi-yhteys, sekä uudistamalla Ylläksellä Varkaankurun taukopaikka. Palveluiden parantamisesta ja kansallispuiston luontoarvoista viestittiin suunnitelmallisesti Luontoon.fi-sivuston lisäksi sosiaalisessa mediassa, ja enimmillään yhden viikon aikana kansallispuiston Facebook-sivu tavoitti yli 102 000 ihmistä.</p> <p>Mallan luonnonpuistossa kunnostettiin kesäreitin pitkospuut kulumisen estämiseksi. Käsisvarren erämaa-alueella valmistui Meekon yritystukikohdan korjaus. Utsjoella kunnostettiin Välimaan saamelastilan rakennuksia.</p> <p>Merenkurkun maailmanperintöalueella parannettiin satamapalvelujen ja virkistyskäytön muun palveluvarustuksen laatua alueen tärkeimmillä käyntikohteilla. Seinäjoen kaupungin läheisyydessä olevan Paukannevan reitin kunnostus valmistui. Martimoaavan Kaihuanvaaralla luontopolku uudistettiin ”terveyttä luonnosta” -aiheiseksi poluksi ja alueen muuta palveluvarustusta kunnostettiin.</p> <p>Evon retkeilyalueella kunnostettiin uimapaikkaa ja Niemisjärven polkuverkostoa, uusittiin Mustajärven tilan päärakennuksen katto sekä peruskorjattiin muuta palveluvarustusta. Napapiirin retkeilyalueen Vaattungin esteetöntä reittiä kunnostettiin. Inarijärvellä kunnostettiin kaksi autiotupaa sekä Mahlatin vuokratupa.</p>
--	--

<p>Kehittää Urho Kekkonen kansallispuiston palveluita sekä virkistys- ja luontomatkailukäytön edellytyksiä erityisesti Saariselän lähialueilla</p>	<p>Urho Kekkonen kansallispuiston palveluita ja virkistys- ja luontomatkailukäytön edellytyksiä parannettiin Saariselän lähialueilla toteuttamalla 1,7 km:n mittainen ympärivuotinen kävelyreitti palvelemaan erityisesti ulkomaalaisia matkailijoita. Reitin varteen, puolen kilometrin päähän Saariselän keskustasta, on tulevana keväänä valmistumassa näyttävä taukotupa. Tuvassa on tilaa retkeilijöiden ja matkailuyritysten tarpeisiin. Luontopolkujen ja retkireittien teemoitus ja sisältö on suunniteltu ja opasteiden tuotanto aloitettu.</p>
<p>Jatkaa Saaristomeren kansallispuistossa sijaitsevan Öron linna-kesaaren palveluiden ja rakennusten kunnostamista tavoitteena kehittää saaresta toimiva luontomatkailukohde.</p>	<p>Öron saari siirtyi Metsähallituksen hallintaan vuoden alussa. Toukokuussa valmistui 70-paikkainen vierasvenesatama. Ravintola, retkeilymaja, vierastalo sekä 8 asuntoa kunnostettiin keväällä. Yrityksen kanssa tehtiin vuokrasopimus matkailutoimintojen hoitamisesta. Vuoden aikana saarella kävi noin 25 000 henkilöä, saarella oli noin 4 000 veneyöpymistä ja 4 000 henkilöä osallistui opastetuille kierroksille. Kävijöiltä saatu palaute oli erittäin hyvää. Öron varsinaista kehitystyötä tuettiin media-, some- ja verkkoviestinnällä, mikä edisti kesän käyntitavoitteiden toteutumista. Syksyn aikana valmistui uusi sauna veneilijöille. Vanhan kasarmin muutostyöt kasarmihoitelliksi aloitettiin vuoden lopulla samoin kuin uuden jätevedenpuhdistamon rakentaminen.</p>
<p>Jatkaa Vallisaaren ja Kuninkaansaaren kehittämistä luontomatkailukohteeksi kohdentuen toimenpiteet mm. yleisö- ja retkeilypalvelujen kunnostamiseen sekä luontomatkailutoiminnan infrastruktuurin parantamiseen yhteistyössä hankkumppaneiden kanssa. Tavoitteena on avata saaret yleisökäyttöön vuonna 2016.</p>	<p>Juuri valmistuneessa alueen maankäytön yleissuunnitelmassa on määritelty alueen visio, vetovoimatekijät ja toiminnalliset teemat. Vallisaaren turvallisuutta parantava rajoitusalue perustettiin sisäasianministeriön antamalla asetuksen muutoksella. Vuoden 2016 yhteistyöyritys ravintola- ja retkisatamapalveluihin valittiin. Yhteistyö noin 20 opas- ja laivuriyrityksen kanssa jatkuu. Retkisataman rakennuslupa haettiin 2015 (myönnettiin 14.1.2016). Pelastusviranomaisten kanssa sovittiin Vallisaaren turvallisuus- ja pelastusasiat. Ensimmäinen reitti on turvallisesti avattavissa avajaisissa 14.5.2016. Saarella on 15 opastaulua, noin 15 pöytä-penkkiryhmää, parikymmentä kuivakäymälää, retkeilijöitä maastossa ohjaavia viittoja sekä varoituskylttejä ja aitoja. Reittejä kestävästi noin 2 km. Saarella on vierailut noin 500 keskeistä luontopalvelujen kumppania. Saarella on myös vierailut runsaasti median edustajia, ja siellä on järjestetty kokeiluluontoisesti tapahtumia, jotka ovat pilotteina saaren tulevalle tapahtumatarjonnalle. Luonnonhoitotöitä tehtiin 4,7 ha:lla vapaaehtoisvoimin. Polkujen laitojen ja avointen alueiden niitot ja raivaukset hyödyttävät paitsi perinnebiotooppien lajistoa myös reittien suunnittelua, rakentamista ja kestäväintä. Yhteistyötä Suomenlinnan vankilan ja Puolustusvoimien kanssa jatkettiin. Helsingin kaupungin kanssa yhteistyössä etsitään ”kestävyys ja innovaatiot” -ideakilpailun avulla tapoja toteuttaa saaren kunnallisteknisiä parannuksia.</p>

<p>Parantaa Teijon ja Etelä-Konneveden kansallispuistojen palveluita ja saavutettavuutta. Metsähallitus huolehtii yhdessä riistakeskuksen kanssa metsästysjärjestelyistä Teijon kansallispuistossa hirvien ja valkohäntäpeurojen aiheuttamien liikenne- ja muiden vahinkojen torjumiseksi.</p>	<p>Teijon reitistöä valmistui kunnostus- ja täydennyssuunnitelma, jonka toteutus aloitettiin: reittien kestäväintä, hiihtoreitti-uran pohjustusta (6,5 km), taukopaikkojen kunnostusta ja huoltoa tehostavia ratkaisuja sekä uusittua viitoitusta. Matkailuyhteistyötä kehitettiin Salo–Kemiönsaari-akselilla YritysSalon vetämässä hankkeessa ”Kasvun eväät luontomatkailuun Teijon kansallispuistosta”, jossa osallistuttiin yrittäjien koulutukseen, tuotekehitykseen ja verkottumiseen, solmittiin 9 matkailun yhteistyösopimusta sekä suunniteltiin ja markkinoitiin uutta pyöräilyreittiä ”Rannikko-reitti–Kustruten” (Salo–Kasnäs–Örö). Junior Ranger -leiri toteutettiin kesäkuussa Teijossa. Viestintä, medianäkyvyys ja verkossa tapahtuva asiakaspalvelu oli aktiivista. Maantieopasteet uusittiin. Soiden ja kivennäismaiden ennallistaminen aloitettiin. Hoito- ja käyttösuunnitelma valmistuu 2016. Maanmittaustoimitus sekä rajojen aukaisu ja merkintä aloitettiin. Toimitus valmistuu vuonna 2016. Teijon kansallispuistoon myönnettiin 4 poikkeuslupaa metsästystä varten (2 hirvi ja valkohäntäpeura, 2 pelkkä ajo) kolmeksi vuodeksi. Luvista määriteltiin ampumispaikat ja muut yksityiskohdat alueen virkistyskäyttö huomioon ottaen. Lupaprosessin aikana neuvoteltiin mm. paikallisten metsästysseurojen ja Suomen riistakeskuksen kanssa. Metsästys suunnitellaan hoito- ja käyttösuunnitelmassa ja pyritään luomaan pitkäkestoinen ratkaisu sovittaen metsästys yhteen muiden käyttömuotojen sekä suojeluarvojen kanssa.</p> <p>Etelä-Konneveden hoito- ja käyttösuunnitelma valmistui keväällä ja on ympäristöministeriössä vahvistettavana. Kansallispuiston palvelujen kehittämiseksi valmisteltiin useita hankkeita. Maaseuturahoitteisessa hankkeessa tehtiin seuraavat toimenpiteet: tienvarsiopastus, luontopolku- ja opastaulujen sisältö, reittien avaaminen ja merkitseminen, maastoviitat, Törmälän loma- ja kurssikeskuksen sekä Kalajan paikoitusalueiden laajentaminen linja-autoille soveltuvaksi, Kalajalle vievän tien kunnostaminen sekä Vuori-Kalajan taukopaikan rakentaminen. Hanke jatkuu vuonna 2016. Lisäksi aloitettiin ”kansallispuisto – matkalla hyvinvointiin” -hanke yhdessä alueen kuntien ja matkailutoimijoiden kanssa. Alueelle aloitettiin myös mobiiliopastuksen kehittäminen.</p>
<p>Kehittää venäjänkielisten palvelujen tarjontaa ja tuottamista luontokeskuksissa ja verkkosivuilla sekä parantaa niiden tunnettuutta.</p>	<p>Verkkoviestintä parantui oleellisesti venäjänkielisten verkkosivustojen avulla (nationalparks.fi, siida.fi ja haltia.com). Useista kansallispuistoista valmistui venäjänkielinen esite, kartta ja opasteita. Myös näyttelymateriaalia käännettiin venäjäksi. Siidaan ja Naavaan valmistuivat revontuliesitykset. Metsähallituksen henkilökunnalle ja yhteistyöyrittäjille järjestettiin sekä kieli-, kulttuuri- että viestintäkoulutusta. Useissa luontokeskuksissa oli venäjänkielistä asiakaspalveluhenkilökuntaa ja opastuksia. Alueiden ja niiden palvelujen tunnettuutta lisättiin järjestämällä yhdessä majoitus- ja ohjelmapalveluyritysten kanssa venäläisten toimittajien mediavierailuja, joiden ansiosta Suomen kansallispuistot ovat saaneet näkyvyyttä Venäjällä niin lehdissä, verkkojulkaisuissa, sosiaalisessa mediassa kuin televisiossa. Myös säännölliset lehdistöiedotteet otettiin käyttöön. Venäjän somekanaviin tehtiin oma viestintäkampanja. Viestinnän tarpeisiin tuotettiin kuvamateriaalia ja hankittiin kuvapankki. Yhteistyö VisitFinlandin kanssa oli tiivistä.</p>

<p>Ottaa käyttöön uudistetun Luontoon.fi-verkkopalvelun ja jatkaa aktiivista sosiaalisen median hyödyntämistä. Kehittää Retkikartta.fi-palvelua myös kuntien ylläpitämien luontoliikuntapaikkojen karttapalveluna. Vahvistaa Haltian roolia pääkaupunkiseudun luontomatkailun keskuksena.</p>	<p>Luontoon.fi- ja Retkikartta.fi-uudistukset onnistuivat, ja erityisesti mobiilikäytön parantaminen kasvatti palvelujen suosiota. Sosiaalisen median strategia valmistui. Retkikartta.fi-palvelun suosio kasvoi peräti 70 % vuoden aikana. Luontopalvelujen uusi Instagram-tili saavutti nopeasti suuren suosion. Sosiaalisen median hyödyntämiselle tehtiin yksityiskohtainen suunnitelma sekä kehitettiin some-mittarit. Tavoitteena on lisätä someilun kustannustehokkuutta ja vaikuttavuutta. Luontopalvelujen twitter- ja instagram-tilit kasvattivat suosiotaan huomattavasti.</p> <p>Hankkeessa ”Kuntien luontoliikuntapaikat Retkikartta.fi-karttapalveluun” tavoitettiin 67 kuntaa ja 6 virkistysalueyhdistystä, joista valtaosa suhtautui asiaan myönteisesti. Retkikartta.fissä näkyy jo 1 705 kuntien ja virkistysalueyhdistysten luontoliikuntapaikkaa. Tekninen toteutus perustuu Lipas-järjestelmän avoimeen rajapintaan.</p> <p>Haltia säilytti asemansa pääkaupunkiseudun luontomatkailussa. Siellä vieraili vuoden aikana 128 000 kävijää. Haltian roolia pääkaupunkiseudun luontomatkailun keskuksena vahvistettiin erityisesti hankkeiden avulla (palvelujen parantaminen ja markkinointi venäjän- ja kiinankielisille matkailijoille). Kävijöiden rahankäyttö väheni Haltiassa, ja näyttelylippuja ostettiin aiempaa vähemmän. Ulkomaalaiset matkailijat ovat löytäneet tiensä Haltiaan edellisestä paremmin, ja esimerkiksi ulkomaisia risteilyasiakkaita ja kiinalaisia matkailijoita oli aiempaa enemmän. Vuoden aikana neuvoteltiin suoran julkisen bussiyhteyden saamiseksi Haltiaan. Samoin käytiin neuvotteluja Helsingin kaupungin ja muiden kumppaneiden kanssa Haltian markkinoinnin tehostamiseksi. Haltian luontokoulun kävijämäärät olivat suuria ja palaute myönteistä. Näyttelytekninen ohjelmisto uudistettiin yhteistyössä Nuuksiokeskus Oy:n kanssa. Sen ansiosta päänäyttelyä voidaan joustavasti uusida. Keväällä avattu ”Liikutus”-näyttely oli suosittu.</p>
<p>Viestii Natura 2000-verkoston toimeenpanosta ja roolista luonnon monimuotoisuuden suojelemissa.</p>	<p>Natura-verkoston merkityksestä viestittiin aktiivisesti erityisesti EU-rahoitteisissa LIFE-hankkeissa (päättynyt Suoverkosto-, Saimaannorppa-, Luonnonhoito- ja Paahde-LIFE-hankkeet). Loppuvuodesta aloitettiin hanke luonnonsuojeluviestinnän vaikuttavuuden lisäämiseksi, mikä vahvistaa viestintää Natura 2000 -verkoston merkityksestä.</p>
<p>Kehittää ja ottaa käyttöön luonnon virkistyskäytön terveys- ja hyvinvointivaikutusten seurantamenetelmän sekä viestii aktiivisesti suojelualueiden talous-, terveys- ja hyvinvointivaikutuksista.</p>	<p>Vuosina 2013–2014 kehitettiin seurantamenetelmä suojelu- ja retkeilyalueiden kävijöiden luontokäynnistään kokemien sosiaalisten, psyykkisten ja fyysisten terveys- ja hyvinvointivaikutusten ja koetun hyödyn taloudellisen arvon mittaamiseksi. Menetelmä lisättiin kävijätutkimusten vakio-osaksi, ja tulokset ovat raportoitavissa ASTA-asiakastietojärjestelmästä.</p> <p>Terveys- ja hyvinvointivaikutusmittarit sisältäviä kävijätutkimustuloksia julkaistiin 11 kohteesta: Kurjenrahkan, Repoveden, Patvinsuon, Oulangan ja Kolin kansallispuistot, Kevon luonnonpuisto, Svartholman merilinnointus, Kuusiston, Kajaanin ja Raaseporin rauniolinnat sekä Langinkosken luonnonsuojelualue. Valmistumassa on lisäksi kahdeksan tutkimusta, joista kolme jatkuu vuoden 2016 puolella.</p> <p>Linnointus- ja rauniolinnakohteiden kävijätutkimuksilla testattiin ja varmennettiin menetelmän ja mittareiden toimivuus pistemäisillä ja pienialaisilla kohteilla. Suojelualueiden talous-, terveys- ja hyvinvointivaikutukset olivat yksi keskeisistä teemoista, joita media alkoi ottaa myös itsenäisesti esille. Luontoilun terveys- ja hyvinvointivaikutukset valtavirtaistuivat selvästi vuoden aikana.</p>
<p>Käynnistää palveluvarustustietojärjestelmän toteutuksen (valmistuu 2016).</p>	<p>Palveluvarustuksen tietojärjestelmän (PAVE) toteutus aloitettiin vuodenvaihteessa 2014–2015. Järjestelmä valmistuu vuonna 2016.</p>

Muut tavoitteet

500 000 euroa on tarkoitettu käytettäväksi erityisesti nuorten työllistämiseen Metsähallituksen luontopalvelujen tehtävissä. Tavoitteena on työllistää noin 25 nuorta kaikkiaan noin 10 henkilötyövuoden verran. Työllistettävät valitaan työttömien tai työttömyysuhan alla olevien nuorten (alle 30 v) joukosta.	Määrärahaa käytettiin noin 70 % kertomusvuoden aikana ja sillä työllistettiin 20 nuorta pääasiassa luonnonsuojelun ja luonnon virkistyskäytön tehtävissä, kuten inventoinneissa, kulttuuriympäristöjen hoidossa ja luontokeskusten asiakaspalvelussa. Loput määrärahaa käytetään vuoden 2016 alkupuoliskolla.
--	---

4.3 Ydintoimintoja tukeva toiminta

4.3.1 Kansainvälinen toiminta

Metsähallituksen luontopalvelujen kansainvälinen toiminta jatkui vilkkaana ja monipuolisena. Luontopalvelut osallistui yhdessä Museoviraston kanssa UNESCO:n maailmanperintökomitean asiantuntijatyöhön ja kesäkuussa Bonnissa pidettyyn komitean kokoukseen. Luontopalvelujohtaja Rauno Väisänen edustaa luonnonperintöosaamista maailmanperintökomiteassa Suomen jäsenyysskaudella 2014–2017. Kokouksen aikana allekirjoitettiin luontopalvelujen yhteistyösopimus Kolumbian puistohallinnon (Parques Nacionales Naturales de Colombia) kanssa.

Kahdenvälinen yhteistyö sopimuskomppanien kanssa jatkui muutenkin vilkkaana. Toukokuussa juhlistettiin 20 vuotta kestänyttä yhteistyötä Kiinan Hunanin maakunnan metsähallituksen kanssa, julkaistiin yhteistyön historiikki ”20 Years of Biodiversity Conservation – Institutional Partnership between Metsähallitus of Finland and Forestry Department of Hunan Province, People’s Republic of China” ja allekirjoitettiin uusi yhteistyösopimus Suomen luontokeskus Haltiassa.

Vuoden 2014 marraskuussa allekirjoitetun uuden yhteistyösopimuksen työohjelmaa Korean kansallispuistohallinnon kanssa valmisteltiin lokakuussa Koreaan suuntautuneella työvierailulla ja joulukuussa korealaiset kävivät tutustumassa mm. suojelualueiden paikallistaloudellisiin vaikutuksiin ja Zonation-työkalun käyttöön suojelualueiden valinnassa. Suomessa on oppimista korealaisen kansallispuistojen terveysvaikutuksiin liittyvästä toiminnasta ja erilaisista mobiilipalveluista.

Suomen ja Viron luonnonsuojeluyhteistyötä ja yhteistyötä Latvian luonnonsuojeluviraston kanssa jatkettiin sopimusten mukaisesti.

Järjestöyhteistyössä järjestettiin Nuuksion kansallispuistossa EUROPARC-Liiton kansainvälinen Junior Ranger -leiri heinäkuussa. Syyskuussa pidettiin Oulussa UNESCO:n 13. Euroopan alueen Geopark-konferenssi, jossa luontopalvelut oli yhtenä pääjärjestäjänä. Lokakuussa luontopalvelut isännöi Euroopan luonnonsuojeluvirastojen johtajien verkoston ENCAN kokouksen Helsingissä.

Lisäksi on osallistuttu muuhunkin EUROPARC-Liiton sekä HELCOMin, Eurositin, Kansainvälisten riistansuojeluneuvoston CIC:n, Euroopan luonnonsuojeluvirastojen päälliköiden verkoston ENCA:n, EU:n biodiversiteettistrategian ennallistamisen 15 %:n ryhmän, Ekologisen ennallistamisen seuran (SER) ja Ramsarin kosteikkosopimuksen säännölliseen toimintaan.

Luontopalvelut osallistui Ramsarin kosteikkosopimuksen toimeenpanoon ja sopimuksen osapuolikokoukseen Uruguayssa kesäkuussa. Ramsarin tieteellis-teknisen työryhmän uudistamisessa ja uuden CEPA-ohjelman valmistelussa luontopalveluilla oli merkittävä rooli.

Luontopalvelut osallistui IUCN:n suojelualuekonferenssin jälkeiseen Euroopan alueelliseen ”Little Sydney” -konferenssiin kesän kynnyksellä. Marraskuussa luontopalvelut oli mukana järjestämässä Kansainvälisen luonnonsuojeluliiton IUCN:n Euroopan ja Pohjois- ja Keski-Aasian alueellista luonnonsuojeluforumia. Luontopalvelujen toiminta Suomen IUCN-komiteassa jatkui.

Suomen ja Venäjän luonnonsuojeluyhteistyössä luontopalvelujen asiantuntijoita osallistui puheenjohtaja- ja asiantuntijaroleissa Fennoskandian Vihreän Vyöhykkeen kokouksiin ja työryhmiin Suomessa ja Venäjällä, raakun ja lohikalakantojen suojelun kansainväliseen kokoukseen ja Habitat Contact Forum VIII -kokoukseen, jotka molemmat pidettiin Petroskoissa syys-lokakuussa 2015. Luontopalvelut oli mukana myös Barents Protected Area Network -hankkeessa. Suomi-Venäjä-luonnonsuojelutyöryhmän virallinen yhteistyökokous pidettiin lokakuussa Vaasassa, ja luontopalvelut osallistui sen järjestämiseen ja läpivientiin.

Luontopalvelut osallistui kansainväliseen meriluonnonsuojeluyhteistyöhön: HELCOM State & Conservation -ryhmän kokouksiin, MPA Task Groupin kokouksiin, MPA-tietokannan kehittelyyn ja tietojen tallennukseen sekä HELCOMin uhanalaisia lajeja ja luontotyypejä koskevan suosituksen valmisteluun. HELCOM HUB -työtä esiteltiin Saksan luonnonsuojeluviranomaiselle. Luontopalvelut toimi EU:n biomaantieteellisen merialueseminaarin yhtenä puheenjohtajana ja esitteli kokouksessa VELMU-inventointiohjelmaa. Loppuvuodesta luontopalvelut osallistui EU:n merialuesuunnittelu ja meriympäristö -konferenssiin. Luontopalvelut osallistui myös MareCap LIFE -hankkeen valmisteluun sekä SeaGIS-hankkeeseen.

4.3.2 Kehittäminen

Hanketoiminnan painopisteenä oli vanhan EU-ohjelmakauden hankkeiden loppuunsaattaminen ja uuden kauden ensimmäisten hakemusten laatiminen. Rahoituskauden vaihtuminen sujui ennakoitusti eli hankkeiden kokonaismäärä ja erityisesti niiden rahoitus vähentyivät rahoituskausien vaihtuessa. Vuoden 2015 aikana laadittiin kuitenkin lukuisia uusia rahoitushakemuksia ja aloitettiin 18 uutta EU-hanketta, joista kolme oli kansainvälisiä Interreg-hankkeita ja loput kansallisesti päätettäviä Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR), Euroopan sosiaalirahaston (ESR) ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahasto) hankkeita. Uusien hankkeiden varainkäyttö vuonna 2015 jäi vielä vähäiseksi.

Seuraavassa taulukossa on esitetty Euroopan unionin eri ohjelmien kautta rahoitettujen hankkeiden lukumäärä ja kokonaisvarainkäyttö vuosina 2014 ja 2015. Kokonaisvarainkäytössä ovat mukana Euroopan unionilta saadulla rahoituksella, Metsähallituksen luontopalveluiden omarahoituksella (ministeriöiden perusrahoitus tai tulorahoitus) ja hankekumppaneilta saadulla rahoituksella tehdyt työt.

Vuoden lopulla aloitettiin seitsenvuotinen, 20 miljoonan euron FRESHABIT LIFE IP -hanke, joka tähtää sisävesien kunnostukseen ja kartoituksen kehittämiseen useilla valuma-alueilla eri puolilla Suomea. Syyskuussa jätettiin kaksi uutta/uudistettua LIFE-hakemusta, joiden kohteina olivat metsäpeura ja kulttuuriperintökohteilla esiintyvät uhanalaiset direktiivilajit. Luontopalvelut on kumppanina Jokirapu-LIFE-hankehakemuksessa ja Itämeren maiden yhteisessä merialuesuunnitteluun tähtäävässä hakemuksessa. Päätöksiä on odotettavissa keväällä 2016.

Monipuolinen kolmannen sektorin kanssa tehtävä yhteistyö on merkittävä osa sekä hanketoimintaa että suojelualueiden hyväksi tehtävän vapaaehtoistoiminnan organisointia. Suojelualueiden

hyväksi tehtävä vapaaehtoistoiminta kasvatti suosiotaan vuonna 2015. Yhteensä 3 358 vapaaehtoista teki työtä 28 henkilötyövuoden edestä suojelualueiden hoidon, uhanalaisen lajiston tai kestävien riista- ja kalakantojen hyväksi yhdessä luontopalvelujen ja järjestöjen kanssa.

Euroopan unionin ohjelmien kautta rahoitettujen hankkeiden määrä ja kokonaisvarainkäyttö vuosina 2014 ja 2015.

Rahaston nimi	2015		2014	
	kpl	euroa	kpl	euroa
Euroopan aluekehitysrahasto, EAKR	12	272 000	19	1 332 000
Euroopan sosiaalirahasto, ESR	3	52 000	3	320 000
Euroopan maaseudun maatalouden kehittämisrahasto	5	155 000	8	655 000
Euroopan kalatalousrahasto, EKT	1	5 000		
Naapuruusohjelma, ENPI	2	125 000	5	2 040 000
Rajat ylittävän yhteistyön ohjelmat, INTERREG	3	28 000	8	584 000
Life+-rahasto	7	1 840 000	8	1 870 000
Yhteensä	33	2 477 000	51	6 801 000

4.3.3 Viestintä ja verkkopalvelut

Metsähallituksen mediaseurannassa oli 2 727 luontopalveluja koskevaa neutraalia tai myönteistä osumaa. Neutraalien ja myönteisten osumien määrä on 99 % luontopalvelujen kaikesta mediajulkisuudesta. Todellinen medianäkyvyys oli suurempi, sillä seuranta kattaa vain osan viestimistä. Vierailu- ja matkailukohteista uudet kohteet Vallisaari–Kuninkaansaari ja Örö saivat paljon media- ja somehuomiota. Örön julkisuuden ansiosta saaren käyntimäärätavoitteet ylittyivät. Vallisaarta ja Kuninkaansaarta koskevassa viestinnässä valmistauduttiin saarten avaamiseen vuonna 2016 ja haettiin ideoita niiden kehittämiseksi. Muita merkittäviä aiheita olivat Luonto liikuttamaan -hankkeen tulokset, saimaannorpan apukinokset ja pesälaskennan tulokset, Teijon kansallispuiston avajaiset, brittiläisen The Guardian -lehden artikkeli Oulangan kansallispuistosta sekä kansallispuistojen paikallistaloudelliset vaikutukset. Luontoilun hyvinvointivaikutukset olivat kaiken kaikkiaan erittäin suosittu tema, joka nyt on valtavirtaistunut mediassa.

Vuosien 2014–2015 taitteessa uudistunut Luontoon.fi-verkkopalvelu kasvatti edelleen suosiotaan (noin 1,5 miljoonaa käyttäjää ja lähes 10 miljoonaa sivunlatausta). Samaan aikaan tuotettu Retki-kartta.fi mobiiliversio sekä palvelun parempi integrointi osaksi Luontoon.fi- ja Eräluvut.fi-palveluja aiheutti palvelun suosion kasvun 70 prosentilla (noin 3,2 miljoonaa istuntoa ja 1,4 miljoonaa käyttäjää). Luontoon.fi-verkkopalveluun tuotettiin kuvaukset useista kansallispuistoista venäjäksi ja kiinaksi. Eräluvut.fi-palvelu vakiinnutti asemansa eräasioiden koontipalveluna ja lupa-asioihin liittyvänä tiedotus- ja myyntikanavana. Kaikki kolme verkkopalvelua ovat yhä merkittävämpi osa luontopalvelujen asiakaspalvelua. Facebook on vakiinnuttanut asemansa luontopalvelujen keskeisenä viestintäkanavana, ja merkittävää oli Instagram-tilin ja Twitter-tilin suosion kasvu. Sosiaalisen median hyödyntämiselle luotiin luotettavat mittarit.

Vuonna 2015 yksi viestinnän erityiskohde olivat luontopalvelujen hoitoon tulleet historiakohteet, jotta niitä voidaan kehittää vetovoimaisiksi vierailu- ja matkailukohteiksi, joista syntyy myös paikallistaloudellista hyötyä. Historiakohteet profiloitiin niin, että niiden erityispiirteet tulevat esille, kohteista tuotettiin tarinallista viestintäsisältöä, ja kohteiden valokuvaukseen panostettiin. Aineistot annettiin myös yhteistyöyrittäjien käyttöön.

Vuonna 2015 luontopalvelut käynnisti myös laajan Suomi100-hankkeen valmistelun. Luonnon päivät – Luontoon yhdessä -hanke on luontopalvelujen koordinoima, mutta sitä toteuttaa kymmeniä organisaatioita. Tavoitteena on innostaa kaikki suomalaiset luontoon yhdessä neljänä Luonnon päivänä 2017. Hanke sai 125 000 euron avustuksen Suomi100-sihteeristöltä. Vuonna 2015 vietettiin myös Suomen luonnon päivää kolmatta kertaa. Päivä keräsi tuhansia juhlijointa kymmeniin luontopalvelujen järjestämiin tapahtumiin.

4.3.4 Metsäpuiden siemenhuolto

Metsäpuiden Pohjois-Suomen siemenen varmuusvarastosta myytiin siementä yhteensä noin 1 500 kiloa. Myyntituloa kertyi 747 000 euroa.

4.3.5 Hallinto

Luonnon virkistyskäyttö -prosessin toimintatapaa tarkasteltiin valtakunnallisesti. Tavoitteena oli varmistaa panostusten kohdentuminen oikeille painopistealueille ja toiminnoille. Analyysin tuloksena puistoalueita yhdistettiin ja niiden toimintarakenteita yhdenmukaistettiin. Vuoden 2016 alussa Etelä-Suomen ja Lapin alueyksiköissä toimii kolme puistoaluetta ja Pohjanmaalla kaksi. Kussakin puistoalueessa on puistonjohtajan lisäksi kenttäpäällikkö vastaamassa maastopalveluista ja asiakaspalvelupäällikkö huolehtimassa luontokeskusten ja muiden asiakaspalvelupisteiden toiminnasta sekä asiakasviestinnästä ja markkinoinnista. Kenttätiimi huolehtii myös muiden prosessien maastotöiden operatiivisesta toteutuksesta.

Metsähallituksen konsernitoiminnot ja palvelukeskus

Metsähallituksen konsernitoiminnot sisältävät konsernin johtamiseen, lakiasioihin, viestintään, kehittämiseen, sisäiseen tarkastukseen sekä henkilöstö-, talous- ja tietohallintoon kuuluvia tehtäviä. Luontopalvelut maksaa konsernipalvelujen kuluista toimintokohtaisesti määritellyn osuuden. Konserni- ja ICT-kulut olivat kertomusvuonna kaikkiaan 3,060 miljoonaa euroa, jossa on vähennystä edellisvuoteen noin 130 000 euroa. Tietohallinto ja luontopalvelut tekevät vuosittain palvelusopimuksen hankittavista ICT-palveluista perustuen pääosin suoritepohjaiseen hinnoitteluun.

Metsähallituksen Palvelukeskus tuottaa operatiivisia henkilöstö-, johdon sihteeri-, talous-, toimisto- ja toimitila- sekä tietopalveluja. Palvelukeskus ja luontopalvelut tekevät vuosittain sopimuksen palvelukeskukselta hankittavista palveluista perustuen suoritepohjaiseen hinnoitteluun. Palvelukeskuksen laskutus luontopalveluilta oli 3,4 miljoonaa euroa (sis. alv) eli noin 300 000 euroa (9 %) vähemmän kuin edellisvuonna. Lasku johtui mm. palvelukeskuksen uudelleenorganisoinnista, jonka seurauksena hankintapalvelut jäivät pois palvelutarjonnasta ja toimistopalveluita tarjottiin vain 1.7.2015 saakka. Tietopalveluiden eli asiakirjapalveluiden, karttapalveluiden ja kiinteistötiedonhallinnan palveluiden käyttö supistui neljänneksellä. Luontopalvelujen vähentynyt henkilöstömäärä näkyi myös henkilöstöpalveluiden laskutuksen vähenemisenä 10 %:lla.

Luontopalvelujen osuus palvelukeskuksen kokonaislaskutuksesta.

	2015		2014	
	€	%	€	%
Hankintapalvelut		–	57 443	45,7
Johdon sihteeripalvelut	61 383	28,5	53 532	30,5
Talouspalvelut	557 806	40,4	541 101	41,6
Henkilöstöpalvelut	314 717	40,7	361 434	42,4
Toimitilapalvelut	1 736 135	41,8	1 777 640	40,3
Toimistopalvelut	34 976	24,5	84 983	23,9
Tietopalvelut	352 841	46,1	478 402	43,4
Yhteensä (ALV 0%)	3 057 858	41,2	3 354 535	40,3
Yhteensä (ALV)	357 359		357 677	
Kokonaisveloitus	3 415 217		3 712 212	

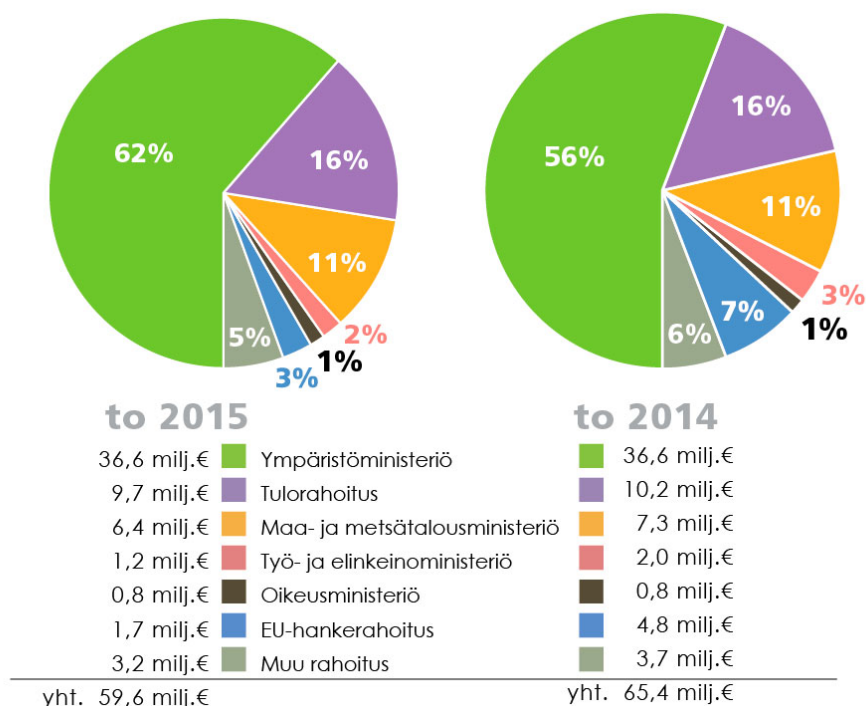
5 Toiminnan tehokkuus

5.1 Taloudellisuus

Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien eli luontopalvelujen kokonaismenot olivat vuonna 2015 yhteensä 59,60 miljoonaa euroa (65,37 M€ v. 2014).

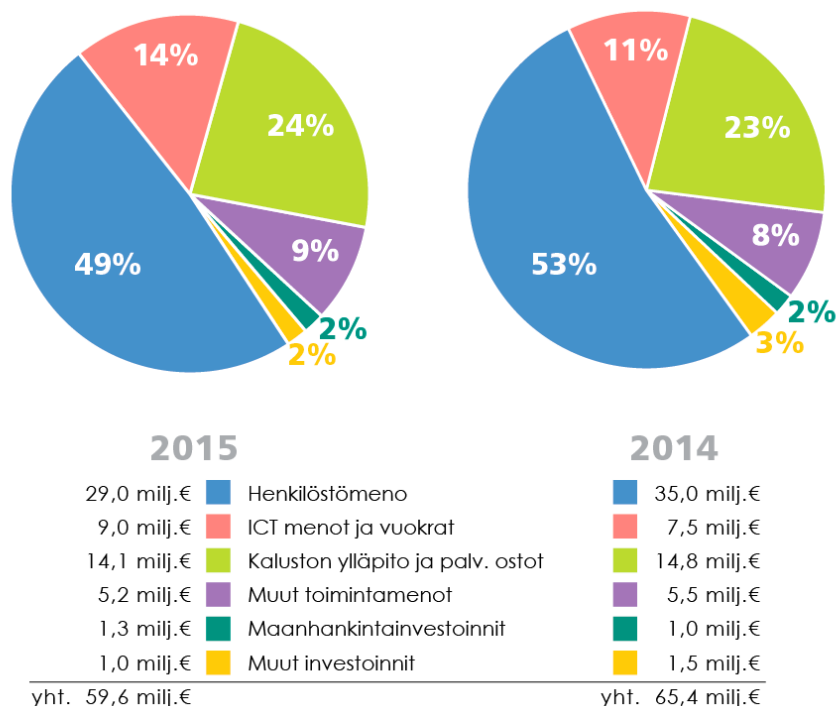
Ohjaavien ministeriöiden, ympäristöministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön, kautta valtion talousarviosta strategiseen tulossopimukseen ja sen vuosiliitteeseen perustuen vuonna 2015 saatu kolmivuotinen siirtomääräraha oli yhteensä 43,51 miljoonaa euroa sisältäen vuoden 2014 mak-suosuutta 2,50 miljoonaa euroa. Toimintavuoden aikana käytettiin ympäristöministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön tulossopimuksen vuosiliitteen perusteella laskutettavaa rahoitusta 43,08 miljoonaa euroa (vuonna 2014 43,94 miljoonaa euroa). Kyseisellä rahoituksella katettiin aiheut-tamisperiaatteen mukaisesti 72 % toimintavuoden kokonaismenoista (vuonna 2014 67 %). Kumu-latiivinen käyttämättä jäänyt osuus siirtomäärärahoista kirjataan taseeseen saatuihin ennakoihin. Tarkempi erittely seuraavalle vuodelle siirtyvistä eristä on tuloslaskelmaa täydentävässä liitelas-kelmassa kohdassa 10.4.4. Tulossopimuksiin kirjattujen tavoitteiden toteuttaminen edellyttää ra-hoituksen hankkimista myös muista rahoituskanavista.

Hankerahoituksen saanti perustuu vahvasti kansainvälisiin, maakunnallisiin ja paikallisiin kump-panuuksiin. Metsähallituksen luontopalveluille tulevat rahoituspäätökset tehdään useimmiten maakunnallisella tasolla ja hankkeet toteuttavat sekä paikallisia, varsinkin maakuntaohjelmissa asetettuja päämääriä, että luontopalveluille tulossopimuksissa annettuja tavoitteita. Hankkeet in-tegroivat luontopalvelut toimintaympäristöönsä ja niillä on myös merkittävä työllistävä ja paikal-listaloutta aktivoiva vaikutus. Hankerahoituksen osuus toimintavuoden kokonaisrahoituksesta ja niitä vastaavista kokonaismenoista oli 6,83 miljoonaa euroa eli 11 % (11,24 M€ euroa 17 %). Hankerahoituksen väheneminen johtuu EU-rahoituskausien vaihtumisesta. Menot ilman maan-hankintainvestointeja olivat 58,41 miljoonaa euroa (64,37 M€ v. 2014).

Luontopalvelujen toiminnan rahoitus rahoituslähteittäin 2014–2015.

Kokonaismenot pienenivät edellisvuoteen nähden 5,77 miljoonaa euroa eli 9 %. Menojen vähentyminen aiheutui suurelta osin hankerahoituksen vähentymisestä. Eniten hankerahoitus heikkeni EU-rahoituksen osalta, 3,6 miljoonaa euroa eli 68 %. Menolajeittain suurin vähennys tapahtui palkkaus- ja henkilöstömenoissa muutoksen ollessa 6,15 miljoonaa euroa eli 15 %. Vastaavasti kokonaistyöpanos väheni 16,6 %. (ks. luku 6.1 Henkilöstön määrän kehitys).

Luontopalvelujen toiminnan menot menolajeittain 2014–2015.

Luontopalvelujen toiminnan menot menolajeittain 2014–2015.

Kokonaismenot menolajeittain 1000 €	LP yhteiset	Ohjauksyksiköt	Etelä-Suomi	Pohjanmaa	Lappi	Yhteensä 2015	Yhteensä 2014	Muutos eur	Muutos %
Aineet ja tarvikkeet	0	46	1 928	536	1 240	3 750	3 431	319	9 %
Palkkausmenot	0	4 093	10 540	5 420	5 925	25 978	31 187	-5 209	-17 %
Matkat ja muut henkilöstömenot	28	406	1 275	652	709	3 069	3 827	-758	-20 %
ICT-kulut	813	1 843	801	441	451	4 350	2 648	1 702	64 %
Vuokrat ja muut toimitilamenot	0	54	2 142	1 162	1 321	4 680	4 865	-185	-4 %
Ajoneuvo- sekä muut kone- ja laitemenot	1	22	930	527	770	2 250	2 569	-319	-12 %
Ulkopuoliset palvelut	0	128	4 348	587	728	5 791	4 656	1 135	24 %
Muut palvelujen ostot	1 805	1 053	1 691	842	628	6 019	7 585	-1 566	-21 %
Muut kulut	0	540	449	177	250	1 416	2 101	-685	-33 %
Muut investoinnit	0	342	220	7	411	980	1 510	-530	-35 %
Maanhankintainvestoinnit	0	0	1 156	177	-13	1 320	996	324	33 %
Yhteensä	2 648	8 527	25 480	10 528	12 421	59 603	65 375	-5 772	-9 %
Menot pl. maanhankintainvestoinnit	2 648	8 527	24 323	10 351	12 433	58 283	64 379	-6 096	-9 %

Aiheuttamisperiaatteen mukainen kokonaismenojen jakauma rahoituslähteittäin sisältyy alla olevaan taulukkoon. Ympäristöministeriön momentin 35.10.52 rahoitusta käytettiin 1 % ja maa- ja metsätalousministeriön momentin 30.63.50 rahoitusta 12 % vähemmän kuin edellisvuonna.

Luontopalvelujen toiminnan menojen jakautuminen rahoituslähteittäin vuosina 2014–2015.

Kokonaismenot rahoituslähteittäin 1000 €	LP yhteiset	Ohjaus- yksiköt	Etelä- Suomi	Pohjan- maa	Lappi	Yhteensä 2015	Yhteensä 2014	Muutos eur	Muutos %
Maksullisen toiminnan menot	0	1 765	3 883	1 569	2 475	9 692	10 169	-477	-5 %
Liiketoiminnan rahoitus asiakaspalvelutehtäviin	0	0	0	0	0	0	20	-20	-100 %
MMM mom 30.63.50	309	825	1 156	1 614	2 524	6 428	7 297	-869	-12 %
YM mom 35.10.52	2 250	5 059	15 216	6 264	6 503	35 292	35 499	-207	-1 %
YM, meriensuojelu mom 35.10.22	0	92	30	47	0	169	157	12	8 %
YM, luonnonsuojelualueiden hankkiminen mom 35.10.63	0	22	1 003	177	-13	1 189	992	197	20 %
EU:n rakennerahastot	0	0	66	130	45	241	1 747	-1 506	-86 %
EU:n Life-rahastot	0	16	826	123	143	1 108	1 279	-171	-13 %
Muu EU-rahoitus	0	0	0	6	107	113	1 765	-1 652	-94 %
OM, avolaitostyöt	0	0	793	2	0	795	798	-3	0 %
Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto	0	0	168	54	0	222	498	-276	-55 %
TEM, työllistämis-, koulutus- ja erityistoimet	0	0	91	170	173	434	1 105	-671	-61 %
TEM, työllistämisperusteiset siirtomenot investointeihin	0	0	649	22	99	770	898	-128	-14 %
Muu ulkopuolinen rahoitus	0	838	1 599	350	363	3 150	3 150	0	0 %
Yhteensä	2 559	8 618	25 479	10 527	12 418	59 603	65 374	-5 771	-9 %
Menot pl. maanhankintainvestoinnit	2 559	8 596	24 476	10 350	12 431	58 414	64 379	-5 965	-9 %

Seuraavassa taulukossa on esitetty tulossopimukseen ja sen liitteeseen perustuvan rahoituksen sekä muiden rahoituslähteiden rahoituksen jakautuminen prosesseittain. Yhteiset menot sisältävät tehtävät, joita ei ole kohdennettu suoraan prosesseille, esim. hallinto- ja kansainväliset tehtävät sekä konsernipalvelut. Pääosa luontopalvelujen saamasta erillis- ja hankerahoituksesta käytetään luonnon virkistyskäytön prosessissa.

Luontopalvelujen bruttomenot 2014–2015 tehtävittäin ja rahoituslähteittäin.

Rahoituslähteet ja tehtävät 1000 €	MMM mom 30.63.50	YM mom 35.10.52 ml. meriensuojelu	Muut rahoituslähteet	Menot yhteensä 2015	Menot yhteensä 2014	Muutos euro	Muutos %
Yhteiset menot	696	5 938	2 071	8 705	9 542	-837	-9 %
Luonnonsuojelu	9	8 137	2 730	10 876	12 654	-1 778	-14 %
Luonnon virkistyskäyttö	3 784	18 378	7 042	29 205	32 064	-2 859	-9 %
Alueiden hallinta	59	2 939	514	3 512	3 544	-32	-1 %
Eräasiat	1 693	68	5 357	7 118	7 279	-161	-2 %
Siemenhuolto ja uittorakenteet	187			187	293	-106	-36 %
Menot yhteensä 2015	6 428	35 461	17 715	59 603	65 375	-5 772	-9 %
Menot yhteensä 2014	7 297	35 656	22 422				
Muutos euroa	-869	-195	-4 707				
Muutos %	-12 %	-1 %	-21 %				

Alla olevassa taulukossa on laskelma luontopalvelujen maa- ja metsätalousministeriön kolmivuotisen siirtomäärärahan (momentti 30.63.50) kumulatiivisesta käytöstä tehtävittäin. Maa- ja metsätalousministeriön määrärahalla maksetut bruttomenot olivat yhteensä 6,42 miljoonaa euroa (7,29 M€ v. 2014). Vuonna 2015 käytettävissä olleista määrärahoista siirtyi vuodelle 2016 yhteensä 0,66 miljoonaa euroa.

Luontopalvelujen maa- ja metsätalousministeriön määrärahan (momentti 30.63.50) käyttö tehtävittäin vuonna 2015.

MMM määrärahan (mom 30.63.50) käyttö tehtävittäin 1000 €	Määräraha 2015	Vuodelta 2014 siirtynyt	Bruttotulot 2015	Käytettävissä yht. 2015	Bruttomenot 2015	Vuodelle 2016 siirtyvät
1. Yhteiset menot	302	80		778	696	82
2. Valtion retkeilyalueet, erämaa-alueet, virkistysmetsät, muut virkistysalueet, muu reittiverkosto	4 054		5	4 056	3 852	204
3. Erävalvonta			6	1 225	1 226	-1
4. Riistataloudelliset hankkeet	1 694			64	76	-11
5. Kalataloudelliset hankkeet				253	214	39
6. Iijoen ja Hossanjoen uittovelvoitteen hoito				157	177	-20
7. Pohjois-Suomen siemenhuolto	200		750	557	187	370
Yhteensä	6 250	80	761	7 091	6 428	664

5.2 Tuottavuus

Luontopalvelujen kokonaistuottavuusindeksin toteuma sekä sille strategisessa tulossopimuksessa 2014–2018 asetettu tavoite.

	2014–2015 toteuma	2014–2015 tavoite	2013–2014 toteuma	2012–2013 toteuma
Kokonaistuottavuusindeksi	102,83	100,50	96,04	97,99

Metsähallituksen omistajapoliittisissa linjauksissa on asetettu tavoitteeksi, että luontopalvelut parantaa edelleen kokonaistuottavuuttaan. Kokonaistuottavuutta arvioidaan Tilastokeskuksen kehittämällä menetelmällä. Luontopalvelujen kokonaistuottavuuden laskennassa käyttämät suoritteet ja mittarit ovat säilyneet lähes muuttumattomina vuodesta 2006 lähtien. Tehtävät ovat kuitenkin samana aikana muuttuneet. Vuonna 2015 selvitettiin mittareina käytettävien suoritteiden päivitystarpeet niin, että uudistettua mallia käytetään vuoden 2016 kokonaistuottavuuslaskennassa.

Toimintavuodelle asetetut tavoitteet saavutettiin pääosin hyvin mukaan lukien tuotoksena mitattavat suoritteet. Kokonaistuottavuuden nousuun vaikutti erityisesti tuotosten toteuttamisesta aiheutuneiden kustannusten eli kokonaispanoksen jääminen alhaisemmaksi kuin vuonna 2014. Samanaikaisesti työntuottavuus parani 12,93 % edelliseen vuoteen nähden.

5.3 Kannattavuus

Luontopalvelujen maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuden toteuma 2013–2015 sekä sille strategisessa tulossopimuksessa 2014–2018 asetettu tavoite vuodelle 2015.

Maksullinen toiminta	2015 toteuma	2015 tavoite	2014 toteuma	2013 toteuma
Julkisoikeudelliset suoritteet				
MMM Maksuperustelain mukaisten julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus, %	90 %	88 %	81 %	74 %
YM Maksuperustelain mukaisten julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus, %	44 %	95 %	63 %	50 %
Liiketaloudelliset suoritteet				
MMM Maksuperustelain mukaisten liiketaloudellisesti hinnoiteltujen suoritteiden kustannusvastaavuus, %	118 %	118 %	108 %	109 %
YM Maksuperustelain mukaisten liiketaloudellisesti hinnoiteltujen suoritteiden kustannusvastaavuus, %	122 %	124 %	121 %	123 %
Erillislainsäädäntöön perustuvat suoritteet				
MMM Erillislainsäädäntöön perustuvien suoritteiden kustannusvastaavuus, %	152 %	200 %	164 %	267 %
YM Erillislainsäädäntöön perustuvien suoritteiden kustannusvastaavuus, %	435 %	300 %	283 %	1917 %

Luontopalvelujen tulorahoitteen maksullisen palvelutoiminnan kustannusvastaavuus lasketaan Valtiokonttorin mallin mukaisesti. Vuoden 2015 maksullisen palvelutoiminnan kustannusvastaavuus kaikkien suoritteiden osalta oli 110 %. Luontopalvelujen maksullisten suoritteiden kustannusvastaavuus parani 6 % eli 0,61 miljoonaa euroa vuoteen 2014 verrattuna. Kustannusvastaavuuden parantumiseen vaikuttivat toisaalta liikevaihdon kasvu ja samanaikaisesti aiheuttamisperiaatteen mukaisten kustannusten lasku. Vuoden 2015 liikevaihto kasvoi 0,25 miljoonaa euroa (+2 %), kun vastaavat kulut alenivat 0,35 miljoonaa euroa (-3 %).

Luontopalvelujen maksullisten suoritteiden hinnoittelusta säädetään valtion maksuperustelaissa sekä erillisissä maksuasetuksissa, Ympäristöministeriön asetus Metsähallituksen eräiden julkisten hallintotehtävien suoritteiden maksuista 1326/2013 sekä Maa- ja metsätalousministeriön asetus eräiden Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien suoritteiden maksuista 835/2013. Asetusten mukaisesti suoritteiden hinnoittelu jakautuu omakustannusarvon mukaisiin, omakustannusarvoa alhaisempiin ja maksuttomiin julkisoikeudellisiin suoritteisiin sekä liiketaloudellisesti hinnoiteltuihin ja muihin maksullisiin suoritteisiin.

Julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus parani 7 prosenttiyksikköä edellisvuoteen nähden. Maa- ja metsätalousministeriön toimialan suoritteiden liikevaihto aleni 0,13 miljoonaa euroa (-4 %) vastaavien kustannusten alentuessa 0,55 miljoonalla eurolla (-14 %) vuoteen 2014 verrattuna. Kustannusten laskuun vaikuttivat mm. metsästyslupiin liittyvien henkilöstökustannusten ja ulkopuolisten palvelujen ostojen alentuminen sekä kalavesien hoitoon liittyvien kustannusten kirjaaminen aiheuttamisperiaatteen mukaisesti erillislainsäädäntöön perustuviin suoritteisiin. Sekä julkisoikeudellisilla että erillislainsäädäntöön perustuvilla kalastussuoritteilla hoidetaan samoja kalavesiä ja -kohteita.

Ympäristöministeriön julkisoikeudellisten suoritteiden osuus kokonaistuotoista oli 0,10 miljoonaa euroa eli 3 % (3 % v. 2014) ja vastaava osuus kustannuksista 0,13 miljoonaa euroa eli 7 % (4 % v. 2014). Uralupien hintojen nousu ei riittänyt kattamaan aiheuttamisperiaatteen mukaisten kustannusten kasvua.

Liiketaloudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus oli 121 %, kun se edellisvuonna oli 116 %. Edellisvuoteen verrattuna ympäristöministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön toimialan suoritteiden liikevaihto kasvoi yhteensä 0,44 miljoonaa euroa (6 %) ja niitä vastaavat kustannukset nousivat vain 0,15 miljoonaa euroa (3 %).

Toimintavuoden 2015 aikana kasvoi ympäristöministeriön toimialaan kuuluva majoitustoiminta sekä tilojen ja alueiden pitkäaikainen vuokraus ja käyttöoikeuden luovutus. Edellä mainittujen suoritteiden liikevaihto kasvoi yhteensä 0,32 miljoonaa euroa eli 19 %. Vuokraustoiminnan kasvuun vaikutti mm. Öron toiminnan käynnistyminen.

Liikevaihdon kasvua tapahtui myös hanketoiminnan sivutuotteena syntyvästä kuitu- ja energia-puun myynnistä. Hankerahoituksella hoidettaviin kohteisiin sisältyi paljon puustoisia elinympäristöjä (Paahde-LIFE, Luonnonhoito-LIFE), joiden ennallistaminen on edellyttänyt puuston poistoa. Etenkin Paahde-LIFE-hankkeessa on tehty kohteiden hoitotöitä valmistelevia hakkuita.

Maa- ja metsätalousministeriön toimialan liiketaloudellisten suoritteiden liikevaihto kasvoi 0,22 miljoonaa euroa eli 10 % edellisvuoteen verrattuna. Liikevaihdon nousu muodostui pääosin metsästysalueiden vuokrauksesta. Maa- ja metsätalousministeriön toimialan liiketaloudellisten suoritteiden kustannukset pysyivät vuoden 2014 tasolla.

Kustannuslaskennan periaatteita on esitetty luvussa 8.4. Julkisten hallintotehtävien maksullisten suoritteiden liikevaihto toimialoittain on esitetty luvussa 10.4.1 ja kustannusvastaavuuslaskelmia on analysoitu numeerisesti luvussa 10.4.6.

6 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

6.1 Henkilöstön määrän kehitys

Luontopalveluissa työskenteli vuoden lopussa 404 vakinaista (edellisvuonna 415). Vakituisten henkilöstön määrä kääntyi laskuun pitkän kasvuvaiheen jälkeen. Koko vuoden henkilömäärä oli 800 (969 v. 2014), jossa vähennystä edellisvuodesta oli yli 17 %. Vähentymisen myötä vakinaisten osuus henkilömäärästä kasvoi määräaikaista suuremmaksi. Määräaikaisen työvoiman väheneminen johtui nuorisotyöllistämiseen kohdennettujen erillismäärärahojen vähenemisestä, hanke-toiminnan pienenemisestä EU-rahoituskausien taitekohdassa sekä tiukemmasta rekrytointipolitiikasta perusrahoituksen tehtäviin.

Luontopalveluissa tehtiin kertomusvuonna yhteensä 520 henkilötyövuotta, mikä oli yli 100 henkilötyövuotta vähemmän kuin edellisvuonna. Väheneminen oli lähes kokonaan määräaikaisen henkilöstön työpanoksesta. Vakinaisen henkilöstön keski-ikä jatkoi kohoamistaan ja se oli vuoden lopussa 48,8 vuotta. Henkilötyöpanoksen vähenemisen myötä maksettu palkkasumma (21,1 milj. euroa) väheni edellisvuodesta 3,6 milj. euroa.

Luontopalvelujen henkilöstökehitys 2012–2015.

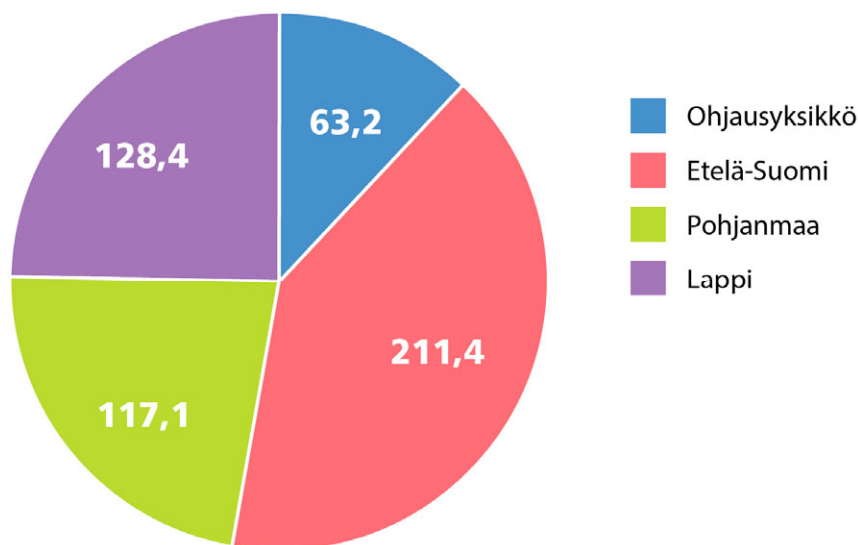
	2015	2014	2013	2012
Henkilömäärä, yhteensä	800	969	928	942
muutos edelliseen vuoteen verrattuna %	-17,4	4,4	-1,5	19,7
vakinaiset kaikki, lukumäärä / %	423 / 53	426 / 44	414 / 45	402 / 43
määräaikaiset kaikki, lukumäärä / %	377 / 47	543 / 56	514 / 55	542 / 57
Henkilömäärä 31.12.	492	605	603	590
vakinaiset, lukumäärä / %	404 / 82	415 / 69	403 / 66,8	394 / 66,8
määräaikaiset, lukumäärä / %	88 / 18	190 / 31	200 / 33,2	196 / 33,2
Henkilötyövuodet	520,0	623,8	578,1	561,8
muutos edelliseen vuoteen verrattuna %	-17	8	3	16,5
vakinaiset	370,8	373,1	369,6	356,4
määräaikaiset	149,5	250,7	208,9	205,4
Henkilöstön keski-ikä 31.12.				
vakinaiset	49,3	48,8	48,6	48,5
määräaikaiset	37,4	34,5	34,9	35,8
45 vuotta täyttäneiden osuus %	71,3	52,7	51,6	53,9
Vakinaisten koulutustasoindeksi 31.12.	6,62	6,50	6,41	6,35
Palkkasumma, miljoonaa euroa ilman sivukuluja	21,1	24,7	22,6	21,4

Luontopalvelut työllisti Metsähallituksen ja kaikkien kolmen rikosseuraamusalueen välisten yhteistyösopimusten mukaisesti avolaitosvankeja suojelualueiden kunnostus- ja hoitotöissä eri puolilla Suomea. Avolaitosvankien kokonaistyöpanos oli noin 55 htv, jossa on kasvua edellisvuoteen 4 htv.

Luontopalveluille myönnettiin vuoden 2015 talousarviossa 0,5 milj. euron määräraha nuorten työllistämiseksi. Lisäksi käytössä oli vuoden 2013 lisätalousarvion määrärahaa ja Lapin työvoimatoimiston myöntämää palkkatukea. Yhteensä nuorten työllistämiseen käytettiin noin 0,9 milj. euroa. Määrärahoilla palkattiin yhteensä noin 60 nuorta (työpanos noin 30 htv). Nuoret työskentelivät monipuolisissa tehtävissä. Kokemukset ja palaute olivat hyviä sekä työllistettyjen nuorten että Metsähallituksen oman henkilöstön kannalta. Töitä pidettiin mielekkäinä tekijöilleen ja niistä saatiin lisäarvoa tehtävien ja palveluiden hoidossa.

6.2 Työpanoksen jakautuminen tehtävittäin ja yksiköittäin

Luontopalvelujen työpanoksesta ohjausyksiköissä tehtiin 12 % ja alueyksiköissä 88 %. Kokonaistyömäärän supistuessa ohjauksen ja Etelä-Suomen alueyksikön suhteellinen osuus työpanoksesta kasvoivat jonkin verran. Kokonaistyömäärän vähentyminen kohdistui alueyksiköihin, joissa työpanos väheni kussakin 32–38 htv määräaikaisen henkilöstön vähenemisen seurauksena.

Luontopalveluissa tehty työmäärä (htv) yksiköittäin 2015.

Työmäärältään suurin toiminto oli luonnon virkistyskäyttö, jossa tehtiin hieman alle puolet kokonaistyömäärästä (255,5 htv, jossa vähennystä edellisvuodesta yli 70 htv.). Määräaikaisesta työvoimasta suurin osa sijoittui luonnon virkistyskäytön tehtäviin, joten määräaikaisten merkittävä vähennys näkyi erityisesti siinä. Luonnonsuojelun työpanos säilyi suhteellisesti ennallaan (25 %), samoin kuin muiden tehtävien eli johdon, hallinnon ja viestinnän työpanokset (7 %). Alueiden hallinnassa ja eräasioissa määräaikaisen henkilöstön osuus oli vähäisempi, joten niiden suhteellinen painoarvo kasvoi kokonaistyömäärän laskiessa.

Luontopalveluissa tehty työmäärä (htv) yksiköittäin ja toiminnoittain 2015.

Kaikki tehtävät tehtäväryhmittäin	Ohjaus-yksiköt	Etelä-Suomi	Pohjanmaa	Lappi	Yht. 2015	2014
Luonnonsuojelu	11,8	66,9	32,6	20,8	132,0	153,5
Luonnon virkistyskäyttö	9,3	113,2	55,2	77,8	255,7	327,4
Alueiden hallinta	6,5	13,7	8,7	7,1	36,1	35,1
Eräasiat	14,6	12,6	17,2	17,7	62,2	66,8
Muut tehtävät	21,0	5,0	3,4	5,0	34,3	41,1
Tehtävät yhteensä	63,2	211,4	117,1	128,4	520,3	
Tehtävät 2014	62,8	245,2	149,5	166,3		623,9

6.3 Työhyvinvointi

Metsähallituksen henkilöstötutkimus tehdään vuosittain syyskuussa. Syksyllä 2014 tehdyn henkilöstötutkimuksen tulosten perusteella luontopalveluissa aloitettiin toimintatapojen kehittämishanke, jonka tavoitteena oli varmistaa strategisen tulossopimuksen mukaisten tavoitteiden saavuttaminen ja riittävän omarahoituksen turvaaminen hanketoimintaan. Se loi myös pohjan hallituskauden kattavan strategisen tulossopimuksen 2016–2020 laadinnalle. Sen tuloksena luonnon virkistyskäytössä siirryttiin yhdenmukaiseen toimintamalliin alueyksiköissä ja luonnonsuojelussa aiempaa paljon kattavammin projektipohjaiseen toimintatapaan. Nämä muutokset selkeyttävät johtamista ja esimiestyötä.

Vuoden 2015 henkilöstötutkimuksen tulokset olivat pääosin samanlaiset kuin edellisena vuotena. Metsähallituslain aiheuttama epävarmuus näyttäytyi tuloksissa Metsähallitukselle annettavan kouluarvonsanan laskuna 0,3 yksiköllä 8,0:aan.

Työsuojeluun liittyviä toimipaikkaselvityksiä tehtiin yhdessä työterveyshuollon kanssa Kotkassa, jossa selvityksen kohteena oli sukellustyö. Sipoonkorvessa selvitettiin kansallispuiston huoltoa ja vankityötä sekä Porissa uuden toimiston tiloja ja toiminnallisuutta.

Koulutuskorvauksen tarkoituksena on parantaa työnantajan mahdollisuuksia järjestää työntekijöilleen ammatillista osaamista kehittävä koulutus. Kertomusvuonna Metsähallitus haki ensimmäisen kerran koulutuskorvausta laaditun koulutussuunnitelman perusteella. Koulutuskorvaus voidaan myöntää yli kuusi tuntia kestävästä koulutuksesta enintään kolmen päivän osalta henkilöä kohden. Koulutuskorvausta haettiin 440 koulutuspäivästä (0,85 pv/htv) yhteensä noin 8 400 euroa.

Luontopalveluissa oli sairauspoissaoloja vuonna 2015 kaikkiaan 3 541 työpäivää, mikä on hieman enemmän kuin edellisena vuotena (3 353 työpäivää). Tämä on henkilötyövuotta kohden 6,8 työpäivää. Työtapaturmia sattui 29 kpl (36 kpl v. 2014) ja niissä menetettyjä työpäiviä oli 104 kpl (156 tpv v. 2014). Tapaturmia sattui seitsemän vähemmän kuin edellisena vuonna eli suhteellinen vähennys oli 20 %. Ennaltaehkäisevän työterveyshuollon kustannukset olivat noin 110 000 euroa (215 euroa/htv). Kulut laskivat merkittävästi vuodesta 2014 vuosien 2012 ja 2013 tasolle.

Työhyvinvoinnin kehitys 2012–2015.

	2015	2014	2013	2012
Lähtövaihtuvuus, vakinaiset %	1,4	3,4	2,4	2,5
Tulovaihtuvuus, vakinaiset %	3,5	3,5	4,3	5,0
Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyminen (lkm)	2	1	1	2
Sairauspoissaolot, työpäivää / htv	6,8	5,4	5,2	6,3
Työterveyshuolto, euroa / htv (netto)	215	270	220	220
Työtapaturmien lukumäärä	29	36	30	27
työtapaturmista johtuvat poissaolot, työpäivää / htv	0,20	0,25	0,80	0,43
Työtyytyväisyys (henkilöstötutkimus)				
arvosana työnantajalle (asteikko 4–10)	8,0	8,3	8,4	8,4
esimiestyöskentely (asteikko 1–5)	4,0	4,0	3,9	3,9
työtyytyväisyys (asteikko 1–5)	4,0	4,1	4,0	4,0
Inhimillinen pääoma ja sen kehitys (henkilöstötutkimus)				
innovoiva johtaminen ja esimiestyö (asteikko 1–5)	3,45	3,45	3,5	3,7
osaamisen kehittyminen ja uudistuminen (asteikko 1–5)	3,5	3,6	3,6	3,5
henkinen, sosiaalinen ja eettinen työkyky (asteikko 1–5)	3,7	3,9	3,9	3,8

6.4 Tulospalkkio

Tulospalkkiolaskelman osoittama tulospalkkio vuodelta 2015 oli 4,2 %. Laskelman neljä tulospalkkiotekijää olivat: kokonaistuottavuus (painoarvo 40 %), asiakastyytyväisyys (25 %), julkisuuskuva (15 %) ja metsätalouden tulomatriisin arvo (20 %).

7 Toiminnan arvioinnit

7.1 Ympäristöjärjestelmä

Metsähallituksessa on käytössä SFS-EN ISO 14001 -standardin mukainen ympäristöjärjestelmä. Kertomusvuonna oli vuorossa kolmen vuoden välein toistuva standardin edellyttämä järjestelmän uudelleensertifiointiarviointi. Se on normaalia laajempi ulkoinen auditointi. Inspecta Sertifiointi Oy:n suorittamasta auditoinnista luontopalvelut suoriutui ilman poikkeamia.

Sisäisiä auditointeja oli neljä. Niissä annettiin kaksi lievää poikkeamaa.

7.2 Sisäinen tarkastus

Metsähallituksen sisäinen tarkastus arvioi vuoden 2015 aikana mm. Metsähallituksen valvontaympäristöä, sopimushallintaa, paikkatietojen laatua, hankintaprosessin kehittymistä Torijärjestelmän myötä, ajoneuvojen hallintaprosessia ja Pohjois-Suomen siemenhuoltoa.

Johtaminen on avainasemassa valvontaympäristön muodostamisessa ja tavoitteiden saavuttamisen mahdollistajana. Useita vuosia kestänyt Metsähallituksen organisointimallin etsiminen ja uuden Metsähallituslain työstäminen ovat vaikeuttaneet selkeiden tavoitteiden asettamista. Tahtotilan epäselvyys ja epäyhtenäinen johtamiskulttuuri näkyivät kaikissa arvioinnissa.

Sopimushallinnan arvioinnin mukaan kehittämisen painopistealueita olivat Metsähallituksessa mm. tietojärjestelmät, yleisten toimintaohjeiden määrittely hyville käytännöille sekä prosessien toimintatavan ja ohjeistuksen yhtenäistäminen eri yksiköiden kesken.

Paikkatietoaineistojen laadun merkitys korostuu aineistojen laajemman avaamisen ja yhteiskäytön lisääntyessä. Arvioinnin mukaan paikkatiedon avoimemman jakamisen käytännöt ja paikkatiedon strategiset linjaukset Metsähallituksessa hakevat osin vielä muotoaan. Paikkatiedon laadunhallinta ja -arviointi edellyttävät kehittämistoimenpiteitä.

Omaisuuksien hallintaan liittyvissä arvioinneissa todettiin, että niin hankintaprosessissa kuin irtaimen omaisuuden hallinnassa on mahdollisuuksia tehostaa toimintaa ja saavuttaa kustannussäästöjä. Hankintaprosessin kehittäminen on meneillään koko organisaatiossa.

Siemenhuollon rahoitusrakenteen selvityksen mukaan on olemassa riski, että mikäli hyvän siemenvuoden tullessa ei ole mahdollista saada lisärahoitusta tai kesken vuoden muuttaa momentin 30.63.50 käyttösuunnitelmaa, ei Pohjois-Suomen siemenhuollolle asetettu tavoite toteudu ja varastoista ei ole saatavilla riittävästi siementä metsien uudistamisiin.

7.3 Palkinnot ja tunnustukset

”Vuoden retkikohde 2015” oli Mäntyharju–Repovesi-reitistö Kouvolan ja Mikkelin välillä. Kilpailussa haettiin ympärivuotiseen retkeilyyn sopivaa luontoretkikohdetta, jossa on viime vuosina kehitetty aktiivisesti retkeilypalveluita, kuten reittejä, opastettuja retkiä ja välinevuokrausta. Reitistö on hyvä esimerkki Metsähallituksen, alueen kuntien ja matkailuyritysten yhteistyöstä.

Suomen Purjehdus ja Veneily palkitsi Metsähallituksen Örön linnakesaaren kehittämistiimin (Jouko Högmander, Jouni Vuorinen ja Esko Sorakunnas) ”Vuoden veneilytekona” saaren kehittämisestä ja avaamisesta matkailukäyttöön. Öro palkittiin myös ”Vuoden vierasvenesatamana”.

Retkikartta.fi-palvelu sai MikroBitti-lehden ”Vuoden 2015 parhaat” -tunnustuksen ja maininnan ”Suomen paras ilmainen maastokarttapalvelu työpöydälle ja kännykkään”.

Suomen luontokeskus Haltia palkittiin voittajana vuonna 2015 perinteisessä EMYA, European Museum of the Year (Euroopan Vuoden Museot) -kilpailussa erityismaininnalla kestävästä kehityksestä.

Kolin luontokeskus Ukossa esitettävä Mustarinta-elokuva on saanut useita palkintoja ulkomailla. Se on voittanut kokeellisen lyhytelokuvapalkinnon Berliinissä helmikuussa, valittu parhaaksi lyhytelokuvaksi luontokuvasarjassa USA:ssa elokuussa sekä palkittu parhaan dokumenttielokuvan kuvauksesta elokuvafestivaaleilla Intiassa toukokuussa.

8 Tilinpäätösanalyysi

Aiemmin luvussa 5 Toiminnan tehokkuus olevat kokonaismenoja kuvaavat taulukot on laadittu talousarviokirjanpidon varainkäyttöön perustuen ml. pysyvien vastaavien lisäykset ja vähennykset ilman poistoja ja hallinnansiirtoja sekä vaihtuvien vastaavien varaston muutosta, pl. luvussa 5.2 oleva kokonaistuottavuustaulukko. Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien (luontopalvelut) liikekirjanpidon tuloslaskelma, tase ja liitetiedot sekä niitä kuvaava tilinpäätösanalyysi on laadittu suoriteperusteisesti liikelaitoksen tilinpäätösmallin mukaisesti. Luontopalvelujen tilikauden aikainen tuloslaskelman tulos jää liikekirjanpidon kirjausteknisistä syistä alijäämäiseksi, koska poistoja ja Pohjois-Suomen siemenhuollon varaston muutosta ei kuulu kattaa vuosittaisella talousarviorahoituksella, vaan ne on jo katettu talousarviorahoituksen varainkäytöllä hankintahetkellä. Luontopalvelujen tavoitteena ei ole voiton tuottaminen, vaan sen tuloksen arvo mitataan toiminnan yhteiskunnallisella vaikuttavuudella.

Luontopalvelujen liikekirjanpidon tuloslaskelman laskennallinen alijäämä vuodelta 2015 oli 1,98 miljoonaa euroa. Alijäämä johtui pääosin tilikauden poistoista 2,29 miljoonaa euroa, Pohjois-Suomen siemenhuollon varmuusvaraston varaston muutoksesta 0,15 miljoonaa euroa ja tytäryhtiöosakkeiden alaskirjauksesta 0,40 miljoonaa euroa, joita ei kuulu kattaa vuosittaisella talousarviorahoituksella vaan ne on katettu hankintahetkellä. Alijäämää pienentää maksullisen toiminnan ja omaisuuden myynnistä muodostuva ylijäämä yhteensä 0,86 miljoonaa euroa.

Tilikauden liikekirjanpidon kulut (yhteensä 60,15 M€) olivat 5,46 miljoonaa euroa alhaisemmat (-8,33 %) kuin edellisenä vuonna. Kulujen vähentyminen aiheutui pääosin hanketoiminnan volyymin muutoksesta ja sen toteuttamiseksi tarvittavien resurssien laskusta. Liikevaihto ja liiketoiminnan muut tuotot laskivat yhteensä 2,15 miljoonaa euroa (-13,97 %) edellisvuoteen nähden. Valtion talousarviosta muuhun toimintaan saatu rahoitus aleni 2,40 miljoonaa euroa (-5,04 %). Siemenvaraston muutokseen, 0,15 miljoonaa euroa, sisältyy epäkuranttiusvähennys 0,10 miljoonaa euroa.

Tilikauden aikana keskeneräisiin rakennuksiin, rakennuksiin ja rakennelmiin sekä koneisiin ja kalustoon sekä niihin kohdistuneet poistot (0,77 M€) on kirjattu hankintamenon vähennykseksi tai korjaukseksi. Luontopalvelujen liikekirjanpidon tuloslaskelmassa on esitetty valtion talousarvion kautta saatu rahoitus sekä liiketoiminnan muut tuotot suoriteperusteisena tuottoeränä siten, että ne vastaavat tilikaudelle kirjattuja kuluja (pl. poistot ja varaston muutos, maksullisen toiminnan ja kiinteistön myynnin ylijäämä ja osakkeiden arvonalennus), kulujen oikaisuja sekä osittain kuluvan käyttöomaisuuden hankintamenoja. Näin esitettynä oman pääoman jatkuvuus on yhtenevä liikelaitoksen tilinpäätöksen kanssa.

Tilikauden liikevaihto toimialoittain on esitetty liitetiedoissa 10.4.1 Tuloslaskelmaa täydentävät liitetiedot. Liikevaihto vuonna 2015 oli 10,72 miljoonaa euroa, kun vastaava toteuma vuonna 2014 oli 10,46 miljoonaa euroa. Merkittävintä liikevaihdon kasvu oli metsästysalueiden, majoitustoiminnan ja muiden tilojen vuokrauksessa sekä hanketoiminnan sivutuotteena syntyvässä kuitu- ja energiapuun myynnissä 0,59 miljoonaa euroa (25 %). Merkittävin liikevaihdon lasku tapahtui julkisoikeudellisissa metsästysluvuissa, kalastuksen vesialuekorvauksissa sekä muissa liiketaloudellisesti hinnoitelluissa suoritteissa ml. maastoliikenneluvat ja luonto-opastukset joiden myynti laski 0,42 miljoonaa euroa (-9 %). Liikevaihdon muutosta ja kannattavuutta on kuvattu tarkemmin luvussa 5.3 Kannattavuus.

Liiketoiminnan muut tuotot olivat 2,54 miljoonaa euroa, laskua edellisvuoteen oli 2,41 miljoonaa euroa (-49 %). Muiden tuottojen muutos aiheutui käyttöomaisuuden myynnin kasvusta ja samanaikaisesti tapahtuneesta hanketoimintaan saadun rahoituksen merkittävästä vähenemisestä. Hanke- rahoituksen laskuun vaikutti EU-rahoituskauden vaihtuminen.

Luontopalvelujen tilikauden kulut (pl. varaston muutos ja poistot) 57,69 miljoonaa euroa laskivat 5,21 miljoonaa euroa edellisvuoteen nähden. Kulujen lasku muodostui henkilöstömenojen vähenyksestä. Tilikauden aikaisiin kuluihin sisältyvät myös valtion talousarviosta saadulla rahoituksella ja valtion talousarvion ulkopuolisella rahoituksella katetut hanketoiminnan kulut.

8.1 Valtion talousarviosta saatujen määrärahojen käyttö

Valtion talousarviosta saadut määrärahat (45,29 M€) on eritelty tuloslaskelmaa täydentävässä liitelaskelmassa kohdassa 10.4.1. Rahoitus käytettiin ohjaavien ministeriöiden kanssa tulossopimuksissa sovittujen tehtävien suorittamiseen ja niistä aiheutuviin menoihin. Valtion talousarvion kautta saatiin perusrahoituksen (momentit 30.63.50 MMM ja 35.10.52 YM) lisäksi hanke- ja muuta täydentävää rahoitusta.

Luontopalvelujen voittoa tavoittelemattoman tytäryhtiön Nuuksiokeskus Oy:n omistama kiinteistö valmistui vuonna 2013. Yhtiön muita osakkaita ovat suurimman omistajatahon eli Metsähallituksen luontopalvelujen lisäksi Espoon kaupunki ja Solvalla Nedre Ab. Helsingin kaupungilla on hallituspaikka yhtiössä. Nuuksiokeskus Oy omistaa Suomen luontokeskus Haltian rakennuksen, siellä olevan pysyvän näyttelyn sekä tontin Espoon Solvallassa. Yhtiö on vuokrannut kiinteistön Haltian toiminnasta vastaavalle luontopalveluille. Suomen luontokeskus Haltia on Suomen luonnosta kertova näyttely-, tapahtuma- ja kokouskeskus, jolla on myös luontokoulutoimintaa. Rakennuksessa toimii luontopalveluihin vuokrasuhteessa oleva ravintolayrittäjä. Haltian toiminnan rahoittavat yhteistyösopimuksen mukaisesti luontopalvelut, Espoo, Helsinki, Vantaa, Kauniainen, Kirkkonummi ja Vihti sekä Solvalla Nedre Ab. Haltian toiminnan kokonaismenot (1,62 M€) sisältyvät luontopalvelujen kirjanpidon menoihin. Haltian toiminnan nettomenot olivat 0,944 miljoonaa euroa, joista 81 % laskutettiin edellä mainituilta yhteistyökumppaneilta ja 19 % katettiin ympäristöministeriön määrärahoista.

Ympäristöministeriön hallinnonalan hanke- ja muu täydentävä rahoitus kohdistui pääosin Itämeren vedenalaisen luonnon inventointeihin ja Zonation-yhteisprofessorin jatkamiseen yhdessä ympäristöministeriön ja Helsingin yliopiston kanssa. Lisäksi rahoitusta käytettiin kansainvälisen yhteistyön edistämiseen Viron ja Latvian kanssa, Ramsarin kosteikkosopimuksen toteuttamiseen sekä osallistumiseen boreaalisen alueen yhteistoiminnan järjestelyihin.

Oikeusministeriön pääluokasta saadulla 0,77 miljoonan euron rahoituksella maksettiin avolaitosvankien työpanoksesta aiheutuneita menoja. Vankeja työllistettiin yhteensä 54 henkilötyövuoden verran luonnon virkistyskäytön ja luonnon hoidon tehtävissä eri puolilla maata.

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalta saatu rahoitus oli 1,68 miljoonaa euroa, josta työllistämisrahoitusta noin 0,43 miljoonaa ja loput erilaisia investointirahoituksia palvelurakenteiden parantamiseen ja luontomatkailemisen kehittämiseen. Hankkeita toteutettiin mm. Langinkoskella, Örössä, Auttikönkällä, Siikalahdella, Itäisellä Suomenlahdella, Seitsemisen kansallispuistossa ja Metsäpeuranmaalla.

8.2 Muun rahoituksen käyttö

Muu kuin valtion talousarviosta saatu rahoitus koostuu maksullisen toiminnan tulorahoituksesta, hankerahoituksesta sekä muusta täydentävästä rahoituksesta ml. käyttöomaisuuden myynti.

Maksullisen toiminnan tulorahoitusta käytetään maksullisen toiminnan suoritteiden aikaansaamisesta aiheutuneisiin menoihin sekä eduskunnan päätöksen mukaisesti luontopalvelujen muihin ympäristöministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön toimialaan liittyviin menoihin.

Pohjois-Suomen siemenhuollon siemenmyynnistä saatua tulorahoitusta käytetään siemenhuollosta aiheutuneiden menojen lisäksi maa- ja metsätalousministeriön kanssa sovittujen muiden tehtävien hoitamiseen. Tämä on otettu huomioon ko. momentin mitoituksessa.

Suojelualueiden ennallistamistyömailta saatua, kuitu- ja energiapuun myynnistä kertynyttä tuloa käytettiin LIFE-hankkeiden toteutukseen ja sitä kautta se kerrytti hankkeiden omarahoitusosuuksia.

Muu kuin valtion talousarviosta saatu hankerahoitus sisältää pääosin maakuntaliittojen ja ELY-keskusten kautta ja suoraan EU:sta saatua rahoitusta sekä kuntien ja yritysten osuuksia hankkeiden omarahoitukseen. LIFE-hankkeista merkittävimpiä olivat Saimaannorppa- ja Paahde-LIFE-hankkeet. Aluekehitysrahaston hankkeiden toimintavolyymi putosi merkittävästi rahoituskauden vaihtuessa. Uudet hankkeet pohjautuvat palveluiden yhteismarkkinointiin yhdessä elinkeinoelämän kanssa mm. Selkämerellä ja Oulun seudulla sekä Lapissa reittien turvallisuuden kehittämiseen koko toimijakentän yhteishankkeessa. Euroopan sosiaalirahaston hankkeessa kehitetään luontoympäristöön perustuvia ja terveyttä edistäviä tuotepaketteja Itä-Suomessa. Maaseuturahaston hankkeissa kunnostetaan palveluvarustusta merellisillä kohteilla Iin Röytässä, Merenkurkussa ja Selkämerellä. Rajat ylittävissä Interreg-hankkeissa kehitetään kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kohteiden palveluita Raaseporissa, Kuusiston rauniolinnalla, Rapolassa ja Vallisaarella sekä merialuesuunnittelua Merenkurkussa ja ”slow adventure” -matkailua Koillismaalla.

9 Määrälliset tavoitteet ja niiden toteutuminen

Vaikuttavuustavoitteet	2015 toteuma	2015 tavoite	2014 toteuma	2013 toteuma
1. Lajien ja luontotyyppien suojelutaso paranee				
Ennallistaminen ja hoito, ha	5 670	5 560	6 250	6 647
Ennallistaminen (ha)	1 040	860	1 627	2 212
Metsien ja puustoisten soiden ennallistaminen METSO-ohjelmassa (valtion suojelualueet ha)	1 040		1 455	1 822
Metsien ja puustoisten soiden ennallistaminen METSO-ohjelmassa (YSA, ha)	0		30	264
Soiden ennallistaminen (ei METSO, ei YSA, ha)	0		142	126
Perinnebiotooppien hoito (ha)	4 222	4 350	4 310	4 137
Puustoisten perinnebiotooppien kunnostus ja jatkuva hoito METSO-ohjelmassa (valtion suojelualueet, ha)	1 949		1 930	1 901
Puustoisten perinnebiotooppien kunnostus METSO-ohjelmassa (YSA, ha)	21		11	10
Avoimien perinnebiotooppien jatkuva hoito ja kunnostaminen (ei METSO, ei YSA, ha)	2 252		2 369	2 226
Arvokkaiden luontotyyppien hoito ja kunnostus (ha)	408	350	313	298
Arvokkaiden luontotyyppien hoito ja kunnostus METSO-ohjelmassa (valtion suojelualueet, ha)	301		251	210
Arvokkaiden luontotyyppien hoito ja kunnostus METSO-ohjelmassa (YSA, ha)	107		62	88
Lajiesiintymätarkastukset (kpl)	2 755	1 800		
Kiireellisesti suojeltavien, erityisesti suojeltavien ja direktiivilajien esiintymätarkastukset	936	250	141	
MH:n vastuulle osoitettujen nisäkkäiden ja lintujen seurattut kohteet (kpl)	1 819		1 584	1 817
Lajistokartoitukset (ha)	1 925	1 100	1 621	3 527
METSO-ohjelman lajistokartoitukset (ha)	809	800	1 285	1 721
Muut lajistokartoitukset (ha)	1 116	300	336	1 806
Luontotyyppien inventointi (ha)	25 598	9 500	137 614	101 665
Luontotyyppien inventointi METSO-alueella (valtion suojelualueet, ha)	4 200		59 397	21 010
Luontotyyppien inventointi METSO-alueella (YSA, ha)	9 948		3 733	3 008
Luontotyyppien inventointi METSO-alueen pohjoispuolella (ha)	11 450		74 484	77 647
2. Natura 2000- ja luonnonsuojelualueverkoston tila paranee				
NATA-arvioitujen Natura-alueiden lukumäärä / vuosi	42	40	30	37
3. Kulttuurihistoriallisen kiinteistöomaisuuden arvot säilyvät ja tila paranee				
Hoitoluokituksen mukaisten suunnitelmien määrä	24			
4. Riista- ja kalakannat säilyvät elinvoimaisina ja metsästyks ja kalastus on eettistä ja vastuullista				
Erävalvontatapahtumien määrä	10 287	9 500	10 611	8 094
Laillisuusrikkaiden määrän suhde erävalvontatapahtumiin (%)	11,3	7,5	10,1	8,1

Vaikuttavuustavoitteet	2015 toteuma	2015 tavoite	2014 toteuma	2013 toteuma
5. Eräpalveluja tarjotaan kattavasti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävästi ja sillä luodaan hyvinvointia				
Luontokeskusten, maastopalveluiden ja lupa-asiakkaiden asiakastyytyväisyys (asteikko 1–5)	4,09	4,05	4,04	4,04
Lupametsästäjien asiakastyytyväisyys (asteikko 1–5)	3,8		3,7	3,8
Kalastajien asiakastyytyväisyys (asteikko 1–5)	3,7		3,7	3,7
Myytyjen lupien määrä	185 542	120 000	120 251	127 656
Metsästysluvut (kpl)	56 489	50 000	50 100	56 389
Kalastusluvut (kpl)	68 695	70 000	70 151	71 267
Metsästys ja kalastusasiakkaiden eräpäivien lukumäärä	350 000			
Metsästys- ja kalastusalueiden vuokrasopimusten määrä	3 387	3 400	3 448	3 426
6. Luonnossa virkistäytyminen lisää hyvinvointia ja luonnon arvotusta, jota tuetaan aktiivisella viestinnällä				
Suojelualueiden kävijöiden rahankäytön tuottamat eurot paikallistaloudessa, milj. €	153,7	141,0	140,5	130,9
Luontokeskusten, maastopalveluiden ja lupa-asiakkaiden asiakastyytyväisyys (asteikko 1–5)	4,09	4,05	4,04	4,04
Virkistyspalvelujen asiakastyytyväisyys (asteikko 1–5)	4,3	4,3	4,3	4,3
Käyntimäärät: kansallispuistot, valtion retkeilyalueet, luontokeskukset	3942700	3 745 000	3 649 300	3 642 600
Kansallispuistojen käynnit	2 634 600	2 300 000	2 286 500	2 259 800
Valtion retkeilyalueiden käynnit	275 400	340 000	355 300	369 000
Luontokeskusten käynnit	1 032 700	1 007 000	1 007 500	1 013 800
Opastettujen asiakkaiden määrä ryhmissä (asiakkaiden lkm)	60 166		63 619	68 868
Opastettujen asiakkaiden määrä ryhmissä mukaan lukien myös lyhyet opastukset (asiakkaiden lkm)	85 871		107 909	104 460
Luontoon.fi, Eräluvut.fi ja Suurpedot.fi käyttäjät	1 986 001	1 550 000	1 551 047	1 511 734
Luontoon.fi-verkkopalvelun käyttäjät	1 497 746	1 150 000	1 101 846	1 110 905
Retkikartta.fi-verkkopalvelun istunnot	3 196 033	1 900 000	1 876 520	1 648 422
Suurpedot.fi-verkkopalvelun käyttäjät	94 862	100 000	163 358	153 965
Eräluvut.fi käyttäjät	393 393	300 000	285 843	246 864
Matkailuyritysten kanssa voimassaolevat yhteistyösopimukset (kpl)	512		432	399
Yhteistyökumppaneiden antama palaute luontopalvelujen toiminnasta	välivuosi	välivuosi	80% tyytyväisiä tai erittäin tyytyväisiä	
Moottorikelkkauraluvat (kpl) *)	5 148	5 000	4 815	5 002
Urien ulkopuoliset maastoliikenneluvat (kpl)	2 249	2 000	2 084	1 905

*) Sisältää myös mobiililuvat ja käsinkirjattuja lupia

TILINPÄÄTÖS 2015 – METSÄHALLITUKSEN JULKISET HALLINTOTEHTÄVÄT

10 Tilinpäätöslaskelmat ja liitetiedot

10.1 Tuloslaskelma

TULOSLASKELMA (euroa)	1.1.–31.12.2015	1.1.–31.12.2014
LIIKEVAIHTO	10 722 082,26	10 462 859,07
Liiketoiminnan muut tuotot	2 540 884,67	4 954 242,83
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	3 721 187,51	3 431 267,84
Varastojen muutos	158 245,08	327 867,37
Ulkopuoliset palvelut	5 762 895,01	4 655 906,08
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	21 372 991,65	24 881 637,06
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	3 714 549,84	5 261 670,30
Muut henkilösivukulut	890 572,88	1 043 811,14
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	2 299 419,93	2 380 993,79
Liiketoiminnan muut kulut	22 235 577,36	23 635 504,91
LIIKEVOITTO	-46 892 472,33	-50 201 556,59
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut korko- ja rahoitustuotot	10 801,55	43 126,22
Sijoitusten arvonalennukset	400 000,00	
Korkokulut ja muut rahoituskulut	1 743,78	2 646,55
TAPPIO ENNEN VALTION TALOUSARVIOSTA MUUHUN TOIMINTAAN SAATUA RAHOITUSTA	-47 283 414,56	-50 161 076,92
Valtion talousarviosta muuhun toimintaan saatu rahoitus	45 295 307,16	47 701 560,88
TILIKAUDEN VOITTO/TAPPIO	-1 988 107,40	-2 459 516,04

10.2 Tase

TASE (euroa)	31.12.2015	31.12.2014
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	510 749,58	170 410,24
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	1 150 610 917,57	1 128 034 535,40
Tiet	259 009,04	315 515,16
Rakennukset ja rakennelmat	22 011 936,33	24 449 889,28
Koneet ja kalusto	308 822,06	542 876,33
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	31 034,46	1 975,00
	<u>1 173 221 719,46</u>	<u>1 153 344 791,17</u>
Sijoitukset		
Osuudet saman liikelaitoskonsernin tytäryhtiöissä	12 365 111,43	12 765 111,43
Muut osakkeet ja osuudet	737 704,68	737 704,68
Liittymismaksut	1 800,00	1 800,00
	<u>13 104 616,11</u>	<u>13 504 616,11</u>
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	1 186 837 085,15	1 167 019 817,52
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Valmiit tuotteet	1 945 768,42	2 104 013,50
	<u>1 945 768,42</u>	<u>2 104 013,50</u>
Saamiset		
Lyhytaikaiset		
Myyntisaamiset	1 203 600,67	1 871 324,97
Saamiset liikelaitoksen liiketoiminnalta	952 317,52	236 655,80
Saamiset saman liikelaitoksen tytäryhtiöiltä	222,56	0,00
Muut saamiset	154 358,13	371 004,46
Siirtosaamiset	2 433 982,05	5 032 662,77
	<u>4 744 480,93</u>	<u>7 511 648,00</u>
Rahat ja pankkisaamiset	14 295 650,20	6 881 842,64
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	20 985 899,55	16 497 504,14
VASTAAVAA YHTEENSÄ	1 207 822 984,70	1 183 517 321,66

VASTATTAVAA	31.12.2015	31.12.2014
OMA PÄÄOMA		
Muu oma pääoma	1 197 874 890,09	1 175 224 045,11
Edellisten tilikausien voitto/tappio	-8 545 514,50	-6 085 998,46
Tilikauden voitto/tappio	-1 988 107,40	-2 459 516,04
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	1 187 341 268,19	1 166 678 530,61
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Muut pitkäaik. korottomat velat	4 750,00	5 250,00
Lyhytaikainen		
Saadut ennakot	9 485 044,01	7 879 006,67
Ostovelat	1 484 390,83	1 376 784,38
Velat liikelaitoksen liiketoiminnalle	2 015 297,27	730 369,89
Velat saman liikelaitoksen tytäryhtiöille	35 137,71	10 911,29
Muut velat	889 027,10	670 570,07
Siirtovelat	6 568 069,59	6 165 898,75
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	20 476 966,51	16 833 541,05
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	20 481 716,51	16 838 791,05
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	1 207 822 984,70	1 183 517 321,66

10.3 Rahoituslaskelma

RAHOITUSLASKELMA (euroa)	Julkiset hallintotehtävät 1.1.–31.12.2015	Julkiset hallintotehtävät 1.1.–31.12.2014
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Myynnistä saadut maksut	13 103 877,05	10 084 224,96
Muista tuotoista saadut maksut	2 767 152,94	6 866 670,09
Maksut toiminnan kuluista	-54 906 884,09	-63 309 131,01
Toiminnan rahavirta ennen rah.eriä ja veroja	-39 035 854,10	-46 358 235,96
Maksetut korot ja rahoituskulut	-1 743,78	-2 646,55
Saadut korot	10 667,35	39 990,93
Saadut osingot	134,20	3135,29
Valtion talousarviorahoitus muuhun toimintaan	46 303 743,15	49 293 109,85
Toiminnan rahavirta	7 276 946,82	2 975 353,56
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Luonnonsuojelualueostot, osakkeet	-1 402 380,10	-835 945,27
Käyttöomaisuuden ostot, ministeriöiden rahoitus	-388 752,26	-1 042 493,13
Käyttöomaisuuden ostot, EU-rahoitus	-168 628,71	-212 999,07
Käyttöomaisuuden ostot, muu rahoitus	-105 645,21	-31 730,94
Investoinnit aineellisiin ja aineett. hyödykkeisiin	-484 137,98	-250 311,36
Aineellisten ja aineett. hyödykkeiden luovutustulot	513 523,93	31 429,14
Omistajien sijoitus luonnonsuojelualueiden hankintaan ja osakkeisiin	1 402 380,10	835 945,27
Luontokeskusten rakentamiseen saatu rahoitus	771 000,97	
Investointien rahavirta	137 360,74	-1 506 105,36
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Pitkäaikaiset muut velat, koroton, muutos	-500,00	-250,00
Rahoituksen rahavirta	-500,00	-250,00
RAHAVAROJEN MUUTOS		
Rahavarat 1.1.	6 881 842,64	5 412 844,44
Rahavarat 31.12.	14 295 650,20	6 881 842,64

10.4 Liitetiedot

10.4.1 Tuloslaskelmaa täydentävät liitetiedot

<u>Liikevaihto toimialoittain</u>	2015	2014
Maa- ja metsätalousministeriön toimialaan liittyvä liikevaihto		
Julkisoikeudelliset suoritteet:		
metsästysluvut	2 709 825,73	2 835 328,76
kalastusluvut	252 328,27	255 271,76
muut julkisoikeudelliset suoritteet	312,65	1 578,19
Liiketaloudellisesti hinnoitellut:		
metsästysalueiden vuokraus	710 123,10	563 043,57
kalastusalueiden vuokraus	138 029,53	139 478,26
metsästysluvut	0,00	102,01
kalastusluvut	914 424,43	913 534,35
siemenmyynti ja analyysit	769 854,50	731 985,25
alueiden pitkäaikainen vuokraus ja käyttöoikeuden luovutus	19 793,41	0,00
majoitustoiminta ja muu tilojen vuokraus	10 097,36	0,00
muut liiketaloudellisesti hinnoitellut suoritteet	12 255,70	0,00
Erillislainsäädäntöön perustuvat:		
vesialuekorvaukset (kalastukseen liittyen)	157 635,57	209 536,10
Yhteensä	5 694 680,25	5 649 858,25
Ympäristöministeriön toimialaan liittyvä liikevaihto		
Julkisoikeudelliset suoritteet:		
uraluvat	104 990,92	100 799,37
luonnonsuojelusäädöksiin perustuvat päätökset ja luvat	1 350,00	1 950,00
Liiketaloudellisesti hinnoitellut:		
alueiden pitkäaikainen vuokraus ja käyttöoikeuden luovutus	701 710,95	662 484,85
majoitustoiminta ja muu tilojen vuokraus	1 405 774,92	1 115 959,50
puun myynti (ennallistamisalueilta ym.)	891 436,88	733 462,46
luonto-opastuksen ja neuvonnan tuotteet	858 246,25	943 358,75
kirjat ja luonnonsuojelun julkaisusarja	165 051,00	181 602,92
muut liiketaloudelliset suoritteet	771 595,56	937 450,41
Erillislainsäädäntöön perustuvat:		
kullanhuuhdonta-, valtauskorvaukset	83 227,18	118 446,35
kaivospiirimaksut, malminetsintäkorvaukset	44 018,35	17 486,21
Yhteensä	5 027 402,01	4 813 000,82
Liikevaihto yhteensä	10 722 082,26	10 462 859,07

Liiketoiminnan muut tuotot	2015	2014
Käyttöomaisuuden myyntivoitot	540 059,03	403 661,93
Vakuutuskorvaukset	18 060,15	659,80
Avustukset	7 200,00	0,00
Muut tuotot	1 965 846,53	4 492 796,03
Muut tuotot, sisäiset	9 718,96	57 125,07
Yhteensä	2 540 884,67	4 954 242,83

Suunnitelman mukaiset poistot	2015	2014
Aineettomien oikeuksien poistot	106 251,32	8 431,26
Teiden ja muiden maarakenteiden poistot	56 506,12	69 012,16
Rakennusten ja rakennelmien poistot	1 883 255,80	1 964 859,18
Koneiden, laitteiden ja kaluston poistot	253 406,69	338 691,19
Yhteensä	2 299 419,93	2 380 993,79

Suunnitelman mukaiset poistoajat	
Aineettomat oikeudet, muut pitkävaik. menot	4–5 vuotta
Sora-alueet	substanssipoisto
Tiet	pääosin 25 vuotta
Kalarakenteet	pääosin 10 vuotta
Uittorakenteet	25 vuotta
Rakennukset	20–40 vuotta
Rakennelmat	4–10 vuotta
Koneet ja kalusto	4–8 vuotta

Rahoitustuotot ja -kulut	2015	2014
Korkotuotot	10 801,55	43 126,22
Sijoitusten arvonalennus	-400 000,00	
Korkokulut	-1 743,78	-2 646,55
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-390 942,23	40 479,67

Valtion talousarviosta muuhun toimintaan saatu rahoitus		
Valtion talousarviossa muuhun toimintaan osoitetun rahoituksen käyttö	2015	2014
Maa- ja metsätalousministeriön pääluokka		
30.63.50 Metsähallituksen eräät julkiset hallintotehtävät	5 661 667,11	6 549 956,04
Ympäristöministeriön pääluokka		
35.10.52 Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät	35 255 866,98	35 421 476,50
35.10.63 Luonnonsuojelualueiden hankkiminen (kulujen osuus)	49 135,48	93 478,67
Valtion talousarviossa muuhun toimintaan osoitettu rahoitus yht.		42 064 911,21
Muu rahoitus, joka on saatu valtion talousarviosta	2015	2014
Oikeusministeriön hallinnonala	777 994,28	786 877,69
Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala	97 467,73	11 189,98
Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	1 680 010,64	3 632 524,16
Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	626 513,97	241 869,23
Ympäristöministeriön hallinnonala	1 368 631,80	1 885 000,83
Muu rahoitus valtion talousarviosta	361 657,08	147 099,22
Investointi-avustusten eliminointi	-583 637,91	-1 067 911,44
Muu valtion talousarviosta saatu rahoitus yhteensä	4 328 637,59	5 636 649,67
Valtion talousarviosta muuhun toimintaan saatu rahoitus	45 295 307,16	47 701 560,88

10.4.2 Tasetta täydentävät liitetiedot

<u>Omaisuserä</u>	Aineett. hyödykk.	Maa- ja vesialueet	Tiet, maa- ja vesirak.	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet, kalusto ja muut aineell.	Keskener. hankkeet	Osakkeet ja osuudet	Yhteensä
1000 euroa								
Hankintameno ennen avustuksien kirjaamista hankintameno vähennykseksi	819	1 128 035	2 430	57 003	7 419	2 081	13 505	1 211 291
saadut avustukset 1.1.	-268	0	-568	-8 025	-234	-2 079	0	-11 174
hankintameno 1.1.	550	1 128 035	1 862	48 978	7 185	2	13 505	1 200 117
								0
hankintamenojen lisäykset	483	22794	534	321	75	-238	0	23 969
saadut avustukset	-36		-534	-312	-45	267	0	-660
vähennykset	0	-218	0	-863	-137	0	-400	-1 618
Hankintameno 31.12.	997	1 150 611	1 862	48 124	7 078	31	13 105	1 221 808
								0
Kert. poistot ennen avustusten poistoja 1.1.	401	0	1 592	25 034	6 682	0	0	33 709
Saatujen avustusten poistot 1.1.	-21	0	-45	-506	-40	0	0	-612
Kertyneet poistot 1.1.	380	0	1 547	24 528	6 642	0	0	33 097
								0
Vähennykset ja siirt.kert. poistot	0	0	0	-299	-126	0	0	-426
								0
Tilikauden poisto ennen avustusten poistoja	106	0	57	1 883	253	0	0	2 299
Tilikauden poisto saaduista avustuksista		0	0	0	0	0	0	0
Tilikauden poistot	106	0	57	1 883	253	0	0	2 299
								0
Kertyneet poistot 31.12.	486	-	1 603	26 112	6 769	0	0	34 971
								0
Kirjanpitoarvo 1.1.	170	1 128 035	316	24 450	543	2	13 505	1 167 020
Kirjanpitoarvo 31.12.	510	1 150 611	259	22 012	309	31	13 105	1 186 837
Tuotannon koneet ja laitteet								
Kirjanpitoarvo 31.12.					309			

Osakkeet ja osuudet, kirjanpitoarvo, euroa

	<u>31.12.2015</u>	<u>31.12.2014</u>
Tytäryhtiöosakkeet	12 365 111,43	12 765 111,43
Muut osakkeet	737 704,68	737 704,68
Liittymät	1 800,00	1 800,00
	13 104 616,11	13 504 616,11

Tytäryhtiöosakkeet, euroa

		<u>31.12.2015</u>	<u>31.12.2014</u>
Kiinteistö Oy Järviluonnonkeskus, Rantasalmi			
omistus- %	66,7	165 111,43	565 111,43
Nuuksiokeskus Oy			
omistus- %	68,1	12 200 000,00	12 200 000,00
Tytäryhtiöosakkeet yhteensä			12 765 111,43

Saamiset liikelaitoksen liiketoiminnalta ja liikelaitoksen tytäryhtiöiltä, euroa

	Tytäryhtiöiltä		Liiketoiminta		Yhteensä	
	<u>31.12.2015</u>	<u>31.12.2014</u>	<u>31.12.2015</u>	<u>31.12.2014</u>	<u>31.12.2015</u>	<u>31.12.2014</u>
Myyntisaamiset	0,00	0,00	48 080,81	28 520,26	48 080,81	28 520,26
Siirtosaamiset	222,56	0,00	904 236,71	208 135,54	904 459,27	208 135,54
Sisäiset saamiset yhteensä	222,56	0,00	952 317,52	236 655,80	952 540,08	236 655,80

Siirtosaamiset, euroa

	<u>31.12.2015</u>	<u>31.12.2014</u>
LIFE-hankkeet, tulojäämät	10 892,57	632 413,32
EU:n rakennerahastohankkeet, tulojäämät	754 778,61	2 505 818,77
Työllisyystyöohjelmahankkeet, tulojäämät	559 894,25	746 055,26
Muut tulojäämät	363 098,93	814 302,01
Muut menoennakot / ostolaskut ja muut	745 317,69	542 208,95
Yhteensä ulkoiset siirtosaamiset	2 433 982,05	5 240 798,31

Julkisten hallintotehtävien oma pääoma, euroa

	<u>31.12.2015</u>	<u>31.12.2014</u>
Muu oma pääoma 1.1.	1 175 224 045,11	1 152 671 848,95
Saatu hallinnansiirroilla tilikauden aikana	18 279 695,26	10 138 756,76
Luovutettu hallinnansiirroilla tilikauden aikana	0,00	0,00
Saatu valtionperintöinä tai lahjana tilikauden aikana	0,00	89 458,00
Maankäyttömuutokset, vähennykset	-40 428,88	-30 124,00
Maankäyttömuutokset, lisäykset	3 006 668,00	11 517 409,13
Omistajan sijoitus (maa-alueet, osakkeet)	1 402 380,10	835 945,27
Virheiden korjaukset, muut, lisäykset	2 530,50	751,00
Virheiden korjaukset, muut, vähennykset	0,00	0,00
Muu oma pääoma 31.12.	1 197 874 890,09	1 175 224 045,11
Edellisten tilikausien voitto /tappio		
Aloittava tase 1.1.	-8 545 514,50	-6 085 998,46
Edellisten tilikausien voitto/tappio 31.12.	-8 545 514,50	-6 085 998,46
Tilikauden tulos 1.1.–31.12.	-1 988 107,40	-2 459 516,04
Vapaa oma pääoma 31.12.	-10 533 621,90	-8 545 514,50
Oma pääoma yhteensä 31.12.2015	1 187 341 268,19	1 166 678 530,61

Saadut ennakot, euroa

	<u>31.12.2015</u>	<u>31.12.2014</u>
EU-rahoitteiset	3 083 490,90	2 135 184,59
Ympäristöministeriöltä	5 435 059,79	5 014 956,69
Maa- ja metsätalousministeriöltä	668 830,24	80 497,35
Muut	297 663,08	648 368,04
Yhteensä	9 485 044,01	7 879 006,67

Muut velat, euroa

	<u>31.12.2015</u>	<u>31.12.2014</u>
Saadut pantit	4 750,00	5 250,00
Yhteensä	4 750,00	5 250,00

Erittely sisältää muihin tuottoihin kirjatut rahoituserät (ei liikelaitoksen sisäisiä).
Pääosa muista tuotoista käsittää yhteisrahoitteisten hankkeiden rahoitusosuuksia.

Velat liikelaitoksen liiketoiminnalle ja liikelaitoksen tytäryhtiöille

	Tytäryhtiöille		Liiketoiminnalle		Yhteensä	
	<u>31.12.2015</u>	<u>31.12.2014</u>	<u>31.12.2015</u>	<u>31.12.2014</u>	<u>31.12.2015</u>	<u>31.12.2014</u>
Ostovelat	28 737,77	10 911,29	597 827,97	729 738,89	626 565,74	740 650,18
Muut velat	2 020,48	0,00	0,00	0,00	2 020,48	0,00
Siirtovelat	4 379,46	0,00	1 417 469,30	631,00	1 421 848,76	631,00
Sisäiset velat yhteensä	35 137,71	10 911,29	2 015 297,27	730 369,89	2 050 434,98	741 281,18

Muut velat	<u>31.12.2015</u>	<u>31.12.2014</u>
Ennakonpidätysvelka	390 305,52	465 139,35
Sosiaaliturvamaksuvelka	31 943,29	40 374,58
Jäsenmaksutilitysvelka	17 877,62	18 429,95
Arvonlisäverovelka	195 259,01	130 885,19
Muut	253 641,66	15 741,00
Yhteensä	889 027,10	670 570,07

Siirtovelat, euroa	<u>31.12.2015</u>	<u>31.12.2014</u>
Valtiolle suorittamatta olevan velan määrä	471 028,95	553 773,04
Lomapalkkavelka sos.kuluineen	4 725 875,05	5 178 134,83
Muut siirtovelat	1 371 165,59	434 621,88
Yhteensä ulkoiset siirtovelat	6 568 069,59	6 166 529,75

Valtiolle suorittamatta olevan velan määrä	<u>31.12.2015</u>	<u>31.12.2014</u>
Vael-velka	418 757,45	508 745,24
Työttömyysvakuutusmaksut	52 271,50	45 027,80
Yhteensä	471 028,95	553 773,04

10.4.3 Vastuusitoumukset, henkilöstö ja kiinteän omaisuuden muutokset

Vastuusitoumukset milj. euroa	2015	2014
Leasingvastuut		
tilikaudella maksetut	0,912	0,866
seuraavana vuonna maksettavat	0,409	0,565
myöhemmin maksettavat	0,738	0,769
Leasingsopimuksissa on lunastusehto jäännösarvon saavuttaessa sovitun tason.		
Sopimukset on irtisanottavissa 3 kk:n irtisanomisajalla.		

Henkilöstön lukumäärä, henkilötyövuosia	2015	2014
Toimihenkilöt	520	624

Kiinteän omaisuuden muutokset Lisäykset	Lkm	Muutos maa-ala ha	Muutos vesiala ha	Muutos tasearvo euroa
Muu saanto (saantoselitys)	7	4,72	390,02	2 530,50
Varainsiirtovero	10	0,00	0,00	54 894,40
Lunastus	1	3,14	3,00	1 360,00
Kauppa luonnonsuojelutarkoitukseen	10	607,43	8,80	1 389 100,00
Vaihto luonnonsuojelutarkoitukseen	4	46,30	0,00	18 600,00
Tilusvaihto luonnonsuojelutarkoitukseen	2	8,66	0,75	3 697,97
Hallinnansiirto luonnonsuojelutarkoitukseen	118	2 488,18	977,59	18 279 150,91
Maankäyttömuutos (lt:sta jht:een)	51	10 337,60	1 259,40	3 006 668,00
Sisäinen kauppa (mt:lta lp:lle)	5	25,30	3,31	37 999,34
Yhteensä	208	13 521,33	2 642,87	22 794 001,12

Kiinteän omaisuuden muutokset Vähennykset	Lkm	Muutos maa-ala ha	Muutos vesiala ha	Muutos tasearvo euroa
Kauppa	21	-16,69	-3,84	-146 832,46
Lunastus	3	-0,17	0,00	-714,00
Vaihto luonnonsuojelutarkoitukseen	3	-25,30	0,00	-36 700,00
Tilusvaihto luonnonsuojelutarkoitukseen	2	0,00	-3,31	-1 299,34
Maankäyttömuutos (jht:sta lt:een)	3	-552,14	-24,92	-32 073,15
Yhteensä	32	-594,31	-32,07	-217 618,95

10.4.4 Julkisiin hallintotehtäviin osoitettu rahoitus valtion talousarviosta

Talousarviotili (euroa)	TA 2015	Talous- arviot yht. 2015	Siirtynyt vuodelta 2014	Käytettä- vissä 2015	Netto- käyttö 2015	Siirtyy vuodelle 2016
30.63.50 Metsähallituksen eräät julkiset hallintotehtävät (MMM)	6 250 000	6 250 000	80 497	6 330 497	5 661 667	668 830
35.10.52 Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät (YM)	37 098 000	37 098 000	2 169 785	39 267 785	35 226 253	4 041 532 ¹
35.10.63 Luonnonsuojelualueiden hankkiminen (YM)	0	0	2 821 406	2 821 406	1 451 516	1 369 890
Talousarviossa osoitettu rahoitus yhteensä	43 348 000	43 348 000	5 071 688	48 419 688	42 339 435	6 080 253
Vähennetään suoraan omaan pääomaan kirjattu investointirahoitus					1 402 380	
Lisätään laskutetut erillirahoitukset, jotka nettoutettu rahoituslajeille					29 614	
Muu valtion talousarviosta saatu rahoitus					4 328 638	
Valtion talousarviosta saatu rahoitus yhteensä					45 295 307	

1 Siirtyy vuodelle 2016, määräraha sidottu LTAI/14- ja TA15- päätöksen mukaisesti eri hankkeisiin, esim. Öron linnakesaaren palveluiden kehittäminen, Vallisaaren ja Kuninkaansaaren avaaminen, Teijon, Etelä-Konneveden, Sipoonkorven ja Selkämeren kansallispuiston palveluiden kehittäminen, Urho Kekkosen kansallispuiston palveluiden kehittäminen Saariselällä, palveluiden parantaminen Museovirastolta siirtyneillä kulttuurikohteilla, nuorisotyöllistäminen sekä 2015 käynnistyneiden uusien EU-rahoitteisten hankkeiden omarahoitukseen.

Meno- ja tuloerittelyt talousarviotileittäin		
Maa- ja metsätalousministeriö mom 30.63.50	Tot. 2015	Tot. 2014
Palkkausmenot	2 955 610,23	3 321 194,96
Muut kulutusmenot	3 472 271,13	3 908 148,48
Muut investoinnit	-8 355,73	69 147,86
Tulot (pääosin siemenmyyntiä)	-750 268,52	-717 722,26
Muu laskutettu rahoitus	-7 590,00	-30 813,00
Nettokäyttö	5 661 667,11	6 549 956,04

Ympäristöministeriö mom 35.10.52	Tot. 2015	Tot. 2014
Palkkausmenot	16 849 104,66	19 635 421,31
Muut kulutusmenot	18 117 794,57	15 102 168,98
Muut investoinnit	334 734,64	761 041,52
Tulot	-55 409,40	-48 818,45
Muu laskutettu rahoitus	-19 971,92	-28 336,86
Nettokäyttö	35 226 252,55	35 421 476,50

Ympäristöministeriö mom 35.10.63	Tot. 2015	Tot. 2014
Palkkausmenot	0,00	53 605,38
Muut kulutusmenot	254 567,54	50 887,39
Muut investoinnit	-183 333,95	-19 666,64
Tulot	-3 291,04	-33,70
Maanhankinnan kulut yhteensä	67 942,55	84 792,43
Maanhankintainvestoinnit ja myynnit	1 383 573,03	776 511,31
Nettokäyttö	1 451 515,58	861 303,74

10.4.5 Valtion talousarvion ulkopuolinen rahoitus

Tuotot rahoituslähteittäin	2015	2014
Euroopan aluekehitysrahasto	40 480,64	622 307,43
EU:n ympäristörahasto (LIFE)	1 049 714,93	1 278 873,98
Muu EU-rahoitus	113 513,99	1 530 192,26
Muut rahoittajat	116 205,84	1 258 322,23
Investointi-avustusten eliminointi	-187 363,06	-196 899,87
Yhteensä	1 132 552,34	4 492 796,03

10.4.6 Kustannusvastaavuuslaskelmat

Kustannuslaskennan perusteet

Kustannusvastaavuuslaskelma laaditaan Valtiokonttorin määräyksestä. Kustannuslaskentamalli perustuu Valtion kirjanpidon käsikirjassa julkaistuihin kustannusvastaavuuslaskelmassa noudatettavaan yleisperiaatteisiin. Menojen jakautuminen prosesseittain laskettiin kirjanpidon tietojen perusteella hyödyntäen prosessijakoa noudattavaa kustannuspaikkaryhmittelyä. Kustannusvastaavuuslaskelmat laadittiin aiheuttamisperiaatteen mukaisesti kustannuslaskennan periaatteilla, jotka perustuvat sekä kirjanpitoon että säännölliseen työajankäytön seurantaan. Vuoden 2015 maksullisen palvelutoiminnan kustannusvastaavuus kaikkien suoritteiden osalta oli 110 %. Luontopalvelujen maksullisten suoritteiden kustannusvastaavuus parani 6 % eli 0,61 miljoonaa euroa vuoteen 2014 verrattuna. Kustannusvastaavuuden parantumiseen vaikuttivat toisaalta liikevaihdon kasvu ja samanaikaisesti aiheuttamisperiaatteen mukaisten kustannusten lasku. Vuoden 2015 liikevaihto kasvoi 0,25 miljoonaa euroa (+2 %), kun vastaavat kulut alenivat 0,35 miljoonaa euroa (-3 %).

Kustannuslaskennassa kaikki palkkausmenot kohdennetaan tehtäville ajankäytön mukaisessa suhteessa. Maksullisen toiminnan välitön työaika kohdennetaan suoraan suoriteryhmillä. Välillinen työaika ja muut kustannukset kohdennetaan välittömän työajan suhteessa. Maksulliseen toimintaan käytetty välitön työaika oli yhteensä 14,30 % (12,16 % v. 2014) koko työpanoksesta.

Maksullisen toiminnan pääomakustannukset laskettiin käyttäen välittömän työajan suhdetta kokonaistyöpanoksesta. Korkoprosenttina käytettiin Valtiokonttorin määräyksen mukaista nimelliskorkoa, joka vuodelle 2015 oli 0,6 % (0,8 % v. 2014).

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma laadittiin Valtiokonttorin ohjeiden mukaisesti tulo menon kohdalle -periaatteella. Tällöin rahoittajien rahoitusosuudesta kohdennetaan kullekin tilikaudelle tuotoksi vain hankkeen tilikaudelle kohdennettuja kustannuksia vastaava osuus. Menot kohdennetaan suoriteperusteisesti. Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmassa täydentävällä rahoituksella rahoitetut hankkeet ja muu toiminta määriteltiin rahoituslajiperusteisesti. Hankkeiden omarahoitukseen laskettiin mukaan maksullisen toiminnan tulorahoituksella ja valtion talousarviosta saaduilla tuloilla maksetut hankekulut. Pääomakustannukset sekä muut yhteiskustannukset kohdennettiin yhteisrahoitteiseen toimintaan palkkamenojen suhteessa.

Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot olivat 7,36 miljoonaa euroa (11,47 M€ v. 2014). Yhteisrahoitteisen toiminnan muut tuotot sisältävät hanketoiminnalla saadun liikevaihdon muodostuen pääosin ennallistamistöissä saadun puun myynnistä. Yhteisrahoitteisen toiminnan tuottojen osuus oli 12,36 % (17,56 % v. 2014) kokonaisrahoituksen määrästä pl. maanhankintainvestoinnit.

Yhteisrahoitteisissa hankkeissa keskeisiä kumppaneita rahoittajina olivat ministeriöt, ELY-keskukset, maakuntaliitot ja kasvavana sekä merkittävänä rikosseuraamusvirasto. Rahoitukseltaan merkittävimmät yhteisrahoitteiset hankkeet toteutettiin erillisillä ministeriön osoittamilla rahoituksilla, EAKR- sekä LIFE+-rahoitusohjelmilla, työllisyystyöohjelmilla sekä naapurisuusohjelmilla. Luontopalvelujen yhteisrahoitteinen hanketoiminta oli valtakunnallista.

Yhteisrahoitteisen toiminnan omarahoitusosuus oli 62 % (51 % v. 2014). Luontopalvelujen yhteisrahoitteiset hankkeet ovat pääsääntöisesti hankkeita, joiden rahoituksen kriteerit määrittää rahoittaja. Näissä hankkeissa rahoittaja hyväksyy vain osan kustannuksista (esim. LIFE-hankkeiden kustannusvastaavuus on pääsääntöisesti 50 %). Mikäli näiden hankkeiden osuus yhteisrahoitteisista hankkeista on suuri, merkitsee se luontopalvelujen koko yhteisrahoitteisen toiminnan omarahoituksen kasvua vuositason tasolla. Luontopalvelujen painopisteenä on edelleen panostaa valtakunnallisesti toteutettavaan yhteisrahoitteiseen hanketoimintaan, jolla tuetaan luontopalveluille asetettujen tavoitteiden toteuttamista.

Julkisoikeudelliset suoritteet	YM:n toimiala		MMM:n toimiala		Suoritteet yhteensä	
	Tot. 2015	Tot. 2014	Tot. 2015	Tot. 2014	Tot. 2015	Tot. 2014
(1000 €)						
Tuotot	106	103	2 962	3 092	3 069	3 195
Henkilöstökustannukset	95	108	1643	1 828	1738	1 935
Muut erilliskustannukset	112	20	979	1 413	1091	1 433
Poistot ja korot	10	9	171	156	181	165
Osuus yhteiskustannuksista	28	26	488	437	516	463
Kustannukset yhteensä	244	163	3281	3 833	3525	3 996
Kustannusvastaavuus	-138	-60	-319	-741	-457	-801
Kustannusvastaavuus, %	44 %	63 %	90 %	81 %	87 %	80 %

Liiketaloudellisesti hinnoitellut suoritteet	YM:n toimiala		MMM:n toimiala		Suoritteet yhteensä	
	Tot. 2015	Tot. 2014	Tot. 2015	Tot. 2014	Tot. 2015	Tot. 2014
(1000 €)						
Tuotot	4 794	4 574	2 575	2 348	7 368	6 922
Henkilöstökustannukset	1559	1 473	721	715	2280	2 188
Muut erilliskustannukset	1733	1 827	1163	1 192	2896	3 019
Poistot ja korot	163	126	92	94	255	220
Osuus yhteiskustannuksista	463	352	214	171	677	523
Kustannukset yhteensä	3918	3 778	2189	2 171	6107	5 949
Kustannusvastaavuus	876	797	386	177	1 261	973
Kustannusvastaavuus, %	122 %	121 %	118 %	108 %	121 %	116 %

Erillislainsäädäntöön perustuvat suoritteet	YM:n toimiala		MMM:n toimiala		Suoritteet yhteensä	
	Tot. 2015	Tot. 2014	Tot. 2015	Tot. 2014	Tot. 2015	Tot. 2014
(1000 €)						
Tuotot	127	136	158	210	285	345
Henkilöstökustannukset	21	36	48	46	69	83
Muut erilliskustannukset	0	0	36	64	36	64
Poistot ja korot	2	3	5	4	7	7
Osuus yhteiskustannuksista	6	9	14	11	21	20
Kustannukset yhteensä	29	48	104	125	133	173
Kustannusvastaavuus	98	88	54	85	152	173
Kustannusvastaavuus, %	435 %	283 %	152 %	168 %	214 %	200 %

Yhteisrahoitteinen toiminta 1000 €	2015	2014
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot		
valtion talousarviorahoitus	1 984	2 787
EU:lta saatu rahoitus	1 686	5 288
muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	3 103	3 183
yhteisrahoitteisen toiminnan muut tuotot	591	221
Tuotot yhteensä	7 364	11 479
Yhteisrahoitteisen toiminnan erilliskustannukset		
aineet, tarvikkeet ja tavarat	1 535	1 548
henkilöstökustannukset	5 817	9 120
vuokrat	1 425	1 751
palvelujen ostot	4 540	3 993
muut erilliskustannukset	3 289	3 776
Erilliskustannukset yhteensä	16 606	20 188
Yhteisrahoitteisen toiminnan yhteiskustannukset		
tukitoimintojen kustannukset	1 899	2 417
poistot	623	785
korot	44	78
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	2 567	3 281
Kokonaiskustannukset yhteensä	19 173	23 468
OMARAOITUSOSUUS (tuotot-kustannukset)	-11 809	-11 990
Omarahoitusosuus %	62 %	51 %

METSÄHALLITUS

Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien tilinpäätöksen allekirjoitus

Vantaalla . päivänä . kuuta 2016

Helena Säteri

Pertti Itkonen

Kai Kaatra
varapuheenjohtaja

Janne Seurujärvi

Tuija Soanjärvi

Anne Ilo

Arto Tiitinen
puheenjohtaja

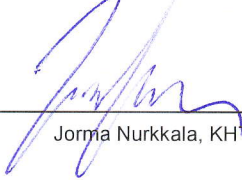
Esa Härmälä
toimitusjohtaja

Rauno Väisänen
luontopalvelujohtaja

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Vantaalla . päivänä . kuuta 2016

Jorma Nurkkala, KHT, JHTT

Leif-Erik Forsberg, KHT, JHTT

Vuonna 2015 ilmestyneet Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisut

Kaikki julkaisut löytyvät pdf-muodossa osoitteesta julkaisut.metsa.fi.

Sarja A

- No 213 Vatanen, E. & Kajala, L. 2015: Kansallispuistojen, retkeilyalueiden ja muiden luontomatkailullisesti arvokkaiden suojelukohteiden paikallistaloudellisten vaikutusten arviointimenetelmän kertoimien päivitys 2014. 28 s.
- No 214 Oulasvirta, P. (ed.), Aspholm, P., Kangas, M., Mejdell Larsen, B., Luhta, P.-L., Moilanen, E., Olofsson, P., Salonen, J., Väilä, S., Veersalu, A. & Taskinen, J. 2015: Raakku! – Freshwater pearl mussel in northern Fennoscandia. 237 s.
- No 215 Pakkanen, T., Raatikainen, K. & Mussaari, M. 2015: Yksityisten suojelualueiden perinnebiotooppien pinta-alaselvitys 2013. 60 s.
- No 216 Raatikainen, K. J. & Raatikainen, K. 2015: Valtion maiden perinnebiotooppien pinta-alaselvitys 2014. 65 s.
- No 217 Wendelin, T., Nikula, R. & Karjalainen, T. P. 2015: Jokikalastus Oulankajoen vesistössä 2013 – Oulangan taimenhankkeen kalastajakyselyiden tuloksia. 42 s.
- No 218 Венделин, Т., Никула, Р. и Карьялайнен, Т. П. 2015: РЕЧНАЯ ЛОВЛЯ В СИСТЕМЕ РЕКИ ОУЛАНКАЙОКИ В 2013 Г. – Результаты опроса рыбаков в проекте «Кумжа Северной Карелии». 48 s.
- No 219 Vatanen, E. 2015: Metsähallituksen metsästys- ja kalastuslupa-asiakkaiden rahankäytön aluetaloudelliset vaikutukset ja menetelmien vertailu. 34 s.
- No 220 Savola, K. & Kolehmainen, K. 2015: Pääkaupunkiseudun Viherkehän suojelualueiden käävät. 65 s.
- No 221 Salmela, J., Siivonen, S., Dominiak, P., Haarto, A., Heller, K., Kanervo, J., Martikainen, P., Mäkilä, M., Paasivirta, L., Rinne, A., Salokannel, J., Söderman, G. & Vilkkamaa, P. 2015: Malaise-hyönteispyynti Lapin suojelualueilla 2012–2014. 141 s.

Sarja B

- No 207 Rosu, S. 2015: Selkämeren kansallispuiston kävijätutkimus 2012. 105 s.
- No 208 Itäluoma, J. 2015: Selkämeren kansallispuiston yritystutkimus 2013. 58 s.
- No 209 Nääppä, R. 2015: Selkämeren kansallispuiston sidosryhmätutkimus 2013. 49 s.
- No 210 Puska, E.-M. 2015: Oulangan kansallispuiston kävijätutkimus 2014. 76 s.
- No 211 Vuollet, J., Nyman, M. & Eronen, V. 2015: Merilinnustus Suomen etelärannikolla – raportti 2014 tehdystä internet-kyselystä. 24 s.
- No 212 Metsähallitus 2015: Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien tilinpäätös ja toimintakertomus 2014. 55 + 16 s.

- No 213 von Boehm, A. & Kajala, L. 2015: Raaseporin, Kuusiston ja Kajaanin rauniolinnojen, Svart-holman merilinnoituksen ja Langinkosken luonnonsuojelualueen kävijätutkimus 2014. 223 s.
- No 214 Siirtola, P. & Ylläsjärvi, J. 2015: Yllästunturin luontokeskus Kellokkaan asiakastutkimus 2011. 70 s.
- No 215 Nivunkijärvi, M. 2015: Pallastunturin luontokeskuksen asiakastutkimus 2012. 68 s.

Sarja C

- No 132 Metsähallitus 2015: Hailuodon Natura 2000 -alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma 2013–2027. 148 s.
- No 133 Metsähallitus 2015: Evon retkeilyalueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 120 s.

ISSN-L 1235-8983
ISSN (painettu) 1235-8983
ISSN (verkkajulkaisu) 1799-5388
ISBN 978-952-295-154-0 (painettu)
ISBN 978-952-295-155-7 (pdf)
julkaisut.metsa.fi